

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

BEST WESTERN
Louisiana
57 Units, Open: 2008
\$60,000/Unit
POSITIVE CASH FLOW
Seller's Financing

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Worldwide Travel, Inc.

Your One Stop Shop For International Travel Needs

Michigan Office
29211 Ford Rd.
Garden City, MI 48135
Tel: 734-525-7304
Toll Free: 800-504-3044
Fax: 866-300-9725

Serving Community Since 1975.

Los Angeles Office
2701 E. Chapman Ave.
Ste.No.108, Fullerton, CA 92831
Phone: 714-449-7766
Toll Free: 866-889-1203
Fax: 714-449-7767

Lowest Fare Guaranteed

Tenth Year in Publication   *ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ*   **Price 50¢**   **Email: punjabtimes1@sbcglobal.net**
ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ   **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 9, February 28, 2009   20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074   Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

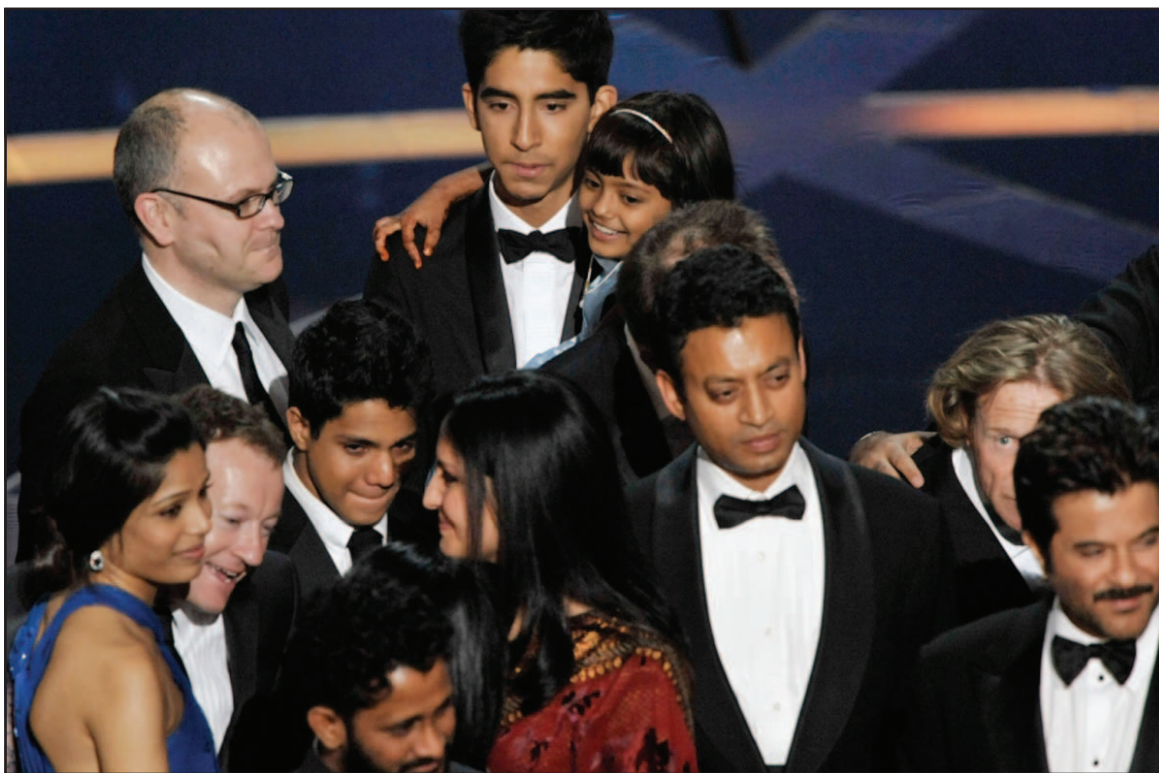
ਦਰਸ਼ਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਫਾਈਲ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨਾਮੀ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਲਹਿਣੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਦੀਵਾਲੀਏਪਨ (ਬੈਂਕਰਪਸੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਮਿਲਵਾਕੀ ਜੌਰਨਲ ਸੈਟੀਨਲ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਐਸ. ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਫਾਈਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨੇ ਅਸਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ 5 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਮਾਈਕਲ ਡਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੇਜਾਮਨੀ ਲਹਿਣੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਿਟਗੋ, ਜਿਸ ਨੇ 49.6 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰਾਥਨ ਐਂਸਲੈਂਡ ਜਿਸ ਨੇ 34.6 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਇਕ ਲਾਅ ਫਰਮ ਫੋਕਸ ਓਨੀਲ ਐਂਡ ਸ਼ੈਨਨ ਦਾ 1,12,288 ਡਾਲਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦਾ ਦਫਤਰ 9653 ਨਾਰਥ, ਕਰੈਨਵਿਲ ਰੋਡ, ਮਕੀਨ ਵਿਖੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 29 ਹੈ।

ਚੈਪਟਰ 11 ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਇਕ ਕਦਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਟਰ 11 ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਭ ਅਸਾਸੇ ਖੁਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਾਓ ਮਿਲਣ ਨਾਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਉੱਤੇ)

8 ਆਸਕਰ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਬਾਵਰੀ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ ਦੀ ਟੀਮ

ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਮੋਸਾ, ਐਰੀਜੋਨਾ: ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ 90 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਐਰੀਜੋਨਾ, ਜੋ ਕਿ

ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੰਦੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਾਂ-ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਨੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ

ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਅਰਥਚਾਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੀਨੀਕਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸੰਕਟ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਉੱਤੇ)

ਸਲੱਮਡਾਗ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਫਿਲਮ ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜਿਹੜੀ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਸੀ। ਸਲੱਮਡਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਮਹਾਨ ਸਫਰ ਚਾਰ ਗੋਲਡਨ ਗਲੋਬ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸੱਤ ਬਾਫਟਾ ਇਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਅੱਠ ਆਸਕਰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਛੂਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਰੀਬ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਥਾਨਕ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਣੀ ਰਿਚਰਡ ਐਟਨਬਰੋ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਗਾਂਧੀ' ਨੇ ਵੀ ਅੱਠ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਲੇਕਿਨ ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੋਕਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਾਰ ਫੋਕਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕੋ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਵਾਇਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਰਵਉੱਤਮ ਫਿਲਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਚ ਤੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਜਨ ਭਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛੋਟੇ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਸਕਰ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਲੱਮਡਾਗ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਉਥੇ ਅਤੇ ਉਦਾ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 5 ਉੱਤੇ)

North American Truck Stop

- *Reefer Repairs on ThermoKing & Carrier
- *Full Service & Inspections
- *Truck & Trailer Body Repairs
- *A to Z Tractor Repairs
- *Tire Sales-New & Used
- *2 Fuel Island-Diesel
- Competitive Prices

ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ

ਟਰੱਕ ਟਰੇਲਰ ਰੀਪੇਅਰ, ਟਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ

909-350-3310, 909-697-5808

balwindernats@yahoo.com

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

Omni Realty

Specializing in Gas Stations, Motels and Residential

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE MORTGAGE INC.
SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Low Down Payment
100% Financing

ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਵਲੋਂ ਸੈਣੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੱਛੜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੈਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰੋਲ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਚਾਪਲੂਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਬੁਰਕੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸੈਣੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਸੇਮ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੱਛੜਿਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿਵਾਵੇ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਣੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਇਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਜੋ ਕਿ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਹੋਣ ਭਾਵਨਾ

ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੈਕਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਹਨ, ਜੋ ਉਚ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ

ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਖਿਆ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਲੋਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸੈਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ

ਸ. ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਚਾਪਲੂਸ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਣਾ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਮਰਜੀ ਟੁਕੜਾ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਪਰ ਇਕ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਵੇਂ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰਤ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਤਰਸੇਮ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ, ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾ ਕੇ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਅਣਖ ਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਫੋਕੇ ਲਾਭ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ? ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ 'ਚ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ੁਰੂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ): ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਡਿਊਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਰੀਮਾਟ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ

ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ, ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਆਸ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ

ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਰਾਜ (ਸੰਗਰੂਰ) ਤੋਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ 917-392-7121 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਤੇ ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ।

ਡੈਲਸ 'ਚ ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ): ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਬਰਾੜ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇਥੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੇਬੀ ਮਖਸੂਸਪੁਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸ਼ੇਰੇਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਨਾ ਵੇਚਣ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੂਥ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ਼ੇਰੇਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ (214-755-2700), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ (972-900-4880), ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (510-299-4747) ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hasdapunjab.net ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

GOOD / BAD / UGLY CREDIT WE DO IT ALL

Up to 97% Loan to Value Purchase / Cashout / Refinance

30 yrs Fixed @ 4.875 % APR Apply Today!!!!

Conforming Loans
Jumbo Loans

FHA Loans

* Purchase upto 97%
* FHA Refinance / Cash Out
95%

Gift Towards

Downpayment OK

FHA Streamline Refinance

* No Credit check
* No Credit Underwriting
* No Income Verification

A Full Service Mortgage Broker affiliated with Lenders & Investors throughout the Country

Office: 847-874-4884

Fax: 847-874-4885

We give Written Good Faith Estimates and We are right on the MONEY
97% Financing Available on 2-Unit / Single Family Home/ Town Home/ Condo.

We Have
Extended
Hours to
Serve you
better.

WE GIVE YOU WHAT WE QUOTE YOU

Contact: Waqar Qureshi @ 847-361-0606 (Cell)

QSQ Financial Inc. 7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076

!!LOAN MODIFICATION!!

Don't Let your Dream Home Foreclose!!! Apply for LOAN MODIFICATION TODAY!!!

No Credit Check, Mortgage Lates are Okay
Free Consultation Available

Late on your Mortgage Payments? NO PROBLEM!!! CALL OUR LOAN MODIFICATION EXPERTS

Attn. Gas Station / Motel Managers Be a Business Owner
We Have Very Good Opportunities Available For First Time Business Buyers.

* Financing Available for Gas stations / Hotels / Motels / Flagged and Unflagged.
* Working Capital available for Flagged and Unflagged Businesses with or without real estate.
* Limo / Fleet Loans available.

* Gas Station for Sale at busy Intersection on Northwest Suburbs. \$ 199,000.00
* Liquor Store for Sale in Milwaukee, WI \$199,000.00
* Grocery Store for Sale in Northwestern Suburbs. \$ 79,000.00

* Loan Modifications for Residential / Commercial Loans Call us today.

Contact: Amar Singh @ 312-719-0505 (Cell)

ਦਰਸ਼ਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਫਾਈਲ

ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਭੁਗਤਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਟਰ 7 ਅਸਲ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਮਿਸੀਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਸੋਲੀਨ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਗੈਸੋਲੀਨ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਸ ਇਹ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਇਸ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੇਠ ਹਨ ਕਿ ਗੈਸ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੀ ਹੋਏਗੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੀ ਸੇਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ।

ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਚੈਪਟਰ 11 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇਲੀਨਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਦੇ ਚੈਪਟਰ 11 ਵਿਚ

ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਿਜਨਸ ਜਾਂ ਪਗੜੀ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਭੰਨੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਛੁਹਦੀਆਂ ਗੈਸ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਸੂਤੇ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਗੈਸ ਲੈਣਾ ਜਿਥੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਥੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਗੈਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨੀ ਵੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਮੰਦਾ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੇਲ ਸੋਧਕ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਘਟਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਹੀ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੈਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਰੋਕ ਲਈਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ

ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਗੈਸ ਕੰਪਨੀ ਬੀ.ਪੀ. ਨੇ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਬੀ.ਪੀ. ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਥਾਂ ਅਨਬਰਾਂਡਿਡ ਗੈਸ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਬੀ.ਪੀ. ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਇੰਜ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨੇ ਅਣਭੋਲ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਥਾਂ ਸਸਤੇ ਬਰਾਂਡ ਦੀ ਅਨਬਰਾਂਡਿਡ ਗੈਸ ਵੇਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀ.ਪੀ. ਨੇ ਬਲਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਾਸੋਂ ਇੰਸੈਟਿਵ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 17 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਮੰਗੇ ਸਨ।

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਹਸਤੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਹਸਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਰਿਬਪਲਿਕਨ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਭੇਟਾ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਿਮ ਡੋਇਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਟਾਮੀ ਟਾਮਸਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਖੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ-ਪਾਰਕਸਾਈਡ ਲਈ 45 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਦਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੰਨ 2001 ਵਿਚ ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਮਾਰਕਿਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਟੌਮੀ ਜੀ ਟੌਮਸਨ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵੀ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1997 ਵਿਚ ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਇਸੇ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸੁਬੋਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਚੋਅਰ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਭਰਾ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਸਮਾਣਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਲਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਧਨ ਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਸ ਖਬਰ ਨੇ ਵੱਡਾ ਅਚੰਭਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਚੈਪਟਰ 11 ਕੀ ਹੈ?

ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਜਾਂ ਦੀਵਾਲਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਟਰ 11 ਦੇਣਦਾਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੈਇਫ਼ਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਣਦਾਰ ਵਲੋਂ ਖੁਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਣਇਫ਼ਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਲਹਿਣੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਸ਼ਰਤਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਦੇਣਦਾਰ ਵਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਸਾਸੇ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਚਲੰਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪਟਿਆਂ, ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਵੈਇਫ਼ਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਣਇਫ਼ਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਣਦਾਰ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਛਾਣ 'ਕਾਬਜ਼ ਦੇਣਦਾਰ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਟਰਸਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਣਦਾਰ ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅਸਾਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਬਜ਼ ਦੇਣਦਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੇਣਦਾਰ ਦੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੈਪਟਰ 7 ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਟਰਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਟਰਸਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਕਰਕੇ ਦੇਣਦਾਰ ਹੀ ਕਾਬਜ਼ ਦੇਣਦਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਸ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕਾਰਜ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਟਰਸਟੀ ਨੇ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਕਰਕੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਪਟਰ 11 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਲਹਿਣੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਲੈਕਸ਼ਨ, ਕੁਰਕੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੇਅ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੇਣਦਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਲਹਿਣੇਦਾਰ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਟਰ 11 ਦੀ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸਨਅਤ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਇਸ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸੰਕਟ ਵਲੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸੰਕਟ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੁਰੂ ਇਕ ਸਮੇਂ, ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਇਕ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਥਾਮਾ ਦੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚੀਲੀ ਹੈ, ਤਹਿਤ 70 ਤੋਂ 90 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਮਾਰਟਗੇਜ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5.20 ਕਰੋੜ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1.38 ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 27 ਫੀਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ 50 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਥਾਮਾ ਦੇ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਘਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਾਰਟਗੇਜ ਲੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ 40 ਲੱਖ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣ। ਟੀਚਾ ਮਾਸਿਕ ਮਾਰਟਗੇਜ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 31 ਫੀਸਦੀ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਪੈਸਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 700 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਨਅਤ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਆਏਗਾ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਖਾਸਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨ, ਯਾਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਰਟਗੇਜ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੀਫਾਇਨਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਸ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ 40 ਤੋਂ 50 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਬਸ਼ਰਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਫੈਨੀ ਮੇਅ ਜਾਂ ਫਰੈਡੀ ਮੈਕ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਊਸਿੰਗ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੌਨ ਡੋਨਾਵਨ ਨੇ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਪੁਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸੁਰੂ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ 50 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 75 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮੋਥੀ ਗੈਦਨਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਤੁਰਤ ਪਿਛੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖੋਗੇ। ਫੈਡਰਲ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼ੀਲਾ ਮੇਅਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਯਤਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪਕੜ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਹਿ ਗਏ, ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਥਾਮਾ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸਨਅਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਦਾ ਕੰਮ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਥਾਮਾ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਟੈਕਸ-ਦਾਤਿਆਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵਰਤ ਕੇ ਲਾਲਚੀ ਤੇ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਖਾਸਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਵੇਚਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਜੋਖਮ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਲੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੋਲੇਭਾਲੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦਾ ਤੱਥ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਇਆ, ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਜੋ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਕਾਲ ਸਿਰਫ 2.5 ਸੈਂਟ ਵਿਚ

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ 2 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਆਏ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਕਾਲਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰਜਵੀਂ ਲੁਟਾਈ ਕਰਵਾਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਸਤੇ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਵੀ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿੰਘ ਟੈਲੀਕਾਮ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਸਤਾ ਭਾਅ, ਯਾਨੀ ਸਿਰਫ 2.5 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਰੇਟ ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸੈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਲੈਂਡ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੀ-ਪੇਡ ਕਾਲਿੰਗ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ 100 ਡਾਲਰ ਦੇ 66 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇੰਡੀਆ 4500 ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਇਕ ਲੋਕਲ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 011+91 ਲਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੰਬਰ ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਹਕ 5 ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਊਂਟ ਆਨ ਲਾਈਨ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਸਾਈਨ ਅਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਟੈਲੀਕਾਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2.5 ਸੈਂਟ ਦੇ ਰੇਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਫੀਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ ਸੁਬਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਇਸ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਫਾ 17 ਉੱਤੇ ਛਪਿਆ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Adv.

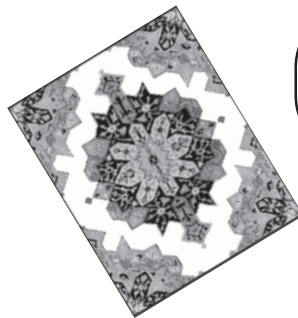
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਭੇਟ

ਰੋਹਤਕ : ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਲੰਘੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਰ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਅਤੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਤੇ ਖਰੀ ਉਤਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਥੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਏ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਚੱਠਾ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੱਡਾ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰੋਜ਼ਕਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ

ਬਣਾਈ ਗਈ ਚੱਠਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 3 ਮੈਂਬਰੀ ਲੀਗਲ ਕਮੇਟੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਵਲੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਚੱਠਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤਕ ਇਕ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 12 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 19 ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇਕ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿਆਂਗੇ: ਬਾਦਲ

ਮੋਗਾ: ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਜੋ ਇਥੇ ਲੰਘੀ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਆਏ ਸਨ, ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਕਦਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਚੁਕੇ 11 ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਬੇਧੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਨਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨੇ ਲੰਘੀ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਲਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਬੰਧੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ

ਕਮੇਟੀ ਵੱਖਰੀ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕਤ ਜਲਦ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੁਫੇਤ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖਰੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਟਕਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਗਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਚੱਠਾ ਨੇ ਲੰਘੀ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਸਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਲਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਚੱਠਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਲ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 1 ਲੱਖ 28 ਹਜ਼ਾਰ 556 ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀਲਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ, ਪਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤਿਰਫੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

—ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਕਰੋ ਹਜ਼ੂਰ! ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ 'ਤਾ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ—ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ

—ਜਿੱਦਾਂ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਦਾਂ?

ਫੌਜੀ ਬਣੇ—ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ

—ਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਤੁਸੀਂ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੋਗੇ ਜਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹੈ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਕਮਾਨ

—ਜਾਣੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਇਧਰ ਵੀ ਹੈਗੀ ਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ 'ਚ—ਜ਼ਰਦਾਰੀ

—ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਗਏ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੀ।

ਬਾਦਲ ਚਾਹੁੰਦੇ ਮੈਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵਾਂ—ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

—ਸ਼ਾਮਿਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਹੋ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਬੀ ਆਰੂਸਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਬੱਚੀ ਦਾ ਵਿਆਹ

—ਵੇਹ ਕਰਾਂ ਹੈਂ ਜਿਨਹੋਂ ਹਿੰਦ ਪਰ ਨਾਜ਼ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਗਵਾਹ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਰਿਸ਼ੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ

—ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਇਹ ਸੀ ਪਈ ਪੀੜਤ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਤੇ ਗਵਾਹ ਵੀ ਮਰ ਜਾਣ।

787 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਹੇਠ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 787 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਪੈਕੇਜ ਵਿਚੋਂ 288 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਯਾਨੀ 35% ਟੈਕਸ ਰਾਹਤ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 95 ਫੀਸਦ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੀਆਂ ਉਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਇਹ ਹਨ:

ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਕਰੈਡਿਟ: ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਲਈ 400 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ 800 ਡਾਲਰ ਦਾ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਸ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਸਾਲਾਨਾ (ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ ਡੇਢ ਲੱਖ ਡਾਲਰ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ।

ਸੋਸ਼ਲ ਸਿਕਿਊਰਟੀ, ਐਸ. ਐਸ. ਆਈ., ਰੇਲ ਰੋਡ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ, ਵੈਟਰਨ ਡਿਸਏਬਿਲਿਟੀ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ ਢਾਈ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਰਨਡ ਇਨਕਮ ਕਰੈਡਿਟ: ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਰਨਡ ਇਨਕਮ ਕਰੈਡਿਟ ਦੀ ਰਕਮ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਡਜਸਟਿਡ ਕੁਲ ਆਮਦਨ 16,420 (ਇਕੱਠਿਆਂ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ 19,540 ਡਾਲਰ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰੈਡਿਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਚਾਈਲਡ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਚ ਵਾਧਾ: ਚਾਈਲਡ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਾਲ 2009 ਅਤੇ 2010 ਲਈ 8500 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 3000 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਰੈਡਿਟ ਵਧਿਆ: ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਖਰੀਦਣਗੇ ਉਹ 8000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮਾਰਟਗੇਜ ਰੈਵਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਫਾਇਨਾਂਸਿੰਗ ਉਤੇ ਰੋਕ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਜ਼ਰਤੇ

ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੀਆਂ ਉਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ

ਕਿ ਘਰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਟੈਕਸ ਛੋਟ: ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨਵੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਲਾਈਟ ਟਰੱਕ, ਕੀਕੀਏਸ਼ਨਲ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਾਲ 2009 ਅੰਦਰ ਖਰੀਦਣ ਉਤੇ ਸਟੇਟ ਤੇ ਲੋਕਲ ਸੇਲਸ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਚੋਂ ਘਟਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਕਟੌਤੀ ਕਾਰ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਉਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਲਈ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ: ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਮਰੀਕਨ ਫੈਡਰਲ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਖਾਤਰ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੀ 2400 ਡਾਲਰ ਰਕਮ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਲਾਭ ਉਪਰ ਫੈਡਰਲ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਨ ਅਪਰਚਿਊਨਿਟੀ (ਸਿੱਖਿਆ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ): ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਰਾਹੀਂ ਕਾਲਜ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 2500 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਇਸ ਵਿਚੋਂ 40 ਫੀਸਦ ਕਰੈਡਿਟ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

529 ਸਿੱਖਿਆ ਬੱਚਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਛੋਟ: ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 529 ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਸਿੱਖਿਆ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਬਦਲਵਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਟੈਕਸ (ਏ.ਐਮ.ਟੀ): ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਬਦਲਵਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਲ 2009 ਲਈ ਇਸ ਬਿੱਲ ਤਹਿਤ ਨਾ-ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਨਿਜੀ ਕਰੈਡਿਟਾਂ ਲਈ ਏ.ਐਮ.ਟੀ. ਰਾਹਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਏ.ਐਮ.ਟੀ. ਛੋਟ ਦੀ ਰਕਮ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 70,950 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 46,700 ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ: ਸਾਲ 2009 ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 179 ਤਹਿਤ ਪੁੰਜੀ ਖਰਚੇ ਉਤੇ ਬੋਨਸ ਘਿਸਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਾਟਾ: ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਘਾਟਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਊਰਜਾ ਕਿਫਾਇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ: ਟੈਕਸਯੋਗ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਊਰਜਾ ਕਿਫਾਇਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਵਿਚੋਂ 30% ਰਕਮ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਦੀ ਹੱਦ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕੁਲ ਖਰਚ ਦੀ ਹੱਦ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੀ ਖਾਤਰ 1500 ਡਾਲਰ ਸਿਧੀ ਗਈ ਹੈ।

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syانvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

KMAX Travel, Inc.

**Professional customer service
Special discounted fares to India,
Europe, Middle East, Pakistan,
Bangladesh. LOW FARE!!!!
Special Fares for Bangkok**

**ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਤੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
ਫਿਕਰ-ਰਹਿਤ ਸਫਰ**

**CALL TOLL FREE:
(866) 750-5629(KMAX)
or direct line at (847) 982-0178**

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਏ ਵਿਰੁਧ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਬਠਿੰਡਾ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ 'ਚ ਡਰੱਗਜ਼ ਮਾਫੀਏ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਡਰੱਗਜ਼ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਜੀ. ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਰੋਕੂ ਤੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਮਾਫੀਏ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਣ ਲਈ 10 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਕੋਲ ਸੌਂਪਣਗੀਆਂ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਰੱਗਜ਼ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਜੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਕ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਡਰੱਗਜ਼ ਮਾਫੀਏ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਡਰੱਗਜ਼

ਸਟੋਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਚਨਚੇਤ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ 'ਚ ਆਈ.ਜੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਦੀ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਟੀਮਾਂ 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਲੰਘੀ 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿਆਂਗਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਾਨਸਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਭੈਣੀਬਾਘਾ ਨੇੜੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰਵੇਂ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਫਫੜੇ ਭਾਈਕੇ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮਾਨਸਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਿਆਲਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਖਿਆਲਾ, ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਅਤੇ ਆਤੁਤੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਨੀਸ਼ ਬੱਬੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਭੈਣੀਬਾਘਾ ਵਿਖੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ 12 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ 1 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ

ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਧਾਰਤ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝਦਿਆਂ ਨਾਭਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬਤੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ 547 ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ। ਜੋ ਬਾਅਦ 'ਚ ਵਧਾ ਕੇ 1200 ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਹੜੇ 600 ਕੈਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹਸਪਤਾਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਮੰਦਰ, ਕੰਟੀਨ, ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਬੁਢਲਾਡਾ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਫਫੜੇ ਭਾਈਕੇ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਬਹਿਲੇ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਲੋਕ ਐਤਕੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲਜ 'ਤੇ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਕਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਅਰੂਸਾ ਆਲਮ ਦਾ ਭਾਰਤ ਆਉਣਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੰਘੀ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਤਾਰਾ

ਹੋਟਲ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਮੈਕਸ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਕਸ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਅਤੇ ਐਮ.ਡੀ. ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਥੇ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਬੀਕਾਨੇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਹੀ ਵਧੀਆ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਾਈ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਲਈ ਚਾਰ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਜਲਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਬਣ ਰਹੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ 200 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ 4.8

ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਾਰੇ 300 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 150 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਰ.ਓ. ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਹਸਪਤਾਲ 20 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੰਘੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸੜਕ 'ਤੇ 26 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਅਤੇ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਮਾਰਗ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਦਮੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਜਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨਗਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਨਅਤੀ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਇਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ। ਸਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ

ਇਸ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਨਾਇਕ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਰੋਜ਼ਾ' ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਬੰਨਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਸਲੱਮਡਾਗ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਖਾਵੀਂ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਰਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਦੋ ਆਸਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਜਯ ਹੋ' ਗੀਤ ਦੇ ਲਈ ਮਿਲੇ ਆਸਕਰ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਸਰਬਉੱਤਮ ਸਨਮਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧੁਨ ਸਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਸਕਰ ਵਿਜੇਤਾ ਤੀਸਰੇ ਭਾਰਤੀ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਰਸੂਲ ਪੂਕੁਟੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇਸ

ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਝਟਕੇ ਵਿਚ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਤਕਨੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੁਪਚਾਪ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਉਮਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਤਮਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਤਕਨੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵੀ ਹੈ।

ਸਲੱਮਡਾਗ ਦੀ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਚਿਤਰਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡੈਨੀ ਬਾਇਲ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਜਿਸਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਚੌਥੀ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤੇ। ਸਰਵਉੱਤਮ ਫਿਲਮ, ਪਟਕਥਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ, ਸੰਪਾਦਨ ਸਹਿਤ, ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਆਸਕਰ ਸਲੱਮਡਾਗ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਪਰ ਅਭਿਨੈ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸ਼ਿਲਪ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਆਗਮਨ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ

ਦੇ ਲਈ ਡੈਨੀ ਬਾਇਲ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 1983 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਕੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ 1994 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 2007 ਵਿਚ ਟੀ-20 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਧੋਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੁਲੰਦ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, 2008 ਵਿਚ ਟਾਟਾ ਨੇ ਜੈਗੁਆਰ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਸਮਰਥਾ ਦੀ ਧਮਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੰਬੀ ਗੁਮਨਾਮੀ ਤੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੱਮਡਾਗ ਦੀ ਆਸਕਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਭਾਰਤੀ ਹਸਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਸਿਰਜਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
Ph: 847-359-0746

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਜਰਮਨ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੀਤੀ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਮੰਨੀ-ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਕੰਪਨੀ ਮੈਟਰੋ ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਇੰਡੀਆ ਨਾਲ ਇਕ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ (ਐਮ.ਓ.ਯੂ.) 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਉਦਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਨਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ 27000 ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਖਰੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਦਲਾਲਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵਿਤਰਣ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲਣ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਖੁਰਾਕੀ ਦੇਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 25000 ਆਈਟਮਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ

ਵਿਲੱਖਣ ਵਪਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਸਾਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮੱਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਵਤੀਰੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਪੈਸਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਰਾਜ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਸਣੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਵੈ-ਸੇਵਾ ਥੋਕ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਮਾਡਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਰਾਸ ਆਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਟਰੋ ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ 29 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ 615 ਤੋਂ ਵਧ ਸਵੈ ਸੇਵਾ ਥੋਕ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੈਟਰੋ ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਦੇ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਕੈਟਰਿੰਜ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਪਾਰਕ ਗਾਹਕ ਹਨ।

ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

RK

Carpet & Flooring, Inc.

*Commercial

*Residential

*Industrial

*Sales

*Installation

*Cleaning

*Repair

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ,

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

6346 N. Claremont Ave.

Chicago, IL 60659

Ravinder Singh Ravi

Ph. 773-761-6888

Fax: 773-761-6865

Commercial Real Estate in Michigan

ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੈਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Hot Listings

1. Gas Station with Property
Gallons 110k, Inside 80K Plus lotto
Asking 6.79k
2. Gas Station With Property
Gallons 65k, Inside 95k Plus Lotto
Asking 8.50k
3. Liquor Store With Property
85K Plus Lotto Monthly Sale
Asking 5.75k
4. Liquor Store With Property
70K Plus Lotto Per

Month

5. Gas Station With Property 30k Gallon, 45k Inside Plus Lotto Per Month, 2.59k
6. Gas Station With Property
Gallons 25k, Inside 80k Plus Lotto Per Month
Asking 6.49k
7. Liquor Store With Property
100k Per Month Plus Lotto Plus Rental Income
Asking 8.59k

UNITED LENDING

1. Commercial Loans Nationwide,
2. Gas Stations
3. Liquor Stores
4. Super Markets,
5. Shopping Malls,
6. Convenience Stores,
7. Churches,
8. Car Washes,
9. Hotel, Motel,
10. Restaurants
11. Fast Food Franchise

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker
Ph.414-803-7420
Fax. 989-790-9405
Email. franciscogroup.singh@gmail.com

Many More Please Call For Details

Francisco Group Realty
2770 Silver Lake Rd.
Traverse City, Mi 49684

Punjab Times
Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 65 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 300 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਭੇਦਭਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ

-ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਕੁਝ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਾਣੀ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਧੜੇ 'ਚ ਹੋਈ ਹਿਲਜੁਲ ਬੰਮ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹੋਏ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਜੁਥਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਹੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਹਿਲਜੁਲ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਤੋਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਮਿਲੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਓ.ਪੀ. ਸੋਨੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਲੋਂ ਗੈਰਯੂਰਪੀ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੈਰਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਪਹਿਲ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਉਹ ਹੁਨਰਮੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਹਾਈਲੀ ਸਕਿੱਲਡ ਮਾਈਗ੍ਰੈਂਟ (ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮੇ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਕਾਫੀਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਕੀਉ ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨਵਾਂ ਪੁਆਇੰਟ ਸਿਸਟਮ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਨਰਮੰਦ ਨੌਕਰੀ ਉਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਦੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨਿਯਮ ਹੋਰ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਿਰਫ ਉਹੋ ਹੁਨਰੀ ਕਾਮੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆ ਸਕਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਪਾਉਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਬੀਬੀ ਜੈਕੀਉ ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੇਬਰ ਮਾਰਕਿਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ ਆਦਿ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਵਾਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਸਕਿੱਲਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ। ਐਚ.ਐਸ.ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਕਪਾਡੀਆ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਕੋਟਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਦੀ ਸਟੇਅ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਹੜਾ ਵਰਕਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਨਵੇਂ ਫੇਰਬਦਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਸ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਢਾਂਚੇ 'ਚੋਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਗੱਡ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬੀਡੀ ਜੋੜਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਜੋ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿੱਤਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਇਆ ਅਹੁਦਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦਾ ਧੜਾ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੈਠਾ ਰਹੇਗਾ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਤਲਖ਼ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮੀਟੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਬੀਬੀ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਧੜਾ ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਬੈਠ ਜਾਵੇਗਾ?

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਕੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਗਵਾਈ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਉਚਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਮੌਕੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਧੜੇ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀਆਂ ਉਡ ਰਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ 'ਚ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤੀ ਸਚਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿੱਕੀ ਮੋਟੀ ਹਿਲਜੁਲ ਇਸ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਗੜ੍ਹ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ

ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਕਸਬੇ ਪੁਬੁਕੁਦੀਆਰੂਪੂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਾਹਰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਫੌਜ ਅਤੇ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਘਮਸਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਲਈ ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤਕਰੀਬਨ ਤਮਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਜਿਹੇ ਜੰਗਲੀ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤਾਮਿਲ ਡਾਟ ਨੈੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਫੌਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹਾਂ ਮੁੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫੌਜ ਦਾ ਆਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਉਹ ਖਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬ੍ਰਗੇਡੀਅਰ ਉਦੈ ਨਨਾਇਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜ ਪੁਬੁਕੁਦੀਆਰੂਪੂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਤੰਗ

ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲੜਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਕਸਬਾ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖਰੀ ਵੱਡਾ ਕਸਬਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਤੱਟੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਧਾਰ ਧੀਮੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਬਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਤਾਮਿਲ ਇਲਮ ਲਈ ਵਿੱਢੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 70,000 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੌਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ.ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਨੇਕ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਆਉਂਦੀ 6 ਜੂਨ 2009 ਨੂੰ 'ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦੀ 25ਵੀਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਇਕੱਜ਼ੋਟਤਾ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਸਕਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਸੰਘਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਰਦ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਗੈਲਰੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੈਲਰੀ' ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ ਉਹ ਗੈਲਰੀ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਕਮਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਗੈਲਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਉਹ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਗੋਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਸ ਬਣੀ ਹੋਈ ਗੈਲਰੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੈਲਰੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਟਕਸਾਲੀ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਅਜੋਕੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਲੋੜ ਸੀ ਸਮੁੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਇਸ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਅਜਾਇਬਘਰ ਬਣਾਇਆ

ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਉੱਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਛਤਰੀ ਤਾਣ ਕੇ ਚੌਧਰਾਂ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਂਦੇ ਨੇਮੇ ਸਮੇਂ ਤਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕੌਣ : 21 ਫਰਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, 'ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ' 'ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਪਤਿਤ'। ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਟੀ. ਐਸ. ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੁਲਸੀ ਹੁਰੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ

ਪਹਿਲੇ 9 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਾਰਾਈ। ਉਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਸੀ ਸੂਧ ਹਿਰਦਾ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ। ਬਾਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਸਣੇ ਦਿੱਖ ਦਾ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਬੂਲ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ ਆਸਾਮ ਤੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੰਧਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਲਈ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬੰਧਨ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਤੇ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਤੁਲਸੀ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਧੜੇਪੰਥੀ, ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਪਤਨੀਆਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਣ ਵਾਲੇ, ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਲੁੱਟਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਹੁਰੀਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਨ।

1699 ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੁਲਸੀ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਟਕਸਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੇ ਅਨੇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਰਦ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣ ਬੈਠੇ, ਜੋ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਮੇਰੇ ਕੇਸ ਰਹਿਤ ਬੇਟੇ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਪਾਪਾ ਜੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਕੌਣ ਪਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪਿੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈ ਜਾਣਗੇ?' ਇਸ ਅੜੱਟੀ ਦਾ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਠੀਕ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਲਸੀ ਹੁਰਾਂ, ਸਰਨੇ ਹੁਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਤੇ ਝੂਠੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬੁਮਣੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਲੰਬੀ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ 40 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੱਚਾ ਤੇ ਬੱਚਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ 57 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਇਮੇਜਿੰਗ ਅਤੇ ਡਾਇਆਗਨੋਸਟਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਲਾਕ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦੇਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਲਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਵਿਕਸਤ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਲੰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਰਗਾ ਸੂਬਾ ਜਿਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣ ਕੇ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਭਤੌਲੇ ਵਜੋਂ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਕੁੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਰਨ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ 38 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੈਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 21 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ.ਸਥਿਤ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਏਡ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਜਿਹੜੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਾਉਣ, ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ

ਅੰਬੁਮਣੀ ਰਾਮਦੇਸ

ਜਾ ਰਹੇ ਉੱਦਮ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਤਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 1994 ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ

'ਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ 'ਪਾਲਣਾ' ਸਕੀਮ ਲਿਆ ਕੇ ਨਵਜਾਤ ਧੀ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣੀ ਵੀ ਚਾਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬੁਮਣੀ ਰਾਮਦੇਸ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੌਰਵਮਈ ਥਾਂ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਾਤੜਾਂ ਵਰਗੇ ਕਾਂਡ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਵੀਰਾਨ ਪਏ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਮਾਡਲ ਵੀ ਉਭਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵਿਗਤੇ ਲਿੰਗ-ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕ ਵੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਯਤਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲਿੰਗ-ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ :

ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਕੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਮੁਹਰੇ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਅੱਗੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰੋਸ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ। ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਂਟਨੀ ਵਿਰੁਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਠਾਹਰਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਕ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਪਸ ਦੇਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਚੁੱਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਖਰੜੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਹਾਲਤ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਬਠਿੰਡਾ : ਕੋਤਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਰੁਧ ਜਾਲੂਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ, ਭਤੀਜੇ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 6 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬੋਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਬਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਭਤੀਜੇ ਪ੍ਰਭਕੀਰਤ ਸਿੰਘ

ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜਾਲੂ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪਤੜਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਕੋਤਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ, ਬਲਕਿ ਜਾਲੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਚਾਂਦੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਵਿਰੁਧ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਬਾਬਾ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

Tax Preparation and Accounting Services

Superior Business Solutions

606 Meridian Way, Antioch, IL 60002

e-mail: sbsusa@yahoo.com

Business incorporation

ਬਿਜਨਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

Business taxes

ਬਿਜਨਸ ਟੈਕਸ

Business accounting

ਬਿਜਨਸ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ

Personal taxes

ਪਰਸਨਲ ਟੈਕਸ

Specializing in Accounting for Gas Stations, Hotels, Convenience Stores

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰਾਂ ਦੀ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਾਰਤ

Ph: 847-603-1177, Cell: 847-651-0112

Bring the receipt for your last year's tax preparation and get 25% off on this year's return

Desi Bazar

Now Proudly Serving You At Two Locations

916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040
Fax: 317-888-2050

6663 W Washington St
Indianapolis, IN 46231
Tel: 317-247-7240
Fax: 317-247-7250

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਵੇਂ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਉਸਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪੜਤਾਲ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਲਈ ਛਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਫਿਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਛਾਪਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਹਾਲੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਟਰਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੜਕਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਵਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ

ਹੋਰ ਸਨਮਾਨਪੂਰਵਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ, ਇਸ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਬਰਾਂ ਉਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਧੂਲਕਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਵਫਦ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਖਰੜਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਗਰਮਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਲੰਘੀ 18 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕਸ਼ਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਫੌਜ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚੋਂ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਸਭ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਫੌਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਨੇ ਜੋ ਖਰੜੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚੋਂ ਚੁਕੇ ਸਨ ਉਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਗਿਆ ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਾਹਿਤ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਕੋਲ ਜੋ ਵੀ ਸਮਾਨ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਾ ਹੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

ਉਪਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਜਬਰੀ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਏ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਦਿਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁਢੋਂ ਖ਼ਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

— ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਝੂਠਾ ਕਰਾਰ
— ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਮੁੱਦਾ

ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਐਂਟਨੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਫੌਜ ਇਥੋਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਹਥਲਿਖਤ ਖਰੜੇ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਯੂਥ ਹੋਸਟਲ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਨੰਬਰ ਲਗਦੇ ਰਹੇ।

1 ਸਤੰਬਰ, 1984 ਤਕ ਇਹ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਫੌਜ ਨੇ ਟਰੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਮੇਰਠ, ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਛਾਉਣੀ 'ਚ ਭੇਜਿਆ।” ਖ਼ਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤੀਰ, ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਲੋਕਰਾਜ ਹੈ ਜਾਂ ਜੰਗਲ ਰਾਜ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਬਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਜ ਹੋਟਲ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਖਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਗਠਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁ ਪਤੇ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ

ਹੈ ਕਿ 6 ਜੂਨ, 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਫੇਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਜਬਰੀ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਿਆ ਸਾਮਾਨ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਸਕੱਤਰ ਜੇ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਧਰਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਅਸੀਂ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਰੀਬ 10,500 ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।”

ਯਾਦ ਰਹੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 18 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ 1984 ਵਿਚ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਕਬਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਖਰੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਨੀ ਦਾ

ਬਿਆਨ ‘ਕੋਰਾ ਝੂਠ’ ਹੈ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ‘ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਗੁਮਰਾਹਕੁੰਨ ਬਿਆਨ ਦੇਣ’ ਬਦਲੇ ਫੌਰਨ ਬਰਤਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਖਰੜੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜ਼ਰੀਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਯੂਥ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੋਰਾ ਝੂਠ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 25 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 1500 ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੜਤਾਲ ਤੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਅਨਮੋਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਇੱਥੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਯੂਥ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ

ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ 2 ਸਤੰਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ 8 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 10 ਮਈ 2000 ਨੂੰ ਉਸ ਤਤਕਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਐਂਟਨੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਨੀ ਵਰਗੇ ਝੂਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਛੱਡੇ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੁਰੰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ, ਮੈਨੇਜਰ ਸਰਵਾਜ਼ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨਾਲ 1984 ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੰਚ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਜੂਨ 84 ਵਿਚ ਚੁੱਕੀ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਬੰਧੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ 20 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਲੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਚ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਉਸ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਰਮਨ ਵਿਖੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਬਿਓਰਾ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੈਚ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਡੈਲਸ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਗਠਨ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ, ਅੰਬੀ ਮਾਣਕੋ): ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਿਚਡਸਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਊਜਰਸੀ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹੁਣ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਅੱਜ ਵੀ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤੇ ਉਕਾ ਹੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਗਵਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ

ਵੀ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਆਦਮੀ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਿਚਡਸਨ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਆਏ ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਦੇਚਾ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਿਚਡਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡੈਲਸ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇਕ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ, ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਸੰਦੀਪ ਵਿਰਕ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ

ਸਿੰਘ, ਬੁਲਾਰਾ ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ 21 ਮੈਂਬਰੀ ਦਾ ਵੀ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੇਜਿੰਦਰ ਮੰਡ, ਦਲਜਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ, ਹਰਜੀਤ ਹੋਠੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਢੇਸੀ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਤੱਖਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਬਾਜਵਾ, ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੇਤ ਕੌਰ, ਰਮਣੀਕ ਕੌਰ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਸਕਿਰਨ ਕੌਰ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰਨੂਰ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ

—ਬੀ.ਕੇ.ਚੰਮ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ-ਚਿੰਤਕ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਧਰ 'ਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣਗੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 1992-2002 ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2002-2007 ਦੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਈ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਲੋਕ

ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮੰਦਭਾਗ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਾਮੰਤੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੌਰ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਦੋ, ਬਾਦਲ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, 'ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਰੇ' ਵਾਂਗ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੀ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਲੋਕ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ 'ਪਰਿਵਾਰਕ' ਸਿਆਸੀ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਹੋਰ

ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਖੂਬ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ਗ੍ਰਸਤ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੋਲਚਾਲ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਗ੍ਰਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਖੱਬੇਪੱਖੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਸਪਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ ਬੁਰਜਨ ਸਮਾਜ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਗਈਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਧਨਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਜਾਂ ਉਹ 'ਲੈਪਸ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਸਿੱਧਾਨ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਰਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਧਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਤਾ-ਪੁੱਤਰ ਵਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਵਿਚ ਐਲਾਨੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਫਗਵਾੜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਬਣੇ ਉਸ ਓਵਰਬ੍ਰਿਜ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿਛਲੇ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਜਟ : ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ 2009-1210 ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਬਜਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ 'ਲੋਖਾ ਅਨੁਦਾਨ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 24 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ

24 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਲੋਖਾ ਅਨੁਦਾਨ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ, ਜੋ ਅਜੇ ਆਉਣੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਵੀ ਅਣਡਿੱਠਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਲੋਖਾ ਅਨੁਦਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਗ੍ਰਸਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਊ ਐਲਾਨ ਕਰਨ

ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਜੁਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਸੈਕਟਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਨ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹੈ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਉਲਟ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ, ਜੋ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਦੂਰ ਹਨ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਕ, ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਅੱਜ ਦੀ ਸੱਤਾ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅੰਗ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚਲਾ ਕੇ ਇਸ 'ਮੁਹਿੰਮ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ 'ਜੈਸੇ ਕੋ ਤੈਸਾ' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉੱਚਾ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਖ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ, ਸਾਇਦ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਝਿੜਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਉੱਚ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ 'ਇਕਜੁੱਟ ਚਿਹਰਾ' ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ ਨੇਤਾ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੱਕਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ 'ਚ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਕੋਈ

Business For Sale

4 In 1 Combo Business In Palatine (IL)

- *Northwest Suburbs
- *Over 60 Parking Spaces
- *Cheapest Rent You Can Have
- *Good Customer Base
- *Owner Retiring
- *Family Business

Grocery, Sweets, Movies
and Indian/Pakistan
Carryout

Contact : 847-358-2600 (Ghulam)

All Inventory And Equipment Included In Sale Price. Business Established Since 1980.

LOANS! LOANS!! LOANS!!!

- ✓ Commercial loans- any size, anywhere!
- ✓ Residential Loans
- ✓ Purchase/Refinance
- ✓ Houses/Gas Stations/Franchises/Motels
- ✓ Grocery/Liquor Stores
- ✓ Churches

Rajesh Gupta
414-322-5722 Cell

ABC Mortgage

6617 W. Capitol Dr. Milwaukee, WI 53216

414-462-2222 (Ph.)

e-mail: gupta@abcmortgage.biz

www.abcmortgage.biz

414-462-2220 (Fax)

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ
ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

"Our Training Makes The Difference"

- ★ No Waiting period For Training Courses
- ★ One on One Training
- ★ ਅਸੀਂ ਟੈਪਰੇਰੀ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ
- ★ 3-acre paved lot for training.
- ★ Day, evening and weekend classes available.
- ★ Starting pay can be \$700 to \$800 per week.
- ★ ਜੋਬ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ

Class B License
\$1,300

Ask For Rupinder S. Randhawa
CALL: 734-444-4048 Or 313-841-2222

ALL ★ STARS

★TRUCK DRIVING SCHOOL INC★

GRAND \$300 off Training
OPENING Special Discount
Cannot be combined with any other offer.
Must present coupon.
Expiration Date : 28 Feb., 2009

CDL Class A & B Training
Testing Available

Get FREE Training Thru Michigan WORKS
100% State Funded

151 Military
Detroit, MI 48209

We accept VISA,
Mastercard, personal
checks & cashier's checks.

ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਵਰਤਾਰਾ

—ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮੋੜਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਓਥੋਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗ਼ਰੋਹ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੁਣ ਸ਼ਰੀਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਜ਼ੀ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹੁਣ ਏਨੇ ਤਕੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੱਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣ ਗਏ, ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਪਏ ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਇਸ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਭਾਰਤ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਸਤੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਆਖੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਜਨੂੰਨੀ ਟੋਲੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਟੋਲੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਅ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰਲੇ ਇਹ ਟੋਲੇ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਾਅ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੋਟ-ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ‘ਇੱਕ ਫ਼ਿਰਕੇ ਵਿਰੁਧ ਹਮਲਾ’ ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਖਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸੰਗਠਨ ਹੁਣ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰੋ-ਪੈਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਅਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਲੱਭਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਲਸ਼ਕਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਟੱਪਣ ਅਤੇ ਏਧਰ ਆਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਠੀਕ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਉਠਾਣ ਵੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਐਨ ਉਹੋ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਸਾਰ ਇਸ ਵਕਤ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ, ਓਦੋਂ ਵੀ 1933 ਤੋਂ 1936 ਤੱਕ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਮੰਦਵਾੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿੱਛੋਂ ਗਵਾਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਆਰੀਅਨ ਨਸਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵੀ ਜੋੜ ਲਈ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪਰਚਮ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਿਟਲਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ‘ਚ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਓਥੋਂ ਉਖਾੜੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਉੱਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹਿਟਲਰ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਆਪਸੀ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਾਣ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਸਲਾਮਤੀ ਭਾਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨੀਤੀਵਾਨ ਵੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ, ਜਿੱਥੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਛਾਲ ਦਾ ਪਤੱਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਓਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੁਝ ਹੋਰ, ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟੀਮ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਟੀਮ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮਹਿਕਮਾ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੂਚਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੰਦ ਜੁੜੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆਪੋ ਵਿਚ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਇਹ ਟਕਰਾਉ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ।

ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਧਾੜ ਦੀ ਹਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਜੋੜੀਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਊਮਬਰਗ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਲੱਤਾਂ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਅਲੈਕਸੀ

ਪਿਤਰੋਵਿਚ ਮਿਰੋਸਯੋਵ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ‘ਅਸਲੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ’ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਬੋਰਿਸ ਪੋਲਵੋਈ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ‘ਅੰਤਮ ਲੇਖਾ’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਦੁਬਾਰਾ ਕੱਢ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅੱਖਰ-ਅੱਖਰ ਕੂਕ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇੰਜ ਦਰਜ ਹੈ।

“ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਲੀਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ...ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਜਾਂ ਪਾਟੋਧਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬੋਤੂ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ, ਬੇਈਮਾਨ ਤੇ ਬੇਅਸੂਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਗਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਆਪ ਹੀ

ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਮਿਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਖੂਨੀ ਮਸ਼ੀਨ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕੜੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਆਗੂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਰੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ...। ਜਦੋਂ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲੇ ਸਾਂਭ ਲਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨਅਤੀ ਤਾਕਤ ਹਥਿਆ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਜੋੜੀਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਨਪੁਤਲੀਆਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਾ ਲਈ ਤਾਂ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ...। ਉਸਨੇ ਰੂਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ‘ਬਾਰਬਾਰੋਸਾ ਪਲਾਨ’ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ। ਫ਼ਰੈਡਰਿਕ ਬਾਰਬਾਰੋਸਾ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਣਾ ਹਾਕਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਘਟਾ ਕੇ ‘ਜੀਵਨ ਸੁਖਾਲਾ’ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਇੰਜ ਦਰਜ ਹੈ, ‘ਸਾਨੂੰ ਵਸੋ’ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਕਾਇਦਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ‘ਵਸੋ’ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਪੂਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਮੋਟੇ

ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਬੇਰਹਿਮ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ (ਬੱਚਿਆਂ) ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਵੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੰਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਏਨਾ ਕੀਮਤੀ ਜਰਮਨ ਲਹੂ ਇੰਜ ਵਗਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਘਟੀਆ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਜੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।”

ਜਿੰਨਾ ਬੇਰਹਿਮ ਹਿਟਲਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦੱਰਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਹਾਦ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ‘ਫ਼ਿਦਾਈਨ’ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏਨੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ-ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੂਹ ਕੰਬ

ਜਾਵੇ।

ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਤੜਫਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕਈ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗੀਠੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੋਅ-ਪੀਸ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਕੇ ਮਸਾਲੇ ਭਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਗੁਦੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਬਾਂਹ ਕੱਟ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੋਅ-ਪੀਸ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ, ਸਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੂਸਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ, ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੀ ਨੌਬਤ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੌਬਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਪੈਂਤੀ ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਮਰੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੁੱਟੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਐਟਮੀ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਐਟਮੀ ਬੰਬ ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਏਨੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਸਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕਰਨਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਏਥੇ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਾਕਮ ਹਿੱਕ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ?

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ। ਜਿਸ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਹਾਈ ਪਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੋੜੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੀ, ਹਾਲਾਤ ਮਾੜੇ ਰੁਖ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਲੜੇਗੀ 50 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਵਲੋਂ 50 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਭੋਰਾ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾ. ਹਰਦੇਵ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਤ 33 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ 15 ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ 41

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਏ ਬੀ ਬਰਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੁਲ ਕੁਮਾਰ ਅੰਜਲ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ੀ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਤੰਵਰ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ 8, ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ 6, ਝਾਰਖੰਡ ਤੋਂ 4, ਮੱਧਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਅਸਾਮ ਤੋਂ 3-3, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਤੋਂ 2-2 ਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਮਨੀਪੁਰ, ਉਤਰਾਖੰਡ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ 1-1 ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾ. ਬਰਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ 3 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਗਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕਮਾਈ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਭਾਰਤੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕ ਉਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਨਗਣਨਾ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਵੇ ਦੇ 2007 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 50740 ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 46881 ਡਾਲਰ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 51249 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ 15 ਲੱਖ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ

ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ 74 ਫੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਨਾਤਨ ਜਾਂ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਡਿਗਰੀ ਧਾਰਕ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਔਸਤ ਕੇਵਲ 27 ਫੀਸਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੇਵਲ 28 ਫੀਸਦੀ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਨਾਤਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ 15 ਲੱਖ ਲੋਕ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਕ ਕਰੋੜ 17 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਕਸਿਕੋ ਪਹਿਲੇ, 19 ਲੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੂਜੇ ਅਤੇ 17 ਲੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ।

ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ ਦੀ ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਸ. ਐਨ. ਪੀ. ਐਸ. ਔਲਖ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕੇਂਦਰੀ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਲੰਘੀ 18 ਫਰਵਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਭਾਲ

ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਓਰਟੀ ਗਾਰਡ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੇ ਜਾਂਨਸੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸ. ਔਲਖ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ. ਔਲਖ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਬਾਕੀ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਲਈ 10 ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 28 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ. ਔਲਖ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕਿਓਰਟੀ ਗਾਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ. ਔਲਖ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ

ਜੋ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਵੇਂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਡੀ. ਜੀ. ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਅਤਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਨਵਾਂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਤਰੀ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਪੁੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਲਾਕੇ ਇਸ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਔਲਖ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਰੁਕੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਤੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਸਤ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੇ ਜੀ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 3 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਘੁਟਾਲੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਜਿਸ 'ਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਵੀ ਰਵੀੰਦਰਨ, ਪੀ ਸਬਾਸ਼ਿਵਮ, ਜਸਟਿਸ ਜੇ ਐਮ ਪੰਚਾਲ ਅਤੇ ਆਰ ਐਮ ਲੋਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬਿਨਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ

'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ 3 ਅਕਤੂਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕੇ. ਪਰਸਾਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲਟ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰੇਗੀ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਤਰਮ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਸ਼ੋਕ ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਯੂ. ਯੂ. ਲਲਿਤ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਸਟੇਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਖਾਸਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਬਣੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਨਾਰਦਨ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਮੋਹਸਿਨਾ ਕਿਦਵਾਈ ਅਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਸੈਲਜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਨੇਤਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਵੀ ਬਤੌਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਕੈਪਟਨ ਖੇਮੇ ਵਿੱਚ ਮਾਯੂਸੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਉਹ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਣ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਹੀ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੇਟੀ ਦੀ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਸ. ਅਜੈਬੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ (34) ਅਤੇ ਨੰਨੀ ਬੇਟੀ ਅਨਹੱਦ (7)

ਦੀ ਡਲਹੌਜੀ ਵਿਖੇ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ ਵਾਪਰੇ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਅਜੈਬੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਡਲਹੌਜੀ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਉਥੋਂ ਸ਼ਾਮੀ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਖਜਾਰ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਤਸਵੀਰ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਆਪਣੀ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ, ਪਰ ਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਨਹੱਦ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਢਲਾਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਿੜ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਪਲਟੀਆਂ ਖਾਂਦੀ ਹੋਈ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗੀ।

ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕਾ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਇਥੇ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਧਰਮਪਾਲ ਬੱਸੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਬੀਅਰ ਮੰਗਣ ਆਏ ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਸਮਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਜਿੱਤਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ : ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਪੈਂਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ। ਇਕੱਤਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗੜ੍ਹਸ਼੍ਰੰਗ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਲਕੇ ਬੰਗਾ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਲਾਚੌਰ, ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 3 ਹਲਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਹਲਕੇ ਖਰੜ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਮੁਹਾਲੀ ਵੀ ਖਰੜ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਜੋ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 85092 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ 71477 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਲਕਾ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੇ.ਪੀ. ਰਾਣਾ 42474 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਦਨ ਮੋਹਨ

ਮਿੱਤਲ 39798 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਂਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਗੜ੍ਹਸ਼੍ਰੰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਵ ਕੁਮਾਰ ਗੋਲਡੀ 33876 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਮਾਨ 29808 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ।

ਜੇ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਾਗੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ 37946 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ 10227

ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਲਾਈਏ ਤਾਂ 487173 ਵੋਟਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ 36188 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ 11985 ਵੋਟਾਂ ਵਧ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਬੰਗਾ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਬਲਾਚੌਰ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਬੰਗਾ ਤੋਂ ਚੌਧਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ 35773 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਇਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਸੂਝ ਨੂੰ 33334 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ 46172 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 40357 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੌਧਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਭਾਵੇਂ 41206 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 40105 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂੰ ਕਰੜੀ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ 47810 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 37912 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਖੇੜਾ ਵਲੋਂ ਕੇਸ ਦਾਇਰ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਮਾਲਟਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂਚ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਦਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਖੇੜਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਝੂਠਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵੱਖਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਖੇੜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਖੇੜਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੋ-ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ, ਸ਼ਰਣ ਮੰਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਲ ਰਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਕਰੋਰ ਵੀਜਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਪਕਰ ਨਿਵਾਸੀ ਬਿਸ਼ਨਦਾਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੀਪਾ (17) ਟੀਚਰ ਅਸਰਫ ਖਾਸ਼ਖੇਲੀ ਦੇ ਕੋਲ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਨਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੇ ਜਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਲੱਭਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਅਸਰਫ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ

ਫੁਸਲਾ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਦਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਲਾਯਰ ਟਾਉਨ ਦੇ ਚੱਕੀਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਦੀ 15 ਸਾਲਾ ਪੂਜਾ ਦਾ 23 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਰਫ ਨਾਮਕ ਯੁਵਕਾਂ ਨੇ ਅਪਹਰਣ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪੂਜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਫੋਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਖੇਤਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਣਾ ਚੱਕੀਵਾੜਾ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ

ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਖਿਆ। ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੂਜਾ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਅਰਸ਼ਦ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜਿਆ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਤਾਇਆ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿੰਧ ਦੇ ਜੈਕਬਾਬਾਦ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੀਚੰਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਰਵੀਨਾ (16) ਦਾ ਅਪਹਰਣ ਕਰਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 16 ਲੱਖ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਹੈ। ਰਵੀਨਾ ਦੀ ਮਾਂ ਰੇਖਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਣ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।

GET YOUR TAXES DONE

Individuals, Corporation
& Self Employed
We Do e-filing
Very Reasonable Rates

Call: Tejbir Singh

630-885-2308,
815-212-9984

Weekends and Evening Appointments

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਫਰਵਰੀ, 2009

ਹਿੰਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਹੀਂ-ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਦੰਗੇ ਤੇ ਉਜਾੜੇ

ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਹੁਣ 7 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ 952 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 228 ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਪਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ 7 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ। ਇੰਝ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 1180 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਿਰ ਥੱਕ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਝਾਕ ਤਿਆਗਣ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਵੀ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਮੂਹਿਕ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਉਖੇੜੇ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਮਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੜਨ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਵਸਦੇ ਰਸਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਘਰ-ਬਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੜੀ ਔਖੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਤੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਇੰਨੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਖੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁੜ ਪੈਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸੰਸੇ ਹੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੀ ਇਨਸਾਫ ਉਡੀਕਦਿਆਂ ਅਖੀਰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਜਰਿਆ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੁਕ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਕਈ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਗਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੈਸਾ ਜਿਹੜਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਉੱਠੇ ਕਥਿੱਤ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਹਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇਕ ਬੀਬੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ ਵਲੋਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਜਾਂ ਫਲੈਟ ਵਗੈਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਚਰਚੇ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਘੀਸੀ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਣਖ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਂਜ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਅਖੀਰ ਗੱਲ ਇਥੇ ਮੁਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਜਾਂ ਆਫਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਪਰ ਖਲੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉੱਜੜੇ ਪੁਜੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਜੜਣ ਤੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਬੜਾ ਲੰਮਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਭੇੜਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਅਸੂਲ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦਿਆਂ ਨਾਗਰਿਕ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣੋਂ ਗ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਅਜਿਹਾ ਫਿਰਕੂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਲੋਕ ਸਾਧਾਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹੋ ਅਕਸਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਭੇੜਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਐਫੀਡੈਵਿਟ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਇਕ ਮਨਿਸਟਰ ਬੀਬੀ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ 95 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵੰਡੇ ਸਗੋਂ 15000 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 17000 ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ 28 ਫਰਵਰੀ 2002 ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਵੇਗੀ? ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲ

ਦੋ ਮਾਰਚ 2009 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 2007 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਤਚੋਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ 2007 ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ? ਜਨਤਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਰੀਨ

ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸੁਪਨੇ ਕਿੰਨੇ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ?

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਮਾਰਗਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ

ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਜਲੀ ਸੰਕਟ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਾਂਗ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਦਿੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਐਲਾਨ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਜਲੀ ਸੰਕਟ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਾਂਗ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ।

ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਦੇ ਸਕਣਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਮੱਧ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ‘ਤੇ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਲਓ, ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸੜਕੀ ਮਾਰਗਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜੇਕਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ‘ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਜ਼ਿਬ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ

ਸ਼ਾਹੀ ਮਾਰਗਾਂ ‘ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਸੌ-ਪੰਜਾਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ‘ਤੇ ਟੋਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਧਾਰਣ ਬਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ‘ਏ.ਸੀ.’ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਯਾਤਰਾ ਕਿੰਦਾਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ?

ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਹੀ ਮੁੱਖ ਅੜਿੱਕਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਵੇਗੀ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੀ ਰਹੇਗੀ।

ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈ ਪਤਲੀਏ ਨਾਰੇ...

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਦਾਰ

ਮੌਜੂਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਘੁੰਡ ਕੱਢਣ ਦੀ ਰਸਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅੱਪੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਜ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲੋਂ ਅਤੇ ਜੇਠਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢਦੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਘੁੰਡ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਨੰਦਾਂ ਦੀ ਰਸਮ ਵੇਲੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਅੰਗ ਨੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਾਵਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨੰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਘੁੰਡ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਘੁੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਮਾੜਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਘੁੰਡ ਦੀ ਇਸ ਅਤਿ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਅਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ‘ਘੁੰਡ

ਕੱਢ ਲੈ ਪਤਲੀਏ ਨਾਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ’ (ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ), ‘ਘੁੰਡ ਚੁੱਕਦੇ ਭਾਈ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਫਤ ਲੈ ਨੋਟ’ (ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ), ‘ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਫਿਰੀਂ ਮੁਟਿਆਰੇ ਛੜਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਬੁਰੀ’ (ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ), ‘ਹੁਕਮ ਤਹਿਸੀਲੋਂ ਆ ਗਿਆ, ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਫਿਰੇ ਨਾ ਕੋਈ’ (ਕਰਮਜੀਤ ਪੂਰੀ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ‘ਸਹੁਰੇ ਕੋਲੋਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢਦੀ ਨੰਗਾ ਰੱਖਦੀ ਕਲਿੱਪ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ’ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਮਲਕੀ-ਕੀਮਾ ਦੀ ਲੋਕ ਗਾਥਾ ਦੇ ਬੋਲ, ‘ਤੂੰ ਜਦ ਹੱਸਦੀ ਏਂ ਪੱਲੇ ਦਾ ਓਹਲਾ ਕਰਕੇ’ ਵੀ ਘੁੰਡ ਦੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਘੁੰਡ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਘੁੰਡ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਮੁਖਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਜ਼ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਮਾੜੀ, ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅੱਪੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਠਾਹ ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਭਖੇਗਾ ਚੋਣ-ਦੰਗਲ

ਫੇਰ ਮੱਚਣਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੋਣ ਦੰਗਲ
ਕਿਸੇ ਜਿੱਤਣਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਰ ਬਹਿਣਾ।
ਫੋਕੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਖਾਲੀ ਭਰੋਸਿਆਂ ਦਾ,
ਲਗਾਤਾਰ ਹੁਣ ਗਰਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਰਹਿਣਾ।
ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਫੇਰ ਨਰਦਾਂ
ਕਰਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਤਾਈਂ ਲਾਚਾਰ ਰਹਿਣਾ।
ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਮਚਾਉਣੀ ਏਂ ਲੁੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ,
ਫਿਰ ਵੀ ਖੁਦ ਤਾਈਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਹਿਣਾ।
ਛਿੱਦੇ ਜਾਊ ਗੁਲਾਬੋ ਕੋਈ ਆਣ ਬੈਠੂ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਰਹਿਣਾ
ਜਦ ਤੱਕ ਜਨਤਾ-ਜਨਾਰਧਨ ਜਾਗਦੀ ਨਹੀਂ,
ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਖੁਆਰ ਰਹਿਣਾ।

ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਘਪਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ

ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਗਠਨ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰ

ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ

ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਤਾਂ ਦੋਫ਼ਤਾ ਹੀ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜਿਥੇ ਜਹਿਰ ਉਗਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਖੁਦ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਗਲਾਪਨ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਡੀਲ ਕਰਨ 'ਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਤ ਨਿੰਦਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। 'ਲਵਲੀਨ ਕੇਸ' ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦੋਗਲੇਪਨ ਨੂੰ ਹੀ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੋਸ਼ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਕ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਾਥੀਆਂ 'ਚ ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੈਲਲਿਤਾ ਤੱਕ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੁਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਦਲਾਲੀ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਖੁਦ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕ ਨਾ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹੀਏ?

ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਤਾ ਪੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਹੀ ਘਮਸਾਣ ਮਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੀ. ਵਿਜਯਨ 'ਲਵਲੀਨ ਕੇਸ' 'ਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਜਾਂਚ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਿਜਯਨ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਵਿਜਯਨ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਕੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਆਸੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਮਾਕਪਾ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ 1995 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੇਰਲਾ 'ਚ ਚਾਰ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਠੇਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਹੋਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲਜ਼ ਲਿਮ. (ਭੇਲ) ਨੇ ਘੱਟ ਲਾਗਤ

'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਸੰਪੰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਮਾਰਕਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ।

ਉਦੋਂ ਵਿਜਯਨ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੀ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਚ 370 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ

ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕੋਚੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। 72 ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਕੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਾ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੇਰਲਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਆਖਿਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ? ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋੜ ਸਮਝਦਿਆਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਜਯਨ ਧੜੇ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਜਯਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਘਪਲੇ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸੂਤਰਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਵਿਜਯਨ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਜਯਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕੁਲ 370 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੈਂਡਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਠੇਕਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ 'ਲਵਲੀਨ' ਨੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਟੈਂਡਰ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਠੇਕਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਮੁਨਸਿਫ਼ ਬਣਨ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਇਸ ਘਪਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਥੇ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਲਵਲੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਕੇਰਲਾ ਸਰਕਾਰ ਬਚਣਾ ਚਾਹੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲਵਲੀਨ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੰਮ ਲਈ ਟੈਂਡਰ 'ਚ ਜੋ ਦਰ ਦਰਸਾਈ ਸੀ, ਉਹ 'ਭੇਲ' ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬਲਸੇਰੀ 'ਚ ਸਥਿਤ ਕੈਂਸਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ 88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਠੇਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਸੇਵਾ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੈਂਸਰ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਟ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਏਜੰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ 'ਭੇਲ' ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਰੇਕ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਲਵਲੀਨ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੀ ਧੌਣ ਫਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂ? ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਸਕੱਤਰ ਵਿਜਯਨ ਦੀ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਾਅਦੇ ਪਖੰਡ ਸਿੱਧ ਹੋਏ

ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੋ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਡਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ

ਮਹੇਸ਼ ਰੰਗਰਾਜਨ

ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵੇਲੇ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ।

ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਰਾਬਤੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਹੁਣ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਹੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਗਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਮੰਡਲ-ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਪਣੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੌਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜਾਤੀ-ਵਰਗ ਦੀ ਪਿੱਠ ਭੁਮੀ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡਣੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਜਿਹਾ ਅਕਸ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਗਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚਿਹਰਾ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਕ-ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਇਥੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਹਾਅ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਗਰਦੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1990 ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲਿਆ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੰਡਲ-2 ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਦੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੰਡਲ ਵਰਗ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਖੇਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਰਬਪੱਖੀ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੌ ਸਾਲ ਤੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਏਜੰਡਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਫੁਲੇ ਨੇ 1848 ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਰੀਅਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਮੰਡਲ-ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਪਣੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੌਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜਾਤੀ-ਵਰਗ ਦੀ ਪਿੱਠ ਭੁਮੀ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡਣੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਜਿਹਾ ਅਕਸ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਗਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਇਕ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲ ਦਲਿਤ ਲੇਖਕ ਇਯੋਬੀ ਦਾਸ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬੇਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਖੜੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧੁਰੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਤਾਮਿਲ ਅਤੇ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਜਾਤੀ ਆਧਾਰਤ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ

ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਂਕੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਡਿਲਵਰੀ ਸਮੇਂ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਤਭੇਦ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਾਵਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜਨ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਉਤਪਾਦਕ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੰਗਾ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ।

ਇਹ ਕੌੜੀ ਸਚਾਈ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਸਵਰਗੀ ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਕਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਜਾਤ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਜੁਬਾਨੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਨਾਦਰ ਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੁਤੱਵ ਨੇ ਦਰਾਵਿੜਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1963 ਵਿਚ ਜਦ ਕਾਮਰਾਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਨਾਦਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਭੁਤੱਵ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਪਕ ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਆਯਾਮ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਮੰਡਲ ਦੇ ਖੇਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਬਲਕਿ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੇਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਭਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ-ਤੰਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਤਮ-ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ-ਸਿੱਧੀ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਤਬੀਤ ਪਹਿਨੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਬਾਂਹ ਦੇ ਉਤਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਨਾਲ ਤਬੀਤ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਨੋਤਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਲੀ-ਔਲੀਆ ਜਾਂ 'ਕਾਲਾ-ਇਲਮ' ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜੋਗੀ ਪੀਰ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਬੀਤ 'ਚ ਮੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਨਾਲ ਕਥਿਤ 'ਇਲ-ਬਲਾਵਾਂ' ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਤਬੀਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਬੀਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਕੀ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤਬੀਤ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸਰ ਕਰੇਗਾ, ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਲ ਵੀ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਾਦੂ-ਟੂਣਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬੀਤਾਂ ਦੀ 'ਬਖਸ਼ਿਸ਼' ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਰ-ਫਕੀਰ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਤ ਨੂੰ 'ਸ਼ਿਲਾ' ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ 'ਤਾਕਤ' ਸਦਕਾ, ਉਹ ਫਿਰ ਲੋਕਾਈ ਦਾ 'ਪਰਉਪਕਾਰ' ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਲੇਕਿਨ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਤਰਾਂ-ਮੰਤਰਾਂ ਆਦਿ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਦੀ ਕਰਤੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਐਸੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਬੀਤ ਪਹਿਨੀ ਫਿਰਦਾ ਕੋਈ ਸੱਜਣ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰਜੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ' ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਪਾਠਕ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤਬੀਤਾਂ ਵਾਲਾ, ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਦੱਸਿਆ ਜਾ

ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤਬੀਤ?

ਰੱਬ ਸੱਚੇ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਦਕਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਰਤ-ਵਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇ ਸਿੱਖ ਹਸਦਿਆਂ-ਖੇਲਦਿਆਂ-ਖਾਵੇਦਿਆਂ ਪੈਹਨੰਦਿਆਂ, ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਪਰ-ਵਰਣਿਤ ਤਿੰਨ ਤਬੀਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬਹਾਰ ਵਰਗਾ ਖੇੜਾ, ਦੂਸਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਤਬੀਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਜਨੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਿਸੇ ਕਬਰ 'ਤੇ ਚਿਰਾਗ ਬਾਲਣ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਇਕ ਲੜਕੀ ਵਲ ਤੱਕ ਕੇ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ—

ਗੱਲ ਸੁਣ ਜਾ ਭਟਕੇ ਰਾਹੀ ਦੀ।

ਇਕ ਚਿਣਗ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀ ਦੀ।

ਕਵੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਂ-ਗੁਜ਼ਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਉੱਪਰ ਦੀਵੇ ਬਾਲਣ ਦਾ ਫੋਕਟ-ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇਖੋ! ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ! ਇਤਨਾ ਅਡੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ!! ਐਨ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਵੀ ਚਾਹਤ ਹੈ ਕਿ ਤਬੀਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਰੱਬੇ ਜਾਂਦੇ ਅੰਨੇ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਂਗ, ਜੇ ਅਜੋਕਾ ਸਿੱਖ-ਜਗਤ, ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਚਿੰਤਕ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਕਾਦ ਲੈ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਮੁਤ ਹਰਿਆਵਲ ਪਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਫਲਸਫੇ ਉੱਪਰ ਛਾਏ ਹੋਏ ਘਣੇ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਵੀ ਉਡਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤਬੀਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਬਾਬੇ' ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ 'ਚਲੀਓ ਜਾਂ ਸ਼ਿਲੇ' ਆਪਣਾ ਹਲਵਾ-ਮੰਡਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਚਿੰਤਕਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਿਰਤ ਭਰੀਆਂ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਘਾਲ ਕੇ ਕੌਮ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੱਤਿ ਪ੍ਰੇਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ, ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਬਰੀਕ-ਬੀਨੀ ਨਾਲ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਾਨੋ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਤਬੀਤਾਂ ਵਾਂਗ ਨੁਸਖੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸਦੀ ਕਲਮ, ਦਵਾਤ, ਸਿਆਹੀ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਧੰਨਤਾ ਦੇ ਜੋਗ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉਹ 'ਸੱਚ' ਲਿਖਦਾ ਹੈ—

ਧੰਨ ਸੁ ਕਾਗਦੁ ਕਲਮ ਧੰਨ

ਧਨ ਭਾਂਡਾ ਧਨ ਮਸੂ॥

ਧਨੁ ਲੇਖਾਰੀ ਨਾਨਕਾ

ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਲਿਖਾਇਆ ਸਚ॥

ਇਸਲਾਮੀ ਪੈਗੰਬਰ ਨਬੀ-ਏ-ਪਾਕਿ,

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਕਥਨ ਹੈ—

“ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਸਿਆਹੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਖੂਨ ਜਿੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਜੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦਰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਚਿੰਤਕ-ਲਿਖਾਰੀ ਮੁਬਾਰਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ-ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਤਿੰਨ ਟੋਟਕੇ ਲਿਖਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਬੀਤ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਇਕ ਓਂਕਾਰ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਬੀਤਾਂ ਜੈਸੇ ਲਿਖਤ-ਟੋਟੇ, ਮਾਨੋ ਸੋ ਤਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਚਾਬੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ 'ਤਬੀਤ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਰਚਣ ਹਾਰੇ, ਧੁਰੰਧਰ ਵਿਦਵਾਨ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ। ਲਉ, ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ-ਇੰਦਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਡੂੰਘਾ ਉਤਰਨ ਦਿਉ—

“ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੀਜੀ ਇਕਾਈ, ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੀਜੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਫਰਜ਼, ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਨਿਭਾਅ ਕੇ ਹੀ, ਸਿੱਖ ਬਚ ਸਕਣਗੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੀਤੀ ਰਲ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਂ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਉਂ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਦੀ 'ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਸਿੱਖੀ' ਅਸਲ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਹੈ।”

ਇਸੇ ਰੌਸ਼ਨ-ਦਿਮਾਗ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦੂਜਾ 'ਤਬੀਤ' ਗੁਰੂਕਿਆਂ ਦੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ-ਕਾਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਬਿਪਰਵਾਦੀਏ, ਜਿਹੜੇ

ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਨੇਸਤੋ-ਨਾਬੂਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਦੂਸਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ-ਮੋਹਰੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਜੈਸੇ ਬਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਪਾਨ' ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦੇ। ਸਿਰਾਂ ਉੱਪਰ ਨੀਲੇ-ਪੀਲੇ ਦਸਤਾਰੇ ਵੀ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਧਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਾਹੂ-ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੀੜੀ ਪਕੜ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹਿੰਤਾਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨੀਆ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ-ਮੁਢਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਿਤ, ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਰਾਹੂ-ਕੇਤੂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਖਤਰਨਾਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਪਾਸੋਂ, ਇਹ ਦੂਸਰਾ ਤਬੀਤ ਰੱਖਿਆ ਦੀ 'ਗਰੰਟੀ' ਦਿੰਦਾ ਹੈ—

“ਜੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਦੇ ਭਉ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ, ਝੂਠੀਆਂ ਸਹੁਆਂ-ਸੁਗੰਧਾਂ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ...ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਮ ਉਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ-ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਦੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਥੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਘਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਵਾਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸਿੰਘ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ....।” ਪੰਥ ਦੀ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਏਗੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਨਾਂ ਤਲੀ 'ਤੇ ਟਿਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕੌਮ-ਘਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕੌਮ-ਵੇਚੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਕਦੇ 'ਬੋਤ' ਨਹੀਂ ਆਈ। ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਏ ਕਵੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ ਸੁਣ ਲਉ—

ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦਾ ਅਣਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਆਖੇ, ਗੀਦੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ਪੈਰ ਖਿਸਕੌਣ ਵਾਲਾ। ਸਾਡੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗੱਦਾਰ ਦੰਭੀ, ਚੋਗਾ ਚੁਗਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਚੋਗਾ ਪੌਣ ਵਾਲਾ। ਪਾਠਕ ਜਨੇ ਆਪਣਾ ਤੀਸਰਾ 'ਤਬੀਤ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਐ ਦਰਵੇਸ਼ ਕਵੀ ਸਰਦਾਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਮਹਿਬੂਬ' ਜੀ ਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਉ ਖਾਲਸਾ'— 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਗਾਥਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ 'ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ' ਜੈਸੀਆਂ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਸ. ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਖੰਘਾਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ 'ਤਬੀਤ' ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਰਤਾ 'ਸ਼ਿਲਾ' ਕੱਟਿਆ ਹੋਊ!

ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਪੰਕਤੀ, 'ਕੱਲੇ 'ਕੱਲੇ ਅੱਖਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਛੁਪੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਜਿਸ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ' ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ 'ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਕਰਨ' ਦੀ ਕਰਤੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸੇ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੇ 'ਸ਼ਨੀ ਰੂਪ' ਤੋਂ ਇਹ ਤੀਜਾ ਤਬੀਤ ਪੂਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਉ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੇ—

“ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਉੱਤੇ, ਇਸਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਤਿ-ਮਹੀਨ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਚਲਾਕੀ, ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਛਲੋਛਾ-ਰੂਪ, ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਮਨ ਦਾ ਚੋਟ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੇ ਪਖੰਡੀ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਮਹੀਨ ਤਰਜ਼ ਵਿਚ ਢਲ ਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ 'ਕਲਾ ਦੀ ਰੰਗੀਨ' ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਚਿਹਾ ਹੈ।”

ਰੱਬ ਸੱਚੇ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਦਕਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਿਰਤ-ਵਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇ ਸਿੱਖ ਹਸਦਿਆਂ-ਖੇਡਦਿਆਂ-ਖਾਵੇਦਿਆਂ ਪੈਹਨੰਦਿਆਂ, ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਪਰ-ਵਰਣਿਤ ਤਿੰਨ ਤਬੀਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬਹਾਰ ਵਰਗਾ ਖੇੜਾ ਦੂਸਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

...ਤੇ ਲਉ ਭਰਾ ਜੀ, ਤਿੰਨ ਤਬੀਤਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਗਈ ਜੇ ਮੁੱਕ, ਹੁਣ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਰਚੇ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸੁਣਦੇ ਜਾਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਤਬੀਤ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ—

ਬੇਪੱਤ ਹੋ ਜੋ ਤੁਰਨਗੇ,

ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਵੇ ਕੋ,

ਪੱਤ ਗਵਾ ਕੇ ਜੀਣ ਜੋ,

ਮਰਨ ਜਹੰਨਮ ਢੋਆ।

ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡ-ਕਹਿਰ ਵੀ,

ਜਿੰਦ ਜੋ ਦੇਵਣ ਲੂਹ,

ਭੁੱਲੇਗਾ ਨਾ ਖਾਲਸਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ।

ਕੇਸਾਂ ਬਿਨਾ ਨਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ,

ਦਿਸੇ ਮੇਰੀ ਦਰਗਾਹ,

ਪੰਜੇ ਕੱਕੇ ਰਹਿਣਗੇ,

ਬੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ।

***

ਸਵਰਾਜ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਦੋ ਕਿਨਾਰੇ

ਦੋ ਕਿਨਾਰੇ ਹੀ ਸਹੀ
ਪਰ ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਨਸੀਬ
ਕਦੀ ਇਕ ਨਦੀ ਬਣਕੇ ਆ ਵਗੇ।

ਨਦੀ ਜੋ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਲਹਿਰ ਲਹਿਰ, ਸਾਗਰ ਹੋਣ ਤੱਕ
ਉਠਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਕਦੀ
ਮਚਲਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਭਿੰਜਦੇ ਕੰਢੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ
ਛਿੜਦਾ ਕੋਈ ਲਰਜ਼ਾਅ।

ਵਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰੋੜ੍ਹ
ਭੁਰਦੇ ਵੀ ਰਹੇ, ਖੁਰਦੇ ਵੀ ਰਹੇ
ਇੱਛਤ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ
ਬਿਫ਼ਰੇ ਹਾਲਾਤ ਸੰਗ ਟਕਰਾਅ।

ਹੜ੍ਹ ਬਣ ਵਗਣਾ
ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣਾ

ਸੌਰ ਮਚਾਉਣਾ
ਝੂਠੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਏਹੋ ਸਜ਼ਾ।

ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸੋਚ

ਮਨ, ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਸੋਚ
ਤੁਰਦੇ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਪਰ ਬੇਜੋੜ।
ਕਦੀ ਸਿਰਫ ਪੈਰ ਤੁਰਦੇ ਨੇ
ਮਨ ਕਿਧਰੇ ਖਲੋ ਜਾਂਦਾ
ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ
ਬੱਕੇ ਹੋਏ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਠਾਰਨ ਲਈ।

ਮਨ ਹੈ ਕਿ ਕਦੀ ਤੁਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਸਪਾਟ ਦੌੜਦਾ ਵੀ ਹੈ
ਪਰ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਰੋਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਬੇਵਸੀ ਹੁੰਦੀ
ਦੋਚਿੱਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁਰਾਹੇ ਤੇ ਖਲੋਤੀ।

ਕਦੀ ਰਾਹ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਪੈਰ ਵੀ
ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸੋਚ, ਰਾਹਾਂ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾਵਾਂ

—ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨੰਗਲ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੇਥ ਦੇ ਪਤੀ ਪ੍ਰਿੰਸ ਫਿਲਿਪ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਦੇਖਣ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਆਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲਗਾ ਕੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਕਮਾ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਫਿਲਿਪ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਇਕ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ 'ਇਹ ਮਹਾਸ਼ੇ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਡਿਪਟੀ ਮਨਿਸਟਰ ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਐਂਡ ਜੇਲ੍ਹਸ ਹਨ।' ਮਹਾਸ਼ੇ ਜੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਿੰਸ ਫਿਲਿਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਬੋਲੇ, “ਫੂਡ ਫਾਰ ਯੋਰਸੈਲਫ ਐਂਡ ਜੇਲ੍ਹਸ ਫਾਰ ਅਦਰਸ?” ਜਿਸ-ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੱਸਦੇ-ਹੱਸਦੇ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਗਏ।

ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਸੀ। ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੈਨੋ ਮਿਸਟਰ ਸੂਦ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਸੂਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਘਬਰਾਇਆ

ਹੋਇਆ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਦੀ ਜਹਾਜ਼ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ

ਇਕ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਇਹ ਮਹਾਸ਼ੇ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਡਿਪਟੀ ਮਨਿਸਟਰ ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਐਂਡ ਜੇਲ੍ਹਸ ਹਨ।' ਮਹਾਸ਼ੇ ਜੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਿੰਸ ਫਿਲਿਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਬੋਲੇ, “ਫੂਡ ਫਾਰ ਯੋਰਸੈਲਫ ਐਂਡ ਜੇਲ੍ਹਸ ਫਾਰ ਅਦਰਸ?” ਜਿਸ-ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੱਸਦੇ-ਹੱਸਦੇ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਗਏ।

ਕਿ ਜੇ ਜਹਾਜ਼ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਬਾਕੀ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹੀ ਰਟ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁੱਲ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਫਰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਉਦੋਂ ਮਿਸਟਰ ਸੂਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਤਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜਾਓ ਯਾਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸੂਦ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਉਡਾਨ ਭਰਦੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੜਕੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਟਾਫੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹ ਕੱਢੀ ਦੀ ਕੈਟਲਸ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਅਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਟੀ ਆਰ ਕਾਫੀ? ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਮੁਝ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ 'ਬੇਬ'।

ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਚਾਹ ਦੇ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢੀ ਦਾ ਕੱਪ ਦੇ ਗਈ। ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸ ਪਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਲੋਕ ਵੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਡਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਡਰ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਆਸਕਰ 'ਚ ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ ਦੀ ਗੂੰਜ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਇੱਥੇ ਹੋਏ 81ਵੇਂ ਆਸਕਰ ਐਵਾਰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਸਿਖਰਲਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਬੇਹੱਦ ਚਰਚਿਤ

ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਫਿਲਮਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਸਲੱਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ' ਨੂੰ 9 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 8 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਫਿਲਮ, ਸਰਵੋਤਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਸਰਵੋਤਮ ਮੌਲਿਕ ਗੀਤ, ਸਰਵੋਤਮ ਮੂਲ ਸੰਗੀਤ, ਸਰਵੋਤਮ ਸੰਪਾਦਨਾ, ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਊਂਡ ਮਿਕਸਿੰਗ, ਸਰਵੋਤਮ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗਰਾਫੀ, ਸਰਵੋਤਮ ਅਡੈਪਟਿਡ ਸਕਰੀਨਪਲੇਅ (ਪਟਕਥਾ) ਆਦਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਚ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲੇ। ਸਰਵੋਤਮ ਫਿਲਮ ਲਈ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸਚਨ ਕੋਲਸਨ, ਸਰਵੋਤਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਡੈਨੀ ਬੋਏਲ, ਸਰਵੋਤਮ ਮੌਲਿਕ ਗੀਤ 'ਜੇ ਹੋ' ਲਈ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ, ਸਰਵੋਤਮ

ਮੌਲਿਕ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ, ਸਰਵੋਤਮ ਸੰਪਾਦਨਾ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ ਡਿਕਨਜ਼, ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਊਂਡ ਮਿਕਸਿੰਗ ਲਈ ਈਅਨ ਟੈਪ, ਰੋਸੂਲ ਪੁਕੱਟੀ (ਭਾਰਤ), ਰਿਚਰਡ ਪਰਾਈਕ, ਸਰਵੋਤਮ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗਰਾਫੀ ਲਈ ਐਂਥਨੀ ਡਾਡ ਮੈਂਟਲ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਅਡੈਪਟਿਡ ਸਕਰੀਨਪਲੇਅ ਲਈ ਸਾਈਮੋਨ ਬਿਊਫੋਏ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ

ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਊਂਡ ਐਡਿਟਿੰਗ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਰਿਚਰਡ ਕਿੰਗ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਦ ਡਾਰਕਨਾਈਟ' ਲਈ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਐਵਾਰਡ 'ਮੈਨ ਆਨ ਵਾਇਰ' ਲਈ ਜੇਮਜ਼ ਮਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਮੇਕਅੱਪ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਿਲਮ 'ਦ ਕਿਊਰੀਅਸ ਕੇਸ ਆਫ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਬਟਨ' ਲਈ ਗ੍ਰੈਗ ਕੈਨਮ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਕਾਸਟਿੰਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨ (ਵੇਸ਼ਭੂਸ਼ਾ) ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਿਲਮ 'ਦ ਡਰੈਸ' ਲਈ ਮਾਈਕਲ ਓ ਕੋਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਆਰਟ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ (ਕਲਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ) ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਿਲਮ 'ਦ ਕਿਊਰੀਅਸ ਕੇਸ ਆਫ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਬਟਨ' ਲਈ ਡੈਨਲਡ ਗਰੈਹਮ ਬਰਟ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਐਨੀਮੇਟਿਡ ਲਘੂ ਫਿਲਮ ਦਾ ਆਸਕਰ ਫਿਲਮ 'ਲਾਅ ਮੇਸਨ ਐਨ ਪੇਟਿਟਸ ਕਿਊਬਜ਼' ਲਈ ਕੂਨੀਓ ਕਾਤੋ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਮੌਲਿਕ ਪਟਕਥਾ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਿਲਮ 'ਮਿਲਕ' ਲਈ ਡਸਟਿਨ ਲੈਨਸ ਬਲੈਕ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਇਫੈਕਟ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਫਿਲਮ 'ਦ ਕਿਊਰੀਅਸ ਕੇਸ ਆਫ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਬਟਨ' ਲਈ ਐਰਿਕ ਬਾਰਬਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਸਰਵੋਤਮ ਲਾਈਵ ਐਕਸ਼ਨ ਸ਼ਾਰਟ ਫਿਲਮ ਦਾ ਐਵਾਰਡ 'ਸਪਾਈਏਲਜ਼ਿਊਗਲੈਂਡ ਟੋਏਲੈਂਡ' ਲਈ ਜੇਚੇਨ ਐਲਿਗਜ਼ੈਂਡਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਿਆ। ਐਵਾਰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਅਭਿਨੇਤਾ ਹਿਊਗੋ ਜੈਕਮੈਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਐਨੀ ਹੈਥਵੇਅ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਸਮਾਈਲ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਵੀ ਝੰਡੀ ਰਹੀ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਫਿਲਮ ਸਮਾਈਲ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਵੀ ਆਸਕਰ ਵਿਚ ਝੰਡੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸਕਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਿਰਜ਼ਾਪੁਰ ਦੀ ਪਿੰਕੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਮਾਈਲ ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮ ਦਾ ਆਸਕਰ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੇਗਨ ਮਾਇਲਾਨ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ।

ਪਿੰਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਲ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ

ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਕ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ। 39 ਮਿੰਟ ਦੀ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸ਼ੁਨ ਮਗਰੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੇਗਨ ਮਾਇਲਾਨ ਨੇ ਪਿੰਕੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਫਿਲਮ 'ਸਮਾਈਲ ਪਿੰਕੀ' ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਿਰਜ਼ਾਪੁਰ ਦੀ ਪਿੰਕੀ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਹ ਵੱਕਾਰੀ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਵੈਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਸਮਾਈਲ ਟਰੇਨ ਅਤੇ ਪਿੰਕੀ ਦਾ ਅਪ੍ਰਸ਼ੁਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਸੁਬੋਧ ਕੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ।

ਦੂਜੇ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਟੈਕਸਸ ਹਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਅੰਬੀ ਮਾਣਕੋ): ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਦੇਸੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ (ਡਿਸਕ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਹਾਕੀ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 3 ਤੋਂ 5 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਡਿਸਕ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਇਆ।

ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਹਾਰਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਐਚ.ਈ.ਬੀ. ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਇਹ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੰਜ-ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ 14 ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੱਸੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਬਾ-ਏ-ਡੈਲਸ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕੈਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਡਾ. ਅਮਾਨ ਉਲਾ ਖਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਹਾਕੀ ਉਲੰਪੀਅਨ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਸਕ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰੰਗੀ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਾਰਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ

ਫਿਲਮ (ਛੋਟੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ) ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਸਮਾਈਲ ਪਿੰਕੀ ਲਈ ਮੇਗਨ ਮਾਇਲਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ।

ਸਰਵੋਤਮ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਸੀਨ ਪੈਨ ਨੂੰ ਫਿਲਮ (ਮਿਲਕ) ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਕੇਟ ਵਿੰਸਲੈਟ ਨੂੰ ਫਿਲਮ (ਦ ਰੀਡਰ) ਲਈ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ। ਸਰਵੋਤਮ ਸਹਿ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਹੀਥ ਲੈਜਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਦ ਡਾਰਕਨਾਈਟ' ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਸਹਿ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਪੈਨੀਲੋਪ ਕਰੂਜ਼ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਵਿੱਕੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਲਈ ਮਿਲਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਫਿਲਮ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਜਪਾਨੀ ਫਿਲਮ 'ਡਿਪਾਰਚਰਜ਼' ਨੂੰ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕਾਰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਰਲੈਂਡ ਨੂੰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਸਪਾਲ ਵਾਲੀਆ, ਵਿੱਕੀ ਹੀਰ, ਬੌਬੀ ਹੈਸਲਟ ਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰੰਗੀ ਨੂੰ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਾਰਵੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਇੰਡੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਵੀ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ 18 ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਬੌਬੀ, ਬੌਬੀ ਬਰਾੜ, ਨਦੀਮ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੰਗਲ 'ਤੇ ਐਂਟੀਫ੍ਰੀਜ਼ ਕੈਮੀਕਲ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ

ਲੰਡਨ: ਨਾਸਾ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਰਕਲੋਰੋਟਸ ਨਾਮਕ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਐਂਟੀਫ੍ਰੀਜ਼ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਮੀਕਲ ਜੀਰੋ ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਕੈਮੀਕਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਸਾ ਦੀ ਫਿਨਿਕਸ ਟੀਮ ਨੇ ਲੱਭਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੈਮੀਕਲ ਨੇ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲ ਦੀ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਰਤ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਬਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

SINGH

PINLESS COMMUNICATION

www.singhpinless.com

(ਇਸ ਸਾਈਟ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ)

ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

PER MINUTE

NO

Hidden Charges

Connection Fee

Monthly Fee

Other Charges

ਸੈਲ ਫੋਨ, ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਫੋਨ ਤੱਕ ਵੀ ਐਡ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

2.5¢

PER MINUTE

\$100 ਵਿੱਚ 66 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ

ਗੱਲ ਕਰੋ

ਅਤੇ

ਇੰਡੀਆ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੇ 75 ਘੰਟੇ (4500 ਮਿੰਟ) ਤੱਕ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਕਾਲ ਕਰੋ 661-889-1927

Designed By: CG-661-703-8795

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਸੈਦਾਈ ਕਾਮਯਾਬ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਇੰਡੀਆ ਹੋਵੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ-ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਮੈਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਚੰਗੀ ਰੇਡ ਜਾਂ ਸਟਾਪ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਨੋਟ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਢੇ ਛੇ ਫੁੱਟ ਉਚੇ ਲੰਮੇ ਸਰੂ ਵਰਗੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ-ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ। ਕਬੱਡੀ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਉਸ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਬਿਗਾਨੀ ਅੱਗ ਸੇਕ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਗਿੱਦੇ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਹੈ। ਜੌਹਨ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਲੱਫਰ ਭਰਾ ਦੋਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਥੰਮ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ 'ਕੈਨਿਆਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਤਰੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਾਖਲ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 2005 ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਖੁਦ ਹੋਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈਚਾਰਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਕਸੀਸ ਨਹੀਂ ਵੱਟੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਲਈ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਏ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਗ ਮੈਚ ਹੋਣ। ਦੇਖੋ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਮਨਸ਼ਾ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਵੱਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਟਸਨਵਿਲ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਬਾਹੀ ਉਪਰ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ 'ਗਾਖਲ' ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਕਿਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਹੋਸਪਿਟੈਲਟੀ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਚੁੰਮੇ। ਕੁਦਰਤ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੀਕ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਰਹਿਨੁਮਾ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਪੈਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰੋਂ ਉੱਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹਲੀ ਅਤੇ ਯਾਰਾਂ ਲਈ ਮੁਰਲੀ, ਅਮੋਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਟਿੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸਦੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ/ਮੇਲੇ-ਗੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਸਦੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਡੁੱਲ ਡੁੱਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਖੀ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਕਿਸੇ ਬਿਜਨੈਸਮੈਨ ਦੀ ਅਲੱਭ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਗੁਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ-ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ?

ਜਵਾਬ-ਮੇਰਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਹੀ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਗਾਖਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ 14 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਹਾਲੇ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਦਾਦੀ ਗੁਰਭਾਗ ਕੌਰ ਨੇ ਪਾਲਿਆ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬਸਤੀ ਗੁੱਜਾਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਬਿਜਨੈਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਅਮਰੀਕਾ ਆਣ ਕੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ।

ਸਵਾਲ-ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਕਿੱਦਾਂ ਬਣਿਆ?

ਜਵਾਬ-ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਦੁਬਈ ਰਿਹਾ। 1975 ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੁਬਈ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀ ਜੋਬ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਥੇ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕੀਤੀ। ਇੰਜ ਇਥੇ ਮੈਂ 1984 ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਘਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸੋਚਦੇ। ਜੋ ਕੁਝ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਾਂ ਖਾ-ਪੀ ਛੱਡਦੇ ਸਾਂ। 1984 ਵਿਚ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਇਥੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1985 ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਮੈਂ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਮੈਂ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਮੈਂ 1986 ਵਿਚ ਪੁੱਜਾ।

ਸਵਾਲ-ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ?

ਜਵਾਬ-ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ 1986 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਗਾਖਲ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਵਿੱਲਵਾਂ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਬੇਹਦ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਘਰ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪਿੰਡ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਰ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਿਆ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਬੱਚਦਾ ਨਹੀਂ। ਖੂਹ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖੂਹ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1986 ਵਿਚ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਬੜਾ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਉਥੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਹਿਸਾਨ ਲਈ ਮੈਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਮੈਂ ਡੋਨਟ ਸ਼ਾਪ ਤੇ ਬੇਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕੀਤੀ।

ਸਵਾਲ-ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਬਿਜਨੈਸ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬਬ?

ਜਵਾਬ-ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1994 ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੱਕ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਏ ਐਂਡ ਆਈ ਟਰਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਇਕ ਟਰਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ 'ਭੰਡਾਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਟਰਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ' ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾਥਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 7 ਟਰੱਕ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 40 ਟਰੱਕ ਖਰੀਦ ਲਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 60 ਟਰੱਕ ਅਤੇ 70 ਟਰਾਲੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 7 ਟਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਵਾਹਨ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਹਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਜੁਗਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ਅਪਣਾਇਆ?

ਜਵਾਬ-ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਤਫ਼ਾਕ ਬਹੁਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਡੂੰਘਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਜੁੱਟ ਹੈ। ਬਸ ਇਹੋ ਸਾਡੀ ਤਰੱਕੀ

ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸੁਖਾਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਚੱਕ ਬੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ?

ਜਵਾਬ-ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਇਕ ਬੇਟੀ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ। ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਟੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਚੰਗੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸੱਟ ਲਗਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿੱਥੋਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ-ਸਾਡੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਏ ਐਂਡ ਆਈ ਟਰਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਾਟਸਨਵਿਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਥੇ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਡਰਾਈਵਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲੈਰੀਕਲ ਕੰਮਕਾਰ ਲਈ 20 ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਏ ਐਂਡ ਆਈ ਟਰਕਿੰਗ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਡੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਮਕਾਰ ਵੇਖਦਾ

ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦੂਜਾ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸੇਲ-ਪ੍ਰੋਚੇਜ ਦਾ ਕੰਮ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਖਰਲੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ-ਟਰੱਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹੋਟਲ ਬਿਜਨੈਸ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ?

ਜਵਾਬ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਟਲ ਬਿਜਨੈਸ ਨੂੰ ਹੋਸਪਿਟੈਲਟੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਵਿਚ 'ਹੋਮਲੈਂਡ ਇਨ' ਹੋਟਲ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹੋਟਲ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਰਾਜਵਿਲ ਸਿਟੀ ਵਿਖੇ 'ਹਾਲੀਡੇ ਇਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਅਤੇ 'ਕੰਟਰੀ ਇਨ ਸਵੀਟ' ਦੇ ਹੋਟਲ ਖਰੀਦੇ। ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਬੰਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੋਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਗੋਰਾ 'ਪੈਟ' ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਦੇਖਰੇਖ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਗੋਲਡਜਿਮ ਨਾਂ ਦੇ ਕਸਰਤੀ ਜਿਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੱਬ?

ਜਵਾਬ-ਗੋਲਡਜਿਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਜਿਮ ਚੇਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਾਲੀ, ਜਲੰਧਰ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਚ ਦੋ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਅਸੀਂ 2009 ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਗੋਲਡਜਿਮ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਇਕ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਵੀ ਚਲਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡਾ ਇਹ ਆਸ਼ਾ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੋਲਡਜਿਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ। ਪਰ ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੈਰ ਸਮਰੱਥ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਵਰਜਿਸ਼ਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਜਲੰਧਰ ਜਿਮ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 1000 ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਚ 700। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਜਿਮ ਜੁਆਇਨ ਕੀਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 23000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਮਹੀਨਾ ਵਾਰ 4000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਯੋਗਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਇਹ ਗੋਲਡਜਿਮ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਓਲੰਪਿਅਨਾਂ ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਉਭਰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਥੇ ਫਰੀ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਸੀਂ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਉਚੇਚੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਜੁਆਨਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਉਚੇਚੇ ਹੱਥਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਕੋਈ ਐਥਲੀਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਿਡਾਰੀ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਗੋਲਡਜਿਮ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨ

ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗਾਖਲ

ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੁਹਾਲੀ ਗੋਲਡਜਿਮ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਕਰਕੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੌਮੀ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਲਈ ਢਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਇਨਾਮ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਹੁਣ ਹੋਰ ਮਕਬੂਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਕੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਭੀੜ ਜੁੜਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਬੱਡੀ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਵਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਗ ਸੋਚ ਹੋਣਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਕਰੇ।

ਸਵਾਲ-ਕੁਝ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੋਲਡਜਿਮ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਅਸੀਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਜੈਜੀ ਬੀ, ਗਗਨਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲਡਜਿਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉੱਘੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ-ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਕਤਾਂ?

ਜਵਾਬ-ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਿੱਕਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਿਆਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵੀ 6-7 ਘੰਟੇ ਰੋਜ਼ ਕੱਟ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਿਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਲੇ ਜਨਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਜ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤਾ ਮੁਨਾਫਾ ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਜੀ ਸਦਕੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦੇ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਤੰਦੀ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੀ ਸਨਅਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜਿਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਅਰਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਏ ਮੰਦੇ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ?

ਜਵਾਬ-ਮੰਦੇ ਦਾ ਅਸਰ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਘੱਟ ਕਰ ਲਈ। ਉਂਜ ਮੰਦੇ ਦਾ ਅਸਰ ਛੋਟੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਭਾਅ ਘਟਣ ਨਾਲ ਸਾਹ ਕੁਝ ਸੌਖਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੱਸੋ?

ਜਵਾਬ-ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਗਰੀਬ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ 5100 ਰੁਪਏ ਸ਼ਾਗਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੋ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਘਰ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਖਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ ਅਤੇ ਬੱਸ ਐਂਡੋ ਬਣਵਾਏ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਦੀ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਗਾਖਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਈ ਬਲਾਕ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੱਗੇ। ਗਾਖਲ ਪਿੰਡ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਸੀਂ 1958 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। 1958 ਵਿਚ ਇਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਾਡੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਚਲ ਸੋ ਚਲ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਾਖਲ ਪਿੰਡ ਨੇ ਕਈ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮਾਨੀ ਗਾਖਲ, ਗੀਂਦਾ ਗਾਖਲ, ਪੱਪੂ ਗਾਖਲ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਟੀਮ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਚ ਵੀ

ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਖਲ, ਨਾਲ ਐਨ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੈਂ ਖੁਦ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਾਂ। 2005 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਵਰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਲੱਛਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾ ਰਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾਉਣ। ਸਾਡੀ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ 2008 ਦੇ ਹੋਵਰਡ ਕੱਪ ਦੀ ਜੇਤੂ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ

ਗੱਲ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ ਖਿਡਾਰੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ-ਸੁਨੇਹਾ ਬਸ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਮਦਦ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਕ ਮੱਚ ਉਪਰ ਆਉਣ। ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਲੱਛਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਇਸ ਖੇਡ ਉੱਪਰ ਖਰਚੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਧਰੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖੋ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮੁਲਾਕਾਤੀ: ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ

Punjabi Americans Organization

Proudly Presents

APNA PUNJAB

ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ

Punjabi Songs, Bhangra, Gidha, Skits, Dances, Fashion Show and more

A Colorful Variety Cultural Show

On April 4th 2009

@ 7 PM

at Taft High School

6530 W. Bryn Mawr Ave * Chicago, IL 60631

For Participation, please contact

Fashion Show: Neha Walia (847.687.9074), Vandana Walia (847.477.6569)
Gidha: Pooja Sahni (847.809.0191), Sonia Kular (224-623-2680)
Songs: Jagmeet Singh (847.606.3664), Harkirat Singh (224.770.0657), Harpreet Kular (224.578.3469)
Bhangra: Inder Hunjan (708.774.0887), Jagmeet Mann (248.494.1395), Arjun Verma (847-651-2184)
Skits: Gulzar Singh Multani (708.774.2999), Rahul Gill (224-400-4662)
Children Items: Minni Multani (630.935.5239), Neha Walia (847.687.9074), Savi Singh (847.630.4916)
Stalls & Vendors: Pinki Walia (847-999-8720), Sukhi Singh (847.708.4071)

Tickets General Admission \$5, \$25, \$50, \$100 and VIP (Reserved Seats) Kids under 5 year, free

Grand Sponsor: Pappu Corporation, Inc., Indiana – Gurbachan Singh

Sponsors: •Suga Builders •New York Life Insurance Co. Sunil Shaw •A-One Carpets – Balwinder Singh •Remax United–Jagmeet •Allstates Transportation–Nick Gakhal •Pan-Oceanic Inc.–Gulzar S. Multani •Punjab Auto Work – Jaidev Singh Bhattal •Happy Heer •Amar Carpets Inc.– Amrik Singh •A-1 American Limo– Santokh Dingh (D.C) •Sher-A-Punjab–Joginder Singh •Star Foods– Salwan Trading •Paul Khaleel–Indiana, Paul Dadonna, Vick Singh, Sumeet Singh Jalalpur, Raj Multani

Supporting Organizations: • Sikh Religious Society – Chicago •Gurudwara Sahib – Devon Ave, Chicago •Sant Baba Prem Singh Cultural Society – Indiana •Guru Nanak Sikh Center – Lansing Michigan •Sikh Religious Society of Indiana – Crown Point, Indiana •Sher-A-Punjab Sports Club – Chicago •F.I.A of Chicago – President Hital Patel •Punjabi Americans Youth Club of Indiana •Punjabi Heritage Organization (PHO) – Chicago •Punjab Sports Club – Chicago

Media Supporters: • Punjab Times •Desi Junction Radio • Desi Inc. •Desi Vibes Inc. – Arjun Verma •TV Asia •Sikh TV, Sada Punjab •India TV •Sher-A-Punjab •Desi Chill Radio •India Reporter •Indian Reporter

April 18th –Sikh Day Parade–Guru Nanak Sikh Center of Lansing Michigan. For info. Call:Ladi Multani at 517-204-4171

Visit us on the web:

punjabtimesusa.com

To Advertise with us call:

847-359-0746

Fax:847-705-9388

ਐਡਲੈਬਜ਼ ਫਿਲਮਜ਼ ਨੇ ਨਾਈਲਜ਼ ਕਸਬੇ 'ਚ 'ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ' ਥੀਏਟਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

ਨਾਈਲਜ਼, ਇਲੀਨਾਏ: ਰਿਲਾਇੰਸ ਏ.ਡੀ.ਏ. ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਐਡਲੈਬਜ਼ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਐਡਲੈਬਜ਼ ਫਿਲਮਜ਼ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਦੇ ਨਾਈਲਜ਼ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਨੇਮਾ ਬਰੈਂਡ ਨਾਮ 'ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਕ ਨਵਾਂ ਥੀਏਟਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿਨੇਮਾ ਚੇਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਰਤ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਮਾਰੀਸ਼ੀਅਸ ਵਿਚ 400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿਨੇਮੇ ਹਨ।

ਪੰਜ ਸਕਰੀਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਕੰਪਲੈਕਸ ਰਿਲਾਇੰਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ ਬਰੈਂਡ ਨਾਮ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾ ਸਿਨੇਮਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ 1300 ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਥੀਏਟਰ ਗੋਲਡ ਗਲੈਨ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ (9180 ਗੋਲਡ ਰੋਡ, ਨਾਈਲਜ਼, ਇਲੀਨਾਏ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ 2-ਕੋ ਪ੍ਰਾਜੈਕਸ਼ਨ, ਐਨ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਰਗੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 24 ਇੰਚ ਦੀਆਂ ਅਰਾਮਦੇਹ ਢੋਹ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੋਲਵੀ ਡਿਜੀਟਲ ਸਾਊਂਡ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਕਰੀਨਾਂ ਹਨ। ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਸ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਐਬਨੀ ਲਾਉਂਚ ਨਾਂ ਦਾ ਫੁਲ ਸਰਵਿਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੇ ਬਾਰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਹਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਵਿਲ ਕਾਲ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਖੋਖੇ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਰਬ ਡੇ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਸਾਲ ਗਿਰਾ,

ਅੰਗੂਰ ਤੋਂ ਫਿਸਲਣ 'ਤੇ 20 ਲੱਖ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਲੰਡਨ : ਇਥੇ ਮਾਰਕਸ ਐਂਡ ਸਪੈਂਸਰ ਵਿਚ ਦੋ ਅੰਗੂਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਫਿਸਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ 27 ਹਜ਼ਾਰ 500 ਪਾਊਂਡ ਮਤਲਬ ਕਰੀਬ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਗੂਰ ਇਕ ਢਿਲੇ ਬਕਸੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਕਤੂਬਰ 2005 ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ 61 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਜੈਨੇਟ ਪਲਮਰ ਬਾਬ, ਸਾਮਰਸੈਟ ਸਥਿਤ ਐਮ. ਐੱਡ ਐਸ. ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰਨ ਗਈ ਸੀ।

ਨੁਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਜਿਹੇ ਨਿਜੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਤਰੀਨ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਮਿਲ, ਤੇਲਗੂ, ਮਲਿਆਲਮ, ਕੰਨੜ, ਬੰਗਾਲੀ, ਮਰਾਠੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੋਰੀਅਨ,

ਚੀਨੀ, ਪੋਲਿਸ਼ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਗ ਸਿਨੇਮਾਸ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੁਵੀ ਥੀਏਟਰ 2009 ਦੀ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਖੱਬਿਉਂ-ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ, ਬਾਬੂ ਪਟੇਲ, ਪਾਵੇਸ਼ ਪਟੇਲ, ਜੋ ਪਾਲੇਟਾ, ਫਿਲ ਜ਼ਕਰੇਟੀ, ਰਾਕੇਸ਼ ਗੰਗਵਾਨੀ, ਅਲੈਕਸ ਜੌਨਸਨ

ਖੱਬਿਉਂ ਸੱਜੇ: ਜੋ ਪਾਲੇਟਾ (ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਐਡਲੈਬਜ਼ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.), ਫਿਲ ਜ਼ਕਰੇਟੀ (ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਫੀਨਿਕਸ ਐਡਲੈਬਜ਼), ਪਾਵੇਸ਼ ਪਟੇਲ (ਸੀ.ਈ.ਓ. ਸਾਹਿਲ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ), ਬਾਬੂ ਪਟੇਲ (ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਾਹਿਲ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ), ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ (ਹੈਡ ਆਪ੍ਰੇਜਨਸ, ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ ਐਡਲੈਬਜ਼)

ਬਾਬੀ ਕਲੋਟੀ ਰਿਫਾਰਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਬਾਬੀ ਕੇ. ਕਲੋਟੀ ਰਿਫਾਰਮ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ (ਆਰ.ਟੀ.ਯੂ.ਐਸ.ਏ.) ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਚੋਣ ਰਿਫਾਰਮ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫਰੈਂਕ

ਮਕੇਅ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਹਿਕਸਵਿਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲੋਟੀ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਰਿਫਾਰਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਾਲ 1996-97 ਵਿਚ ਐਚ ਰੌਸਪੈਰਟ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲੋਕਪ੍ਰੀਤ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਭਦਿਆਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਲੋਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਲੋਟੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਚੋਖਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਨਸਾਊ ਕਾਊਂਟੀ ਦੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ। ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਰੂਡੀ ਗਲਿਆਨੀ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਾਰਜ ਪਟਾਕੀ, ਸੈਨੇਟਰ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ, ਸੈਨੇਟਰ ਚੱਕ ਸ਼ੂਮਰ, ਸੈਨੇਟਰ ਅਲ ਡੀਮੈਟੋ, ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਗੈਰੀ ਐਕਰਮੈਨ, ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਸਟੀਵ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਲੋਟੀ ਨਸਾਊ ਕਾਊਂਟੀ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ।

ਬਾਬੀ ਕੇ. ਕਲੋਟੀ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

- *ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ
- *ਸਿਆਸਤ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਰੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਲੇਖ
- *ਦਿਲਚਸਪ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ
- ਲਿਖਤਮ, ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ, ਠਾਹ-ਸੋਟਾ
- *ਮਿਆਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਾਮੱਗਰੀ
- ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ, ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ
- *ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ

Reo-Bankowned Properties From Sanjane to Sacramento Call: 510-364-2922 JASNE GILL Broker/Owner GOLDENSTATE REALTY	Call Us for Premier Properties Upscale Franchises Management in Place \$8,000,000 & Up INDUS VALLEY INVESTMENTS Call: 510-364-2922	ਦਿਮਿਤਰੋਵਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੋਮਲੀ ਲਾਅ Kuldip Singh Dharwal Attorney At Law Tel: (510) 744-1280 Fax: (510) 744-4192 3100 Monterey Ave. #202, Fremont, CA 94538
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ Punj Times, Vol 10, Issue 1, January 3, 2009 20451 N Plam Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388		
ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛੁਟੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛੁਟੇ... (Text continues)		
ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ 2009 ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ 2009... (Text continues)		
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਧਮਾਕੇ ਪਿਛੇ... (Text continues)		
Bank Owned/Foreclosed Homes Central Valley Specialist Yousif Droum 510-415-2365 209-524-4008	Raja SWEETS & INDIAN CUISINE TOLL FREE 1-866-FOR RAJA 510-489-9100 510-489-9111 31805 Avenida Blvd Union City, CA 94587	Law Offices Of Manpreet S. Gahra ਦਿਮਿਤਰੋਵਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੋਮਲੀ ਲਾਅ 510-364-2922 3100 Monterey Ave. #202, Fremont, CA 94538

ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਕਦਮ

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ

ਬੇਬਾਕ, ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਨਿਪੜਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ

28 ਮਾਰਚ, 2009 ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ

Cascade Banquets

Ph: 630-860-0086

800 W Irving Park Rd, Bensonville IL 60106 (Irving Park and IL 83 East of 83)

ਨਿਰੰਤਰ ਉਸਾਰੂ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਪਾਠਕਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।

www.punjabtimesusa.com

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰੌਲੇ ਰੱਪੇ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੜਫੇ ਸਪੀਕਰ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ
ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 14ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਰੌਲੇ-ਗੋਲੇ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹੰਗਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਂਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਧਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਦੇ

ਹੋਏ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਪੈਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਹੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਖ਼ਲਲ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਠਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ 11ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ 5.28 ਫੀਸਦੀ, 12ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ 10.66 ਫੀਸਦੀ, 13ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ 18.95 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 14ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਕਰੀਬ 24 ਫੀਸਦੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

14ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ 14 ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ 1677.08 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚੋਂ 414.46 ਘੰਟੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਤ

ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀਆਂ, ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਅਤੇ ਮੁਲਤਵੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮਿਆਰ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰੀਕਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਸਕੈਂਡਲ ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ

ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਇਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ 17 ਮਿੰਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 9 ਬਿੱਲ ਹਨ। ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜੋ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਔਸਤ ਸਿਰਫ਼ 20 ਮਿੰਟ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਲੱਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ 29 ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਜੀਦਾ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਲ 2005 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱ ਦਿਨ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ 66 ਦਿਨ ਹੀ ਚੱਲੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ 492 ਘੰਟੇ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ 281 ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣ ਕੇ ਆਏ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨਸ਼ਾਸ਼ ਜਿਥੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਜੀਦਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਬਾਦਲੀਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਉਗਰਾਹੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੇਡ ਗੂਡੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ
ਮੁੰਬਈ : ਸਰਵਾਈਕਲ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਜੇਡ ਗੂਡੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਗੂਡੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਰਜਿਨ ਦੇ 'ਲਿਵਿੰਗ ਟੀ.ਵੀ.' ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਟੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸੀ ਚੈਨਲ ਵੀ 'ਮੌਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ' ਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਗੂਡੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੜੀਆਂ ਗਿਣਨ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦਿਖਾਉਣ 'ਤੇ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਮੀਡੀਆ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੀ.ਐਨ. ਵਾਸੰਤੀ ਇਸ

ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭੇਡਚਾਲ ਵਿਚ ਜਦ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਬੇਤਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ 'ਮੌਤ ਦਾ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ' ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੇ।' ਜੇਡ ਗੂਡੀ ਨੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁਆਏਫ੍ਰੈਂਡ ਜੈਕ ਟਵੀਟ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਨੀ ਹਾਊਸ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਰੇ ਅੱਥਰੂ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਬੇਹੱਦ ਖਾਸ ਸੀ।

ਜੇਡ ਗੂਡੀ ਵਾਸਤੇ ਦੁਆ ਮੰਗੋ
— **ਸ਼ਿਲਪਾ :** ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸ਼ੈਟੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਡ ਗੂਡੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਲਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਆ ਮੰਗਣ

ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ 'ਬਿਗ ਬ੍ਰਦਰ' ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਗੂਡੀ 'ਤੇ ਨਸਲੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਗੂਡੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੈਟੀ ਨੇ ਆਈ.ਟੀ.ਵੀ. ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੂਡੀ ਦੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੂਡੀ ਨੇ ਜੈਕ ਟਵੀਟ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੂਡੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਬੀੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਭੁੱਲ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ।" ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੂਡੀ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੂਡੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ 'ਬਿਗ ਬੋਸ-2' ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੂਡੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਠਹਿਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਵਾਪਸ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪਰਤ ਆਈ।

ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗੂਡੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾ ਸਕਣ।"

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

PUNJAB AUTO WERKS Akai Transport Corp

1930 W. Hubbard St., Chicago, IL

For Excellent Auto Body Work, Taxi Cab Leasing, 24 Hours Towing, Complete Auto Repair of Domestic & Foreign Cars

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Call
Gurcharn Singh Jhaj
Jaidev Singh Bhattal
Sukhraj Singh Takhar

Tel. 312-243-3344, 312-243-2255

Fax: 312-243-2277

‘ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ’ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਗਾਇਆ ਹਾਕੀ ਲਈ ਜਨੂੰਨ

—ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੂੰ ਦਰਸਕਾਂ ਨੇ ਜਿਡਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਹਿਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਰਸਕਾਂ ਦੀ ਤੋਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਖਿੱਚਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ’ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁੰਗਾਰੇ

ਸ. ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ

ਕਾਰਨ ਇਸ ਹਾਕੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਰਤਿਆਂ-ਧਰਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਜਾਗੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਹੀ। ਜਦਕਿ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਆਪਣੇ ਸਟਾਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖਿਡਾਰੀ, ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਟੈਕੀ ਟੈਕੀਮਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਫਾਰਵਰਡ ਖਿਡਾਰੀ ਡੀ ਨਿਊਜ਼ਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੇਡੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਟੀਮ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜੇਤੂ ਰਹੀ।

ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕ, ਭਾਵ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਡੱਚ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 1 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿਸ ਸਪਿਰਟ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੇ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਦੀ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾਈ। ਆਪਣੇ ਲੀਗ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੂੰ ਦੋ ਮੈਚ ਹਾਰਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਕ ਮੈਚ ਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਮੈਚ ਜਰਮਨ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਈ।

ਉੱਥੇ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਖੇਡ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀਅਨ ਟੀਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਬੇਹਤਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਰਮ ਪਿੱਲੇ, ਦਿਲੀਪ ਟਿਰਕੀ, ਗੁਰਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਜਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਪਤਾਨੀ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦਬਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਗੋਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਤੇਜ਼ ਪਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਟਿਕ ‘ਚੋਂ ਕੱਢੇ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੰਘ, ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ 3-3 ਗੋਲ ਕੀਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਡੱਚ ਟੀਮ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕੀ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਪਿਰਟ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਖੇਡ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਟੀਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅਗੇ

ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਡੱਚ ਟੀਮ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕੀ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਪਿਰਟ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਖੇਡ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਟੀਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਡਰਨ ਹਾਕੀ ਨਿਰੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹਾਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਟੀਮਾਂ ਹੀ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁਮਾ ਸਕਣ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਗੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਦਾਅ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਲ ਅੱਗੇ ਕੱਢ ਕੇ ਗੋਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਮਾਡਰਨ ਹਾਕੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਡਰਨ ਹਾਕੀ ਨਿਰੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹਾਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਟੀਮਾਂ ਹੀ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਵ ਉਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁਮਾ ਸਕਣ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਗੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਦਾਅ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਲ ਅੱਗੇ ਕੱਢ ਕੇ ਗੋਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਮਾਡਰਨ ਹਾਕੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਕਦੀ ਘੱਟ ਦੌੜਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਹਾਫ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖਿਡਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰੇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਅਥਲੀਟ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹਾਕੀ ਦਾ ਗੁਨਰ ਭਾਵ ਸਟਿਕ ਵਰਕ, ਦੂਜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਡਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੌੜਣ ਅਤੇ ਇਕਦਮ ਸਹੀ ਥਾਂ ਉੱਪਰ ਪਾਸ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੁਬੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇਕ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਦੂਜਾ। ਇਹ ਟੋਟਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮਰਹੂਮ ਕੋਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ‘ਬੋਧੀ’ ਨੇ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਕਰਤਿਆਂ ਧਰਤਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ, ਆਪਣੀ ਧੂਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨਪਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਜੂਨੀਅਰ ਅਤੇ ਸਬ ਜੂਨੀਅਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਲੀਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਕਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੁਨਰਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਘਾਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਟਰਫ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਹਾਲੈਂਡ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਉਥੇ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਆਸਟ੍ਰੇਟਰਫ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਗਾਂਹ ਉਸਾਰੀ ‘ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਹਾਕੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਤਾਂ

ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਖਿੱਦੋ-ਖੁੰਡੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਖਿੱਦੋ ਖੁੰਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਰਵਾਇਤ ਨਾਲ ਪਿਉਂਦੀ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜਿਥੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਮਾਰਕਾ ਮਾਰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਕਿਸ ਕਦਰ ਮਕਬੂਲ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਬੈਸਟ ਖਿਡਾਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲੈਂਡ ਦੇ ਜੀਰੋਇਨ ਹੈਰਟਜਬਰਗਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, “ਹਾਕੀ ਲਈ ਲੋਕ ਇਥੇ ਪਾਗਲ ਹਨ, ਉਹ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅਲੱਗ ਹੀ ਮਜ਼ਾ ਹੈ।” ਰੋਟਰਡਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ 23 ਸਾਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਏਨੇ ਵੱਡੇ

ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਟੀਮ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 2 ਮੈਚ 5-2, 5-3 ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨਾਲ ਚਾਰ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੈਚ 1-1 ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਰਤ ਨੇ 2-1 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਜਲਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਗੁਨਰਮੰਦ ਹਾਕੀ ਉਸ ਨੇ ਇਥੇ ਖੇਡੀ ਉਸ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਭਰਵੀਂ ਦਾਦ ਦਿੱਤੀ।

ਡੱਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਕੀ ਖੇਡੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਟੈਕੀ ਟੈਕੀਮਾ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਗੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ

ਟੀਨ ਡੀ ਨੂਇਜ਼ਰ ਦੀ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ 20 ਖਿਡਾਰੀ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਆਖੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਟੀਮ ਵਿਚ 18 ਖਿਡਾਰੀ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਟੈਕੀਮਾ ਅਤੇ ਨੂਇਜ਼ਰ ਹਾਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਡੱਚ ਕੋਚ ਮਾਈਕਲ ਵੈਨਡੇਨ ਹੇਵਲ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਫ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ 2010 ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਲਈ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੋਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀ ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੋ ਮੈਚ ਹਾਰੇ ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਖੇਡੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਇਕ ਸਲੈਕਟਰ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਨੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੰਘ, ਦੀਪਕ ਨਾਕੂਰ, ਦਿਲੀਪ ਟਿਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਪਿੱਲੇ ਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਟੀਮ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ।

ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਉੱਪਰ ਕੋਚ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭੜਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਵੀ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਪਰ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿਲੀਪ ਟਿਰਕੀ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਰਮ ਪਿੱਲੇ ਜਿਹੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਭਲਾ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਗੋਲਕੀਪਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੇਡ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਹੀ, ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੋਲ ਰੋਕੇ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਜਰਮਨੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ 7-1 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਲੈਂਡ ਤੋਂ ਹਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵੀ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਇਹ ਟੀਮ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ।

ਉੱਥੇ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੋ ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਜਰਮਨੀ, ਹਾਲੈਂਡ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਟੀਮ ਉਤਾਰੀ। ਹਾਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇਹ ਹਾਕੀ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਪਰ ਹਾਂ ਮੁਖੀ ਅਸਰ ਛੱਡੇਗਾ।

ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਿਹਰਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ. ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿਹਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਗਾਂਹ ਟੀਮ ਨੂੰ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਜੀਰੋਇਨ ਹੈਰਟਜਬਰਗਰ

ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਓਲੰਪੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਹੈ।

ਪ੍ਰਗਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਚੰਗੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਏਡਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਦੀ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਜਥੇਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੇਡਦਾ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਜਾਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਉੱਦਮ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ— ਹਿੰਦੀ ‘ਚ ਬੋਲੋ

ਵਰਿੰਦਾਵਨ : ਵਰਿੰਦਾਵਨ ‘ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਝਿੜਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਜੋੜੇ ਨਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦਾ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ—ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ? ਵਰਿੰਦਾਵਨ ‘ਚ ਤੁਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ।

ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚ ਬੋਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਬੋਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ‘ਨੋ ਹਿੰਡੀ ਨੋ ਹਿੰਡੀ’ ਕਹਿਣ ਲੱਗਦਾ। ਔਰਤ ਨੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ‘ਚ ਕੋਈ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗਲਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਵੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕ ਵਿਚਲੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਹ ਮੰਗ ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ. (ਐਮ.) ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਾਰਡਨ ਬਰਾਊਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਵੇਰਵੇ ਲਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਕੱਲਾ ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਧਨ ਦੀ ਚੋਰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਅਸਲ 'ਚ ਮੌਦੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵਧੀ

— ਐਮ.ਜੇ. ਅਕਬਰ

ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਬੁਲਾਰੇ ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਗਰੀਬੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ

ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ 27 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ 'ਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ 'ਆਮ ਆਦਮੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ 'ਖਾਸ ਆਦਮੀਆਂ' (ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ) ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਧ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ

ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨਕਸ਼ਾ ਹੁਣ ਤਣਾਅ ਦੇ ਧਰੂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀ ਲਾਈਨ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਨਵੀਆਂ ਵੰਡ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੂਰਬੀ ਭਾਗ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜ ਕੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਹਿੱਸਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਆਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਵੰਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ (ਫੈਂਟੇਸੀ) ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਉਤਾਰੂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਕਸੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ 18 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚੋਂ 14 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ

ਕਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਗਾਲ, ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਰਾਬਰਟ ਕਲਾਈਵ 1757 'ਚ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਧਨੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ 41 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ 6 ਰੁਪਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਚੋਲਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਘਣਤਾ 1102 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਔਸਤ ਘਣਤਵ 590 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਜੰਗਪੁਰ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਰਚ 'ਚ 10 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮੁਝ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਰਾਮਦਾਂ ਵਿਚ 24 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ 7 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਰਾਈਜਿੰਗ ਇੰਡੀਆ' ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਪਰ ਪਛੜਿਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਭਾਰਤ ਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ 'ਚ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਦੋ ਡੰਗ ਦਾ ਭੋਜਨ ਜੁਟਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖੋ

ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ-847-791-9331

Singh Driving School

473-W, Northwest Highway, Palatine-IL-60067

ਭੜਕੇ ਤਾਮਿਲ ਵਕੀਲ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਦੇ ਗਲ਼ ਪਏ, ਹਿੰਸਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੇਨਈ: ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਤੀਨ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਲੰਬੀ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਚੁੱਕੀ ਸਿੰਗ ਮਿੰਟੀ ਇਕ ਦਮ ਠੰਡੀ ਹੋ ਗਈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਵਲੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਪੇਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਿੱਚ ਧੂਹ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਹੱਥੋ ਪਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸੁਰਾਹਤੀ ਅਨਸਰ ਬੀਤੀ 19 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਲੈ

ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਕਾਰਟੂਨ ਲਈ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਲੇ ਚਿਪੋਜ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਟੂਨ ਛਾਪਣ ਵਾਲੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪੋਸਟ' ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਪੇ ਇਸ ਕਾਰਟੂਨ ਰਾਹੀਂ ਨਸਲਵਾਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 18 ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਇਸ ਕਾਰਟੂਨ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਫਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।

ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸਾੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਚੇਨਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪਾਂ ਪਿਛੋਂ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਪੌਂਡੀਚਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 24 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਜਦਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਝੜਪ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪਿਛੋਂ ਚੇਨਈ ਉਤਰੀ ਦੇ ਜਾਇੰਟ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਮ. ਰਾਮਸੁਬਰਾਮਣੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਐਸ.ਐਨ. ਸ਼ੇਸਸਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੇਨਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਈ ਜਣਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ਼. ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ

ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਜੀਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ 200 ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬੁਜ਼ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ?

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਲੈਕ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਇਰਿਕ ਹੋਲਡਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਉਨੱਤ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਸਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਹੁਣ ਵੀ ਬੁਜ਼ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਨ।

ਬਲੈਕ ਹਿਸਟਰੀ ਮੰਥ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਚ ਹੀ ਹੋਲਡਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸਭ ਨਸਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ-ਜੁਲੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਈ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਡਰਪੋਕਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਈ ਨਸਲੀ ਮਸਲੇ ਅਣਸੁਲਝੇ ਪਏ ਹਨ।

9 ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਯੂਨੈਸਕੋ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਨੇ ਐਸ. ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਉਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2011 ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਲੰਦਾ (ਬਿਹਾਰ), ਕਾਂਗੜਾ

ਘਾਟੀ ਰੇਲਵੇ (ਹਿਮਾਚਲ), ਓਕਗ੍ਰੋਵ ਸਕੂਲ (ਉਤਰਾਖੰਡ ਚਰਚ ਗੇਟ ਬਿਲਡਿੰਗ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ), ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੇਲਵੇ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਜੈਪੁਰ ਮਾਥੇਰਨ ਲਾਈਟ ਰੇਲਵੇ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਰਗ) ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਦੇ ਸਭ ਕਲਸਟਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

www.Raunakmela.com

Enjoy Live Radio Show

Every Sun: 9am-9.30am

(Central Time)

on 1590AM

or on Internet.

Since 1983

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਪੰਮੀ ਗਿਲ

Loose Weight Feel Great!

Fast Weight Loss

*Natural *Guaranteed

*Doctor Recommended

ਕੁਦਰਤੀ ਹਰਬਲ Products ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ Side Benefits ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘਟਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

IQBAL KAUR

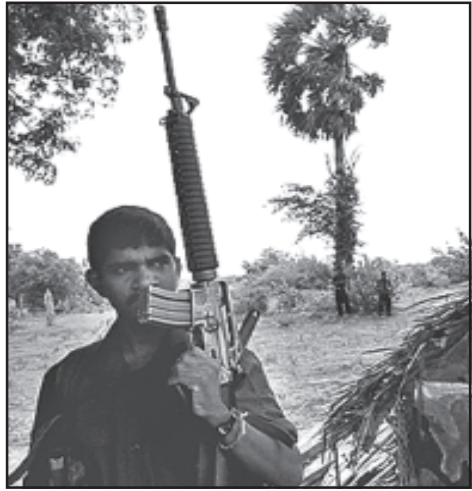
Ph: 708-444-0554

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ

ਰਾਏਗੜ੍ਹ : ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨ ਸਮੂਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਹੁਣ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ

ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਲਈ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮਾਊਵਾਦੀ ਲੜਾਕੂਆਂ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲਵਾ ਜੜ੍ਹਮ ਮੁਹਿੰਮ ਬੰਦ ਕਰਨ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਪਾਂ

ਪੋਟਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ - ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ : ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਵਾਦ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਪੋਟਾ) ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪੋਟਾ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੋਟਾ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮ ਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੋਟਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਪੋਟਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਰਸੇਡੀ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਕਰਜ਼ਾ ਤੰਗ ਦਸਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਰਸੇਡਿਜ਼-ਬੈਂਜ ਦੀ ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 48% ਵਧੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 45.77% ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਮਰਸੇਡਿਜ਼-ਬੈਂਜ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਫੇਅਰਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਹਾਸ ਕਡਲਾਸਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਮੰਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਲਾਈਨ ਨਾਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, 276 ਕਾਰਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ 173 ਕਾਰਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਕਡਲਾਸਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਤਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਕਰੀ ਦਾ 38% ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 3625 ਕਾਰਾਂ ਵੇਚੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹਮ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਮਾਊਵਾਦੀ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਪਾਂਡੂ ਉਰਫ ਪਨਦਨਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਊਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਨਾਲ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ, ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਏਨਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਪੇਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਊਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਗਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਕਸਲੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਜਨਵਾਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਾਊਵਾਦੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਊਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਉਹ ਖੁਦ ਲੈਣਗੇ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ-ਨਕਸਲੀ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਨਕਸਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਮਰਥਕ ਵਰਵਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਇਕਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਤੇਲਗੂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ

ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਪੋਟਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਰੋਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੈਂਡਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝੜਪ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਪੋਟਾ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। 27 ਫਰਵਰੀ 2002 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿਚ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਇਕ ਕੋਚ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ 59 ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਭੜਕੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਵਰਵਰ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਊਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚੋਲੀਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

60 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਊਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵਾਰ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਦੌਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਧੜਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਪਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਜਦ ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਕਸਲੀ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਭਰਤੀ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਊਵਾਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਕਸਲੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੀ-ਅਮ੍ਰਿਤਿਆ ਸੇਨ

ਸਿੰਘਾਪੁਰ : ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਿਆ ਸੇਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖਬਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਅਮ੍ਰਿਤਿਆ ਸੇਨ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਇੰਜਣ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਾ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਦਬ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸੰਸਾਰ ਮੰਦੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਅਮ੍ਰਿਤਿਆ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚੀਨ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੂਜਾ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਂਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੀਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਮੰਦੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਘੱਟ ਨਾਂਹ ਮੁਖੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਗਰੁੱਪ 20 ਦੇ ਮੁਲਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨਗੇ? ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ-20 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਜੀ-7 ਅਤੇ ਜੀ-8 ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੁਨੀਆ ਅੱਜ ਜੀ-1 ਭਾਵ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾ ਗੇੜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬਿਖਰ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਉਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਜੋ ਉਥੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਆਇਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨੀਆਂ, ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੁਝ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਫਰੀਕਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਧੀਆ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਚੀਨ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਦੋਹਾ ਗੇੜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਥੇ ਤੁਸੀਂ ਜੀ-20 ਦੀਆਂ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੀ - 20 ਵਿਚੋਂ ਅਫਰੀਕਾ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜੀ - ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੀ -20 ਨੇ ਜੀ -7 ਅਤੇ ਜੀ - 8 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਚਾਂਦ ਵਲੋਂ ਬੈਕ ਗੇਅਰ, ‘ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ’

ਮੋਹਾਲੀ : ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਨੁਰਾਧਾ ਬਾਲੀ ਉਰਫ ਫਿਜ਼ਾ ਵਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਫੈਕਸ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਜ਼ਾ ਉਸਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ ਤੋੜੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਫ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ.ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਨੁਰਾਧਾ ਬਾਲੀ ਉਰਫ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿਰੁਧ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਐਸ.ਪੀ. (ਸਿਟੀ) ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਦੋ ਪੱਤਰ ਫੈਕਸ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠਾਂ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਹੀ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਜ਼ਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ

ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ

ਫਿਜ਼ਾ

ਡੀ.ਏ. ਲੀਗਲ ਕੋਲ 24 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ ਆਵੇਗੀ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫ਼ਤਵਾ : ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਾਰੁਲ ਉਲੂਮ ਦੇਵਬੰਦ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਇਸਲਾਮੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਾਰੁਲ ਉਲੂਮ ਵਕਫ਼ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਫ਼ਤਵੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਜੇਕਰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ

ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ।

ਫ਼ਤਵੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਂਦ ਵਲੋਂ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਫ਼ਤਵੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ।

ਇਹ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਫ਼ਤੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕਾਸਮੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ (ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ) ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਧਰਮ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾਰੁਲ ਉਲੂਮ ਦੇਵਬੰਦ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਰਹੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਧਰਮ ਬਦਲਣਾ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦਖਲ, ਦੋਨੋਂ ਵਧੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਬੂਲਣਾ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਕਰਾਰ

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਬੂਲੀ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਭੈਣਭਰਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਮੁੰਬਈ ਕਾਂਡ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੈਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕਦੀ ਚੀਨ ਵਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਲ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵੀ ਝਾਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਟੇਟ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੁਬਿਧਾ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੋਰ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਟੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੀ।

ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ “ਸਹਾਇਤਾ” ਖਾਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕੋ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਜ਼ਮਲ ਕਾਸਿਬ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਅਹਿਮਦ ਮੁਖਤਾਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜ਼ਮਲ ਕਾਸਿਬ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਸ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਸਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਸਿਬ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਾਸਿਬ ਸਮੇਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ 9 ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਂਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ.

ਦੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੀਮ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮੇਤ

ਪੂਨਮ ਮੁਖਰਜੀ

ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ‘ਚ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕਈ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਂਚਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਮ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਏਵਿੰਡ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਕੌਂਸਲ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਹੀ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਮੇਰੇ

ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲਿਆਂਦਾ।”

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਰਹੀਮ ਅਰਸ਼ਦ ਅੰਸਾਰੀ ਤੇ ਸਬਾਓਦੀਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਜਿਉਂਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਜ਼ਮਲ ਆਮਿਰ ਕਾਸਬ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੀ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਇਹ ਟੀਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 21 ਦਿਨ ਤੱਕ ਦੌਰਾ ਆਮ, ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੌਰਾ ਖਾਸ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੌਰਾ-ਏ-ਰਿਬਾਤ ਨਾਂ ‘ਤੇ

ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੀਨ ਘੁੰਮ ਆਇਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਬੀਜਿੰਗ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੇ ਲੰਘੀ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਲਈ ਚੀਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਣੇ ਦੂਜੇ ਚੀਨ ਦੌਰੇ ‘ਚ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਚੀਨ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਜਲ ਬਿਜਲੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਚੀਨ ਦੇ ਹੁਬੇਈ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੁਹਾਨ ‘ਚ ਆਯੋਜਤ ਚੀਨ-ਪਾਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜਲ ਕੇਂਦਰ ਸਹਿਯੋਗ ਫ਼ੋਰਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਸਬੰਧੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।”

ਭਾਰਤੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ‘ਰਾਅ’ ਵਲੋਂ ਮਹਿਲਾ ਫਿਦਾਈਨ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਅ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਮੁੰਬਈ ਵਰਗੇ ਹਮਲੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਲਸ਼ਕਰੇ ਤੋਇਬਾ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ 22 ਮਹਿਲਾ ਫਿਦਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਤੋਂ 23 ਸਾਲ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਰਾਅ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾ ਫਿਦਾਈਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁੰਬਈ ‘ਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਦਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਕੋਟਲੀ ਨੇੜੇ ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕੈਂਪ ‘ਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਦਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਨਾਂਅ ਅਤੇ ਜਾਲੂੀ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ‘ਚ 4-5 ਫਿਦਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਹਮਲਾਵਰ ਔਰਤਾਂ

ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਲੱਭਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣ ਅਤੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੀੜ-ਭਾੜ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ‘ਚ ਲੁਕਾ ਸਕਣ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ‘ਚ ਗੁਪਤ ਸਥਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨਾਥ ਹਨ।

ਸਿਖਲਾਈ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਸਰਗਰਮ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਣ।

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਇਹ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸਬ ਨੇ ਅੰਸਾਰੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਕੁੰਨ

ਚੌਧਰੀ ਅਹਿਮਦ ਮੁਖਤਾਰ

ਮੁਜ਼ੱਮਿਲ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਅੰਸਾਰੀ ਤੇ ਕਾਸਿਬ ਨੂੰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਜ਼ੱਮਿਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਗੁਗਲ ਅਰਬ’ ਵੈਬਸਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਖਾਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਬੰਬੇ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ, ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਐਨਰਜੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਹਾਜੀ ਅਲੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਤਾਜ ਤੇ ਓਬਰਾਏ ਹੋਟਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਕਸ਼ੇ ਕੁਤਬਨੁਮੇ ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਪ੍ਰਜੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ।

ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਫਰਜ਼ੀ ਵਹੀਕਲ ਲਾਈਸੈਂਸ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਸਾਰੀ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਰਸਤਾਓਂ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬੇ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਕੋਲ ਸਥਿਤ ਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਤੇ ਨਕਸ਼ਾਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟਿੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਟਰਮੀਨਲ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਹੋਟਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਕਬੂਲਣ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸਫਲਤਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸਫਲਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਸਿਰਫ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗ ਵਿਛਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਕਿ ਵਾਲਾ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ : ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਕ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਸਨ ਮਹਿਮੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਦ ਇੰਡਿਪੈਂਡੈਂਟ’ ਮੁਤਾਬਕ ਮਹਿਮੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਥਾਈਂ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਸਰਹੱਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਤੇ ਹੁਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਇਹ ਇਥੇ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ‘ਡਾਨ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਸਲਾਮੀ ਕੱਟਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਜੋ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਜੈਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਘੀ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨੀ, ਹਵਾਈ ਜਾਂ ਜਲ ਰਸਤੇ ਦੇਸ਼ ‘ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ, ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ‘ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ, ਹਵਾਈ ਜਾਂ ਜਲ ਰਸਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਰਾਜਧਾਨੀ ‘ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ 12ਵੀਂ ਭਾਰਤ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 80 ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਨਅਤ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ, ਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ

ਖੇਤਰ ‘ਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ

ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਐਨ.ਆਰ. ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੁੰਬਈ

‘ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜੈਸਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰ ਜੀ.ਕੇ. ਪਿਲਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ‘ਚ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਨਅਤ ‘ਚ ਕੋਈ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ‘ਚ ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਫ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ

ਭਲਾ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਵੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ?

ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਏਨੇ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿ ਆਪਹੁਦਰੇ ਮਾੜੇ ਵਹਿੜਕੇ ਵਾਂਗ ਢਿੱਡ 'ਚ ਏਦਾਂ ਸਿੰਗ ਮਾਰਨਗੇ ਕਿ ਭਲੇਮਾਣਸਾਂ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਸਿੰਗ ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਹਨ? ਆਮ ਬੰਦਾ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੇਗਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ। ਕੁਦਰਤ ਵਾਕਿਆ ਬੜੀ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੱਧਵਣ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਿੰਗ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੰਗ ਮੱਥੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਗਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 14 ਇੰਚ ਤੱਕ ਹੈ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀ ਇਸਤੋਂ ਵੀ ਵਧ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਛੇ ਹੈ। ਦੋ ਉਪਰ ਵਲ ਬਿਲਕੁਲ ਗਰਦਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਦੋ ਹੇਠਾਂ ਵਲ ਤੋਂ ਕੋਮਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਇਹ ਅਗੜ-ਦੁਗੜ ਬੋਤਰਤੀਬੇ ਦੀ ਉੱਗੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਨਵਾਂ ਖੋਜ ਅਧਿਆਇ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅਲੱਖ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿੰਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਤੇ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਜੀਬ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਸੂਖਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਇਕਸਾਰਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪੈਰਿਸ ਸਥਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਡੀ. ਜਿੰਨੀ ਲੈਟਨ, ਜੋ ਐਂਥਰੋਪੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਅਫਰੀਕੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਰਜੇ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਡਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਛੁਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਜਾਂ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਮੂੰਹ ਭਾਰ ਸੌਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਸਵਾ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਪਿੱਠ ਰੱਖਕੇ ਲੇਟ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਪੇਟਵੇਂ ਬਸਤਰ ਜਾਂ ਖੁੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਹੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਬੋਲੀ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਸ ਨੂੰ ਭੁੰਨਣ ਨਾਲੋਂ ਕੱਚਿਆਂ ਖਾਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਖੜੋਤ ਆਉਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਣ-ਬੂਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਪੁੱਟਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਗੁੱਝੀ ਹੈ ਜਾਂ ਭੇਦ ਵਾਲੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਆਮ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਖੁੰਘਾਰ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸੱਪਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਬਿਲਕੁਲ ਭੈਭੀਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਕ ਹੋਰ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਯੁਗਾਂਡਾ ਵਿਚ ਗੁੱਲੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਐਲਬਰਟ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿੰਗਾਂ

ਜਦੋਂ ਸਤੰਬਰ 1988 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਬਰਸਾਤ ਤੋਂ ਵੀ ਭਰਵੇਂ ਮੀਂਹ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸੂਨ ਜੂਨ ਤੇ ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਵਰ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ। ਚੱਕਰਵਾਤ ਮੀਂਹ ਤਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਜੋਗਾ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਵਰਖਾ ਕਿਉਂ? ਕਿਵੇਂ? ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜੁਆਬ ਮਿਲਿਆ 'ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ ਕੇਂਦਰੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੁਆਬ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।' ਪਰ 21 ਸਾਲ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕੋਈ ਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪ ਤੇ ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹੀ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦਿਸਦੇ ਸਿੰਗ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਡਰਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹਮਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤਿੱਖੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਬੰਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ, ਮੱਖੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਜੇ ਸਾਧ ਕੋਲ ਇਕ ਸੱਟਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨੰਬਰ ਪੁੱਛਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਜੁੱਤੀ ਲਾਹ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮਾਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ 'ਚੱਲ ਸਾਲਾ ਕੁੱਤਾ।' ਉਹਨੇ ਆਕੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਕੁੱਤੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਇਕ ਪੂਛ। ਉਹਨੇ ਪੰਜ ਅੰਕ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਤਫਾਕਨ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਤੇ ਕਮਲੇ ਸਾਧ ਕੋਲੋਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਕਮਲੇ ਲੋਕ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਲਗੇ। ਛੇਤੀ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦਾ ਭਰਮ ਲਾਟਰੀ ਤੇ ਜੂਏ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜਰਾ ਸੋਚ ਕੇ ਵੇਖਿਓ ਮਿਹਨਤ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ? ਜੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਚਮਕੌਰ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਨਾਲ 'ਸਾਹਿਬ' ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਸੀ।

ਵਾਲੇ ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਚਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਦਭੁੱਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਸਿੰਗ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਟੇਲ ਬੋਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਜਨਮ ਵਣ ਮਾਨਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਤੇ ਕਿਰਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਪੂਛ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਜੰਗਲੀ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਤੇ ਹੱਥ ਏਨੇ ਭਾਰੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬੱਪੜ ਮਾਰਨ ਤਾਂ ਜਾਨ ਕੱਢ ਦੇਣ। ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਆਕਾਸ਼ ਤੱਕ ਹੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਵਾਕਿਫ਼ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਵੀ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਘਰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਘੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦਾ ਚੱਕਰ

ਜੂਏ ਦੀ ਲੱਤ ਏਨੀ ਭੈੜੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੁਆਰੀਏ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਕੁੱਤੇਖਾਣੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਹੱਡਾਂ ਰੋੜੀ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮ ਕੇ ਇਹ ਭੁਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢਾਣੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਟਰੀ ਜੂਏ ਦਾ ਸੁਧਰਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਕ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ, ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸ਼ੇਖ ਚਿਲੀ ਸੁਪਨਾ। 145 ਮਿਲੀਅਨ, ਸਵਾ ਸੌ ਮਿਲੀਅਨ, ਸੌ ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਜੈਕ ਪਾਟ ਲਈ ਡਾਲਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਡਰਾਅ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਸ਼ੀਨ ਵਲ ਭੱਜਾ ਆਉਂਦਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹੋ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰੱਬਾ ਨੇਤੋ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ, ਬਹੁਤੀ ਵੇ ਤਬੀਬਾ। ਪਰ 'ਸੋਰੀ, ਨਾਟ ਵਿਨਰ' ਸੁਣ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤਿਆਂ ਸ਼ਾਰਟ ਕੱਟ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜੂਆ ਖੇਡਣਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਸੀਨੋ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਦੇ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਾਂਡਵ ਜੂਏ 'ਚ ਹੀ ਦਰੋਪਤੀ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਕੌਰਵਾਂ ਨੇ ਚੀਰ ਹਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹਾਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨਾ ਬਹੁਤਦੇ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਗਾ ਕੇ ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਇਜਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜੂਏ ਨੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਚ ਅੱਗ ਬਲਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਜਾੜਾ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ 'ਕੌਣ

ਬਣੇਗਾ ਕਰੋੜਪਤੀ?', 'ਛੱਪਰ ਪਾੜ ਕੇ', 'ਸਵਾਲ ਦਸ ਕਰੋੜ ਕਾ', ਜੇ ਏਨੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਦਿਮਾਗੀ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜੂਆ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਭੱਜ ਕੇ ਰਲਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਢਿਆਂ ਤੱਕ, ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਨੌਟਾਂ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਮਣੀ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣਨ ਲਈ ਸੁਦਾਈ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਲਾਟਰੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਾਟਰੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਜੂਏਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਚਾਲ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲਾਟਰੀ ਸਟਾਲਾਂ 'ਤੇ ਧੱਕਮ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦੀ ਭੀੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਾਟਰੀ ਹੁਣ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਫੜੀ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੀਨ ਸੁਪਨੇ ਟਿਕਾਈ ਲੱਖਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਲਾਟਰੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਗੋੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚਲਾ ਉਹ ਨੰਬਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਜਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਨਾਰਸ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਕਾਨਪੁਰ, ਲਖਨਊ, ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਔਸਤਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟਿਕਟ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰਮਨ, ਸਵਿਟਜਰਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਜਰੀਏ ਸਮਾਜ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਇਕ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਤੇ ਪਿਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਟਰੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਰੁਕੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਲਾਟਰੀ ਡਰਾਅ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਧਾਂਦਲੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਨਕਲੀ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਲਾਟਰੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਬਿਜਨਸ ਤੇ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦਾ ਧੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਟਰੀ ਨੇ ਸੱਟੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਂਦਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੇਡ ਟਿਕਟ ਦੇ ਆਖਰੀ

ਅੰਕਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 3 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਾਹਕ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਨੰਬਰ ਲਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨੰਬਰ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਲਾਟਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਖਾਸ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨੰਬਰ ਹੀ ਡਰਾਅ ਮਸ਼ੀਨ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਫਿਰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਖਿਲਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੋਟੇ ਡਰਾਅ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਜਰੀਏ ਦੇ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਰਾਅ ਕੱਢ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੋਹੜੀ, ਦੀਵਾਲੀ, ਵਿਸਾਖੀ ਬੰਪਰ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਦਾਈ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਲਾਟਰੀ ਵਿਚ ਅੰਕ ਗਣਿਤ ਦਾ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਲਾਟਰੀ ਕਿਸ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਰ ਲਾਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੰਬਰ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਉਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਤਕਸੀਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਅਤੇ ਭਾਗ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਅੰਕ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਅੰਕ ਹੀ ਲਾਟਰੀ ਦਾ ਨੰਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਲਾਟੋ, ਮੈਗਾ,

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਫੈਟੈਸੀ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਹੋਰ ਲਾਟੋ ਨਿਤ ਦਿਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਕਲਿੱਕ ਕਲਿੱਕ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਡਰਾਅ ਡੇਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੂੰਹ ਲਟਕਦਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਸ ਬੇਗਸ ਤੇ ਰੀਨੋ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਜੂਏ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੂਰਪ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 'ਕਸੀਨੋ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਰਾਤ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਸੀਨੋ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕਸੀਨੋ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਪੈਸਾ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਅਮਲੀ/ਵੈਲੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਤੇ ਨਕਟਾਈ ਲਾ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਇਥੇ ਰੌਣਕ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਚਰਖਤੀਆਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਅਟੈਚੀਕੋਸ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਇਥੋਂ ਭਰੇ ਅਟੈਚੀਕੋਸ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਪਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਫਟਾਫਟ ਪੈਸੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਫਟਾਫਟ ਪੈਸੇ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਫਟਾਫਟ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਮੁਨਾਫਾ ਦਸ ਗੁਣਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਓ ਇਥੋਂ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਚਿਹਰੇ ਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਦੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਮੁਰਝਾਏ ਤੇ ਝੁਲਸੇ ਹੋਏ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਸੀਨੋ ਦੀ ਕਮਾਈ ਰੁਮਾਨੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਭਲਾਈ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਸਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੋਚ ਨੇ ਲਾਟਰੀ ਤੇ ਜੂਏ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਉਜੜ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਉਸੇ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

***

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIRJET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

NirpalKaur.com

ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ

A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਵਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

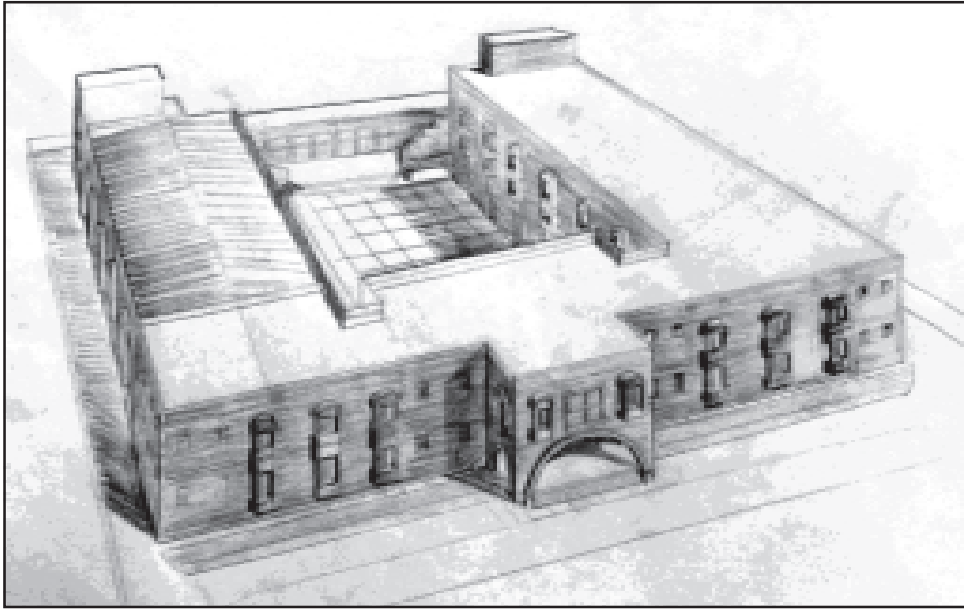
VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM

HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਬੱਚਾ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸਵੀਰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਥੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਅਫਸਰ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਉਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਸੀਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਖਤਰਾ ਜਾਪਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਮਹਿੰਗੀ ਵਿਦਿਆ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਾਇਕ ਵਸੀਲੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਸਾਵਾਂ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਾਵਾਂਪਣ ਵਧੇਰੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਝਲਕ ਸਾਫ਼ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਸੀਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਜੇਕਰ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਵਿਦਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਦਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਦਾਨ ਦਾ ਫਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਈ ਖਤ ਆਏ ਹਨ। ਕਈ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਰਵਾਇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪੈਂਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਦਾ ਉੱਘਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਭਾਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋਏ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕੋਰਸ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪੂਰਨ ਅਮਲੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਰਸ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਚੋਖੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ। ਉੱਜ ਵੀ ਮਹਿੰਗੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁੱਖ

ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਬੱਚਾ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸਵੀਰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਥੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਅਫਸਰ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਬਣ ਰਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਥੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਵਸੀਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨਵੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਸੋਂ ਜਿਹੜੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਚੋਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪਰ ਵਧੀਆ ਵਿਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੰਜ ਸਾਡੀ ਨੀਂਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਬਣਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੋਲ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਸੀਲੇ ਜੁਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਅਕ ਵਸੀਲੇ ਚੰਗੇਰੇ ਬਣਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਮੇਰੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ। ਇਹ ਸੌਤੀ ਸੋਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋਕਰਾਜ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਦੀ

ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਹੀ ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਸੀਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਖੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਛੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੀਆ ਵਿਦਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹਥਿਆਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਵਧੀਆ

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਦਬ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਸਿੱਖੀ

—ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਟਾਣਾ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪਾਰਖੂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਪਨਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮਹਿਆਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸਰੂਪ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇਸੇ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹੈ।

ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਚੱਲਣਾ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਲਈ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ, ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਨੱਕ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਣ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਨ ਭਰ ਦੇ ਅੱਧੇ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਉੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁੰਧਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ

ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਉਪਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ, ਬੇ-ਸਹਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਕਟਾ-ਵੱਢੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਿੱਥੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਰੀਰਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਜੂੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਬੰਨਣੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲੈਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਅੰਗ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਪਹਿਨਿਆ ਕੜਾ, ਸਰਵ ਲੋਹ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਛਕਿਆ ਭੋਜਨ ਵੀ ਅਛੋ-ਪਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ-ਲੋੜੀਂਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਵੱਛਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਲੰਗਰ ਸਰੀਰ ਲਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਘਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੰਗਰ ਦੀ ਦਾਲ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਛਕਿਆ ਭੋਜਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਦੇਗ ਗਲੇ ਅਤੇ ਪੇਟ ਲਈ ਜੋ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਹੀ ਪਰਖ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਨਾਂ ਉਪਰ ਹੰਢਾ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਆਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚੇ ਦਿਲੋਂ ਮੰਨ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣਾ ਹੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਦਿੱਖ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਾਲਜ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਰਸਮੀ

ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਿਚ ਕਈ ਵੇਰ ਅੱਕੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਧ ਰਿਹਾ ਡੋਰਾਵਾਦ ਅਤੇ ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦਾ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਸੰਗਤ ਲਈ ਇਕ ਮਾਡਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਯੋਗ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗਰੀਬ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੇ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੋਧ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੇ।

ਫਰਜ਼

ਪੁਲਿਸ ਬਾਣਾ ਮਮਦੂਟਾ।
ਚੇਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਖ।
ਲੋਢਾ ਵੇਲਾ

ਕੌਰ ਚੰਦ ਸੂਹੀਆ ਬਾਣੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਇਤਲਾਹ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਅਰਥ, ਸੂਚਨਾ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਅਸ਼ੋਕ ਜਿਪਸੀ ਲਿਆ। ਨਾਲੇ ਦੇਵ, ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਅਜੀਤਪਾਲ ਨੂੰ ਕਹਿ, ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ।” ਛੋਟਾ ਬਾਣੇਦਾਰ ਯਸ਼ਪਾਲ-ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਲ ਵੱਢਖਾਣਾ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ-ਅਸ਼ੋਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ, ਆਪ ਮੁੱਖ-ਮੁਨਸੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਲ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਾਣੇ ਚੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਪਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਜਿਪਸੀ ਖੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਜਿਪਸੀ ਖੱਬੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਦੀ ਕੱਚੀ ਪਟਤੀ ਚੜੀ ਤਾਂ ਇਕ

ਦਮ ਹੀ ਗਰਦੇ-ਗੁਬਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੱਡੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਤੇ ਧੂੜ ਉੱਡਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਪਹਾੜੀ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਪਟਤੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਖਲੋਤੇ ਸਨ।

ਜਿਪਸੀ ਰੁਕਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਕੜਕਿਆ, “ਰੁਕ ਜਾਓ, ਹਰਾਮ ਜਾਦਿਓ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਝੱਗੇ ਦੀ ਖੱਬੀ ਕੰਨੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਤਾਹ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਮੁੱਠ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਮੀਚ ਕੇ ਬਾਹ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰੇ ਹੀ ਪਟਤੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਹਿ ਕੇ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਟਤੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ -ਜਿੱਥੇ ਜਿਪਸੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ- ਤਿੰਨ ਭੱਠੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਲਾਹਣ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਕਦਮ ਦੂਰ ਧਰਤੀ ‘ਚ ਪੁੱਟੇ ਹੋਏ ਟੋਏ ‘ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਭਰਨ ਉੱਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਜਣਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੇ ਜਤਨ ‘ਚ ਹੀ ਦਬੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਲੈ ਲਾ ਫੇਰੇ ਉਏ।” ਵੱਢਖਾਣੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਰਾਂ ‘ਚ ਡੰਡਾ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਹ, ਹੁੱਜਤ ਕਰਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਇਹਦੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਲਾਹੁਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਮਾਪਿਓ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਿਹਾੜੀ ਆਇਆਂ ਜੀ।” ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਗਿੜ-ਗਿੜਾ ਪਿਆ।

“ਕਿਹੜੀ ਭੈਣ ਦੀ ਜੰਵ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਰਾਬ ਕੱਢਣ ਡਰੇ ਜੇ?” ਵੱਢਖਾਣੇ ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਪਿੰਜਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਡੰਡੇ ਹੋਰ ਜੜ ਦਿੱਤੇ। ਦੇਵ ਵੀ ਉਹਦੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘਸੁੰਨ ਠੋਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰ ਦੀ ਪੀੜ ਕਾਰਨ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਗਲੇਝੂ ਭਰ ਆਏ ਸਨ। ਪੀੜ-ਪੀੜ ਹੋਇਆ, ਕਸੀਸ ਵੱਟਦਾ ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

“ਬੰਨ੍ਹੇ ਇਹਦੀਆਂ ... ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ...ਬਾਣੇ ਚੱਲ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਸਾਲਾ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਵ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸਿਰੋਂ ਲਹਿ ਕੇ ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗਿਆ ਅੱਧੋਰਾਣਾ ਜਿਹਾ ਪਰਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ।

“ਕੀ ਨਾ ਉਏ ਤੇਰਾ?” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਗੋਧੈ ਜੀ।” ਉਹ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ।

“ਕੁੜੀ ਦੇਇਆਂ...ਇਹ ਕੋਈ ਨਾਂ ਐ? ਚੱਜ ਦਾ ਦੱਸ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵੱਢਖਾਣਾ ਉਹਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੱਪੜ ਮਾਰ ਗਿਆ।

“ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਐ ਜੀ।”

“ਖਾਸਾ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਬੈਠੈ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਭੱਠੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ, ਅਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਦੱਸਦੈ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵੱਢਖਾਣਾ ਉਹਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੱਪੜ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਬੱਝੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੰਭਲ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤੇ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਧੜਮਕ ਕਰਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਉੱਠਦੇ-ਉੱਠਦੇ ਦੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਠੁੱਡੇ ਦੇਵ ਵੀ ਮਾਰ ਗਿਆ।

“ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਰਾਮ ਦੇ ਬੀਅ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ?” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਦੰਦ ਕਰੀਚੇ।

“ਗਿਆਨੇ ਦਾ ਜੀਤਾ ਜੀ, ਇਕ ਮੱਦ੍ਹੇ ਕਾ ਕੈਲਾ ਜੀ ਤੇ ਤੀਜਾ ਭੂਰਾ, ਸਰਪੰਚਾਂ ਦਾ ਸੀਰੀ।” ਉਹ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾ ਗਿਆ।

“...ਤੇ ਤੂੰ ਕੀਹਦੈ? ਬਾਣੇਦਾਰ ਉਹਦੇ ਵਲ ਨੂੰ ਅਹੁਲਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖਿਸਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੜਤਲੇ ‘ਚ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਮੈਂ ਬਾਰੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹਾਂ ਜੀ।” ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਹਦੀ ਹੋਰ ਨੀਵੀਂ ਪੈ ਗਈ।

“ਬਾਰੇ ਬਲੈਕੀਏ ਦਾ?” ਬਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੱਢਖਾਣਾ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ ਦੂਜੇ ਦਾ। ਘੋਨੇ ਕੇ ਦਾ।”

“ਭੱਠੀਆਂ ਕੀਹਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਚ ਲੱਗੀਐ?” ਬਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਸਰਕਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਐ ਜੀ, ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਦੀ।”

“ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੀਹਦੀ ਐ?” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅਗਲੀ ਪੁੱਛ ਪਾਈ।

“ਹੈ ਤਾਂ ਫਕੀਰੀਏ ਦੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦਾ ਐ ਜੀ।” ਗੋਧਾ ਬੋਲਿਆ।

“ਬਹਾਓ ਇਹਨੂੰ ਜਿਪਸੀ ‘ਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ..., ਰਾਤ ਨੂੰ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਡਾਇਰੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮੀਆਂ ਲਹਿਜੇ ‘ਚ ਕਿਹਾ।

ਮੈਂ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਉਹਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ, ਪਟਤੀ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਜਿਪਸੀ-ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਭੁਆ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਵਲ ਲੈ ਤੁਰੇ।

“ਦੇਵ, ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕੋਨੀਆਂ ਰੱਖ ਗੱਡੀ ‘ਚ...। ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਟੋਹ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈ...ਲੁਕੇਅ ਕੇ ਨਾ

ਜਾਏ। ਅੱਗ ਬੁਝਾਅ ਦੇ। ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਚੁਕਾਅ ਲਿਆਈ...ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਰਹੀ।” ਵੱਢਖਾਣਾ ਇਕੋ ਵਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੋਬਾਈਲ ‘ਤੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਨਸੀ ਨੂੰ ਕੈਂਟਰ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਂ ਤੇ ਇਕਬਾਲ, ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਜਿਪਸੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਏ ਸਾਂ। ਮਗਰੇ ਹੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੇ ਦੇਵ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਵ ਨੇ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਵੇਂ ਕੋਨੀਆਂ ਜਿਪਸੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਅੱਗੇ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ।

“ਲੰਮਾ ਪਾਓ, ਇਹਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ।” ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਢਖਾਣੇ ਦੇ ਨੱਕ ‘ਚੋਂ ਨੂੰਹੋਂ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।

“ਬਾਣੇ ਚੱਲ ਕੇ ਛਿੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਜਨਾਬ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੇ ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਚੜ੍ਹ ‘ਤਾਂਹ, ਬੈਠ ਉਏ ਚੜ੍ਹਮੇ ਗੱਡੀ ‘ਚ।”

ਅਸੀਂ ਦੇਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹਿ ਗਏ।

“ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਰਹੀ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਘੰਟੀ ਮਾਰ ਦੇਈਂ, ਹੁਣੇ ਆਉਂਦੇ ਕੈਂਟਰ।” ਦੇਵ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕਰਕੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਜਿਪਸੀ ‘ਚ ਅੱਗੇ ਜਾ ਬੈਠਾ।

ਗੱਡੀ ਸੇਮ ਨਾਲੇ ਦਾ ਧੂੜ ਭਰਿਆ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਪੈ ਗਈ।

“ਕੰਜਰ ਦਿਓ ਪੁੱਤ੍ਰੇ, ਕਿਉਂ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਓ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਹਲੂਣਿਆ।

“ਮਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਈ ਐ ਜੀ। ਸੀਰੇ ਸਰਪੰਚ ਕਾ ਜੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦਿਹਾੜੀ ਦਿੰਦੇ ਆ ਜੀ।” ਉਹ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਬਕ ਗਿਆ।

“ਆਪ ਤਾਂ ਸੁੱਕੇ ਨਿਕਲ ਗਏ...ਤੇਨੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਪਿਆ।” ਮੈਂ ਬੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਕੂਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ।

ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਬਾਣੇ ਦੀ ਵਾਟ ਮੁੱਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਵੇਂ-ਉਵੇਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਡਰ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...। ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ‘ਬੇਕਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰੀ ਜਵਾਨੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ? ਇਹ ਗੋਧਾ ਵੀ ਬੇਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਦਾ ਇਕ...।’

“ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੰਡ ਕਿਹੜੇ?” ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋੜਦਿਆਂ, ਬੱਝੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੇ ਮੋਢਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗੋੜਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

“ਕਿਉਂ, ਤੂੰ ਸਾਕ ਕਰਨੈ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ?” ਮੇਰੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕਬਾਲ ਬੋਲ ਉੱਠਿਆ।

ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਇਸ ਨਸ਼ਤਰੀ ਚੋੜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਪਰਲ-ਪਰਲ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਪੀੜ ਹੀ ਪੀੜ ਉੱਕਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਫਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜੀੜ ਸਾਬ ਨਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜ ‘ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪੀੜ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬੋਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ? ਤੂੰ ਪਿੰਡ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣੈ?” ਮੈਂ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲੀਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ।” ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਬੇਜਾਨ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਬੇਬਸੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ।

ਮੈਂ ਅਜੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੰਡ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਨਾ ਜੀ?”

“ਹਾਂ...।” ਮੈਂ ਉਸ ਵਲ ਗੁਹ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਬਾਈ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਬਾਣੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰਿਓ ਨਾ, ਮੇਰੀ ਮਿੰਨਤ ਐ।”

ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਈ ਜੀ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਬੋਲਾਂ ‘ਚ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤਰਲਾ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ ਲੋਢਾ ਸਾਲਾ ਲੱਗਦੇ, ਬਈ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰੀਏ ਨਾ। ਉਦੋਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਰੋ।” ਇਕਬਾਲ ਉਹਦੇ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਚਪੇੜ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਸੀਸ ਵੱਟੀ। ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੀੜ-ਪੀੜ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਡਰਦਾ-ਡਰਦਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਬਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ।” ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਡੁੱਬ-ਡੁੱਬ ਗਈਆਂ। ਹੰਝੂ ਛੱਲ ਵਾਂਗ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ।

“ਤੂੰ ਇਹਨੂੰ ਸਾਲਾ ਦੱਸਦੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਭਣੇਈਆ ਬਣਿਆ ਬੈਠੈ।” ਮੈਂ ਇਕਬਾਲ ਵਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਅੰਦਰੇ-ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਗਾਲ੍ਹ-ਦੁੱਪੜ ਕੱਢੀ ਸੀ।

“ਸੰਭਾਲ ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ, ਬਾਣੇ ਚੱਲ ਕੇ ਖੰਡ-ਘਿਓ ਪਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਦੇਈ। ਦਾਰੂ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਚੱਲਿਐ।” ਇਕਬਾਲ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਨ ਦੇ ਰੌਅ ‘ਚ, ‘ਖੰਡ-ਘਿਓ’ ਸ਼ਬਦ ‘ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਲ ਦੇ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

“ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹਿਐ?” ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਟਿੱਚਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਮੈਂ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

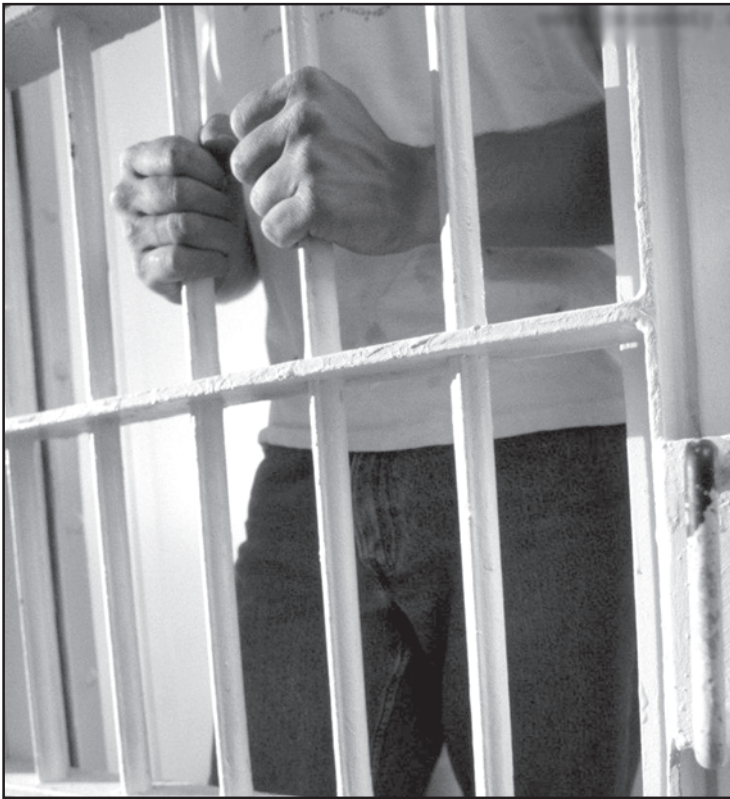
“ਚੰਦ ਕੇ ਜੀ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਗਿਆ।

“ਨੰਦੂ ਦਾ ਭਰਾ ਐ ਜਿਹੜਾ?” ਕਹਿੰਦਿਆਂ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਜਾ ਟਿਕਿਆ ਸੀ।

“ਹਾਂ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਈ। ਸ਼ਿੰਦਰਪਾਲੇ ਕੇ ਜੀ।” ਗੋਧੇ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦਰਪਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਲਿਆ।

“ਤੇਰੇ ਘਰੇ ਕਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਐ-ਭੰਤੋ ਕਿ ਕੌਮੇ?”

“ਭੰਤੋ ਆ ਜੀ...। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮਿੰਨਤ ਆ ਜੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਓ ਨਾ ਜੀ।” ਉਹਨੇ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਵਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ

ਵੇਖਿਆ।

ਉਹ ਤਰਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਅੱਥਰੂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕਦਮ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੋਢਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੁੰਗੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਬਾਈ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਿਕਲ ਆਇਐ। ਹੁਣ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰ ਸਕਦੈ? ਉਲਟਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੂਗਾ।” ਇਕਬਾਲ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਨ ਦੇ ਰੌਅ ‘ਚ ਉਹਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਆਦਤਨ ਮੁੰਛ ਨੂੰ ਮਰੋੜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਇਕ ਵਾਲ ਵੀ ਪੁੱਟ ਗਿਆ।

ਚੰਦ ਤੇ ਨੰਦੂ ਦੋ ਭਰਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਓ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ-ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੁੰਦੂ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਥੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਦ ਤੇ ਨੰਦੂ ਦੋ ਨਾਨਕੇ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਆਸੇ ਦਾ ਸਾਕ ਆਪਣੇ ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁੰਦਨ ਉਰਫ ਕੁੰਦੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਕੁੰਦਨ ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦਾ ਸੀਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੁਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਜਾੜੇ ਵੇਲੇ ਚੰਦ ਤੇ ਨੰਦੂ ਵੀ ਅਜੇ ਗੱਭਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਨੰਦੂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਛੇੜੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਪਣੇ ਪਿਓ ਕੁੰਦੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਸਾਡਾ ਸੀਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਜਮਾਤੀ ਰਹੇ ਉਹਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਸ਼ਿੰਦਰਪਾਲ ਨੂੰ, ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਫੌਜ ‘ਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੰਦ ਦੀਆਂ

ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਸਨ, ਭੰਤੋ ਤੇ ਕੌਮੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਪੰਜਾਬੋਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਗੋਹਾ-ਕੂੜਾ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਚੰਦ ਨੂੰ ਚਾਚਾ ਤੇ ਨੰਦੂ ਨੂੰ ਤਾਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ‘ਭਤੀਜ ਸਾਹਬ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

“ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ?” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤੀ ਭੁਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਝੰਜੋੜਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਥੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਗੋਧਾ ਈ ਆ ਜੀ। ਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਗੁਰਧੀਰ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ ਜੀ।” ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਟਹਿਕਰੇ ‘ਚ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।

“ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਟ-ਭੁੱਟ ਦੱਸੀ ਜਾਨੈ।” ਇਕਬਾਲ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਕਾ ਜੜ ਗਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬਾਈ ਜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੁਕੇਅ ਐ।” ਗੋਧਾ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੌਂਸਲਾ ਫੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਕੁਝ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਪਲ ‘ਚ ਹੀ ਮੈਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਵੀ ਜਾਊਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਛੋਟੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ, ਚਲੇ ਸਾਂਝ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੈ ਨਾ, ‘ਜੁਆਈ ਭਾਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣੈ-ਛੱਬੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਜੀਤਪਾਲ ਨੇ ਚੰਦ ਕੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੈ ‘ਤੇ ਭੱਠੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਐ...।’ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹੀਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਚੱਕ ਨੰਬਰ ਛੱਬੀ, ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ‘ਛੱਬੀ ਵਾਲੇ’ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਜਿਪਸੀ ਆਪਣੀ ਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਬਾਣਾ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਧਰਮ-ਸੰਕਟ ‘ਚ ਹੋਰ ਜਕੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਅੰਤਰ-ਮਨ ‘ਚ ਕਈ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘...ਨੌਕਰੀ...ਫਰਜ਼...ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ...।’

ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। “ਜੇ ਗੋਧਾ ਸਿੰਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਭਜਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ....?” ਮੈਂ ਇਕਬਾਲ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਜੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਚਾ ਦਿਓ, ਫੜ੍ਹੀ ਦਾ ਮੈਂ ਹੈ ਨਹੀਂ।” ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗੋੜੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ।

“ਕਿਉਂ ਇਕਬਾਲ?” ਮੈਂ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਨਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ।

“ਵੇਖ ਲੈ ਅਜੀਤਪਾਲ! ਕੰਮ ਟੇਢੈ। ਪੁੱਠੀ ਪਉਗੀ। ਇਹ ਭੈਣ ਦਾ ਦੁੱਗ ਐ ਪੂਰਾ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਜਿਪਸੀ ਦੀ ਮੂਹਰਲੀ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਖਾਈ।

“ਵੇਖੀ ਜਾਊ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਊਗੀ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣੈ। ਆਵਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤਾਂ ਉੱਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ...ਬਈ...।” ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ

ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹਿ ਗਿਆ।

“ਸੋਚ ਲੈ...ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਸਮਝੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਸੋਚ ਲਿਆ।” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਵਿਖਾਈ।

ਮੇਰੇ ਏਨਾ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਗੋਧਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਿਆ। ਕਾਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹਦੇ ਚਿੱਟੇ ਦੰਦ ਲਿਸਕ ਪਏ ਸਨ।

ਬਾਣਾ ਅਜੇ ਦੋ ਕੁ ਮੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਪਸੀ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੋਂ ਆਉਂਦਾ ਕੈਂਟਰ, ਹੌਲੀ ਹੋਈ ਜਿਪਸੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੜਕੋਂ ਕੱਚੇ ਲਹਿ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਪਸੀ ਕੈਂਟਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਰੁਕੀ।

“ਐਧਰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਆ।” ਕੈਂਟਰ ‘ਚੋਂ ਉਤਰਦੇ ਤੀਰਥ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਜਿਪਸੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਬੋਲਿਆ।

“ਤੀਰਥ, ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ, ਸਲੂਟ ਮਾਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਦੱਸੇ ਸਾਅਬ?”

“ਖੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੁਲ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੱਬੇ ਮੁੜ ਜਾਈ। ਛੇ-ਸੱਤ ਕਿੱਲੇ ਅਗਾਂਹ ਦੇਵ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਊਗਾ, ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲੱਦ ਕੇ ਲਿਆਇਓ, ਗਰਮ ਹੋਊਗਾ, ਝੁੱਲਣ ਵੀਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ....।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਠੀਕ ਐ ਜੀ।” ਤੀਰਥ ਨੇ ਸਲੂਟ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸੱਜਾ

ਹੱਥ ਚੁੱਕਿਆ। “ਅੱਛਾ! ਐ ਕਰ, ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਪਸੀ ‘ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਕੋਨੀ ਚੁੱਕ ਲਾ, ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਲਾ, ਮੁੜਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰੇ, ਕਵਾਟਰ ‘ਚ ਰੱਖ ਆਈ, ਚੰਗੀ ਬਣੀ ਲੱਗਦੀ ਐ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ‘ਚੋਂ

ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਵੀ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਫੇਰ ਗਿਆ।
“ਠੀਕ ਐ ਸਰ।” ਕਹਿ ਕੇ ਤੀਰਥ ਜਿਪਸੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਨੂੰ ਅਹੁਲਿਆ।

“ਸੁਣਾਅ ਇਕਬਾਲ! ਫੜ ਲਿਆਂਦਾ ਮੁਰਗਾ? ਹਾਅ ਕੈਨੀ ਫੜਾ ਵੱਡੀ।” ਤੀਰਥ ਕੋਨੀ ਵਲ ਹੱਥ ਵਧਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ।
“ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਈ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦੈ।” ਇਕਬਾਲ ਦਸ ਲੀਟਰ ਵਾਲੀ ਕੋਨੀ ਤੀਰਥ ਵਲ ਕਰਦਾ, ਹੱਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ। ਸ਼ਰਾਰਤ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਡੁੱਲੂ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਇਓ, ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਇਓ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਕੋਨੀ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ, ਕੈਂਟਰ ‘ਚ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਜਿਪਸੀ ਤੁਰ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ‘ਚ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਗੱਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾਏ?

...ਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਫੜੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੋਨੀ ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਚੁਕਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੁਆਟਰ ‘ਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਚੁੰਭਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ...। ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭੰਡੇ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ-ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਹੈ-ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਸਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ‘ਚ ਰੜਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਕੋ ਗੱਲ ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਆ ਰਹੀ ਸੀ-ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ, ਬਾਣੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ, ਗਾਲ਼ੀ-ਗਲੇਚ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੋਨੀ, ਤੀਰਥ, ਚੰਦ੍ਰ, ਭੰਡੇ, ਗੋਧਾ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਬਾਣਾ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ, ਹੋਰ ਡੂੰਘੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।। ...ਇਹਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ? ‘ਫਰਜ਼....ਨੌਕਰੀ....ਪੇਸ਼ੀ....ਕੇਸ....ਸਜ਼ਾ....।’

“ਵੇਖੀ ਜਾਊ...।” ਜਿਉਂ ਹੀ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇ, ਇਕਬਾਲ ਤੇ ਗੋਧੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ।

“ਸੁਣ ਲਾ ਮੇਰੀ ਗੱਲ, ਬਾਣੇ ‘ਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ‘ਚ ਇਕ ਕੂਹਣੀ ਮੋੜ ਆਉਂਦੈ, ਮੁੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਗੱਡੀ ਹੌਲੀ ਹੋਊਗੀ, ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਈਂ, ਫੜਿਆ ਨਾ ਜਾਈਂ...।” ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗੰਢ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਅਜੀਤਪਾਲ ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਠੀ ਪੈ ਜਾਣੀ ਹੈ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿਖਾਈ ਐਪਰ ਉਪਰੋਂ ਉਹ ਡਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਵੇਖੀ ਜਾਊ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਊਗੀ।” ਮੈਂ ਬੜੀ ਹੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਂਜ ਪਰਨਾ ਬਾਹਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਵਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ।

ਗੱਡੀ ਹੌਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਗੋਧਾ ਆਪਣਾ ਪਰਨਾ ਸੰਭਾਲਦਾ, ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜ ਤੁਰੇ। ਜੇ ਫੜਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦਾ? ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨਾਟਕ ਸੀ। ਦੋ-ਚਹੁੰ ਮਿੱਟਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਉਹ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਛੁਪਣ-ਛੁ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ...। ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹਫਦੇ ਹੋਏ ਪਰਤ ਆਏ ਸਾਂ। ਲਾਅਲ-ਲਾਅਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਡੀ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜੇ ਸਨ।

“ਦੱਲਿਓ ਭਜਾ ਤਾਂ ਨਾ...?” ਵੱਢਖਾਣਾ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕੜਕਿਆ।

“ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਭਜਾਇਆ, ਭੱਜ ਗਿਐ।” ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ।

“ਉਹਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ, ਔਖਾ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਬੋੜੀਆਂ-ਜਿਹੀਆਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿਓ, ਕਰਤੀਆਂ, ਪਤਾ ਦੀ ਨੀਂ ਲੱਗਾ ਕਦੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਿਆ।” ਮੈਂ ਬੂਠ-ਸੱਚ ਰਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਭਣੇਈਆ ਲੱਗਦਾ ਸੀ? ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਫੁੰਕਾਰਿਆ।

“ਮੂੰਹ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਬੋਲ-ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਐ।” ਉਹਦੇ ਮੰਦਾ ਬੋਲਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਬੂ ‘ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
“...ਨਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲੇ...।”

“ਖਲੋਅ ਕੁੱਤਿਆ ...।” ਗਾਲ਼ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਾਕੀ ਦਾ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਮਿਉਂ ਫੜ ਕੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘਸੁੰਨ ਜੜ ਦਿੱਤੇ।

ਅਸ਼ੋਕ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਦੇ ਗਲਮੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਛੁਡਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਵੱਢਖਾਣੇ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ।

ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਵਾਹਵਾ ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਵੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜੁੜ ਗਈ ਸੀ। ਅਸ਼ੋਕ ਉਸਨੂੰ ਜਿਪਸੀ ‘ਚ ਬਹਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਮਗਰੋਂ-ਮਗਰ ਤੁਰ ਕੇ ਬਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਡਿਊਤੀ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘਦਿਆਂ ਸਾਰ, ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਵੱਡੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਅਜੀਤਪਾਲ! ਐਧਰ ਆ।”

ਬਾਣੇਦਾਰ ਵੱਢਖਾਣਾ ਵੀ ਡੱਡੋਲਿਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ?” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਦੱਸਿਆ?” ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ

ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੋਂ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਜਕਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ, ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਭਰਾ, ਅਪਣੀ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਅਧਿਆਪਕਾ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਸਿੰਧੜ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਪੁਲਸੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਢਖਾਣੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਢਾਹ ਲਵਾਂ ਤੇ ਉਸਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਗੜਬਾਲੇ ਕੱਢਾਂ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੂਕ ਸਹਿਮਤੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ।

“ਇਹਨੇ ਦੱਸਿਆ।” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਢਖਾਣੇ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਊਗਾ।” ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸਾਂ।

“ਤੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਨਾਲੇ ਇਹਦੇ ਘਸੁੰਨ ਮਾਰੇ ਐ।”

“ਮੈਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਘਸੁੰਨ ਇਹਨੇ ਆਵਦੀ ਕਰਤੂਤ ਕਰਕੇ ਖਾਧੇ ਐ। ਇਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ਼ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢੀ?...ਨੇ।” ਮੈਂ ਤਲਖ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗਾਲ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਵੱਢਖਾਣਾ ਕੁਸਕਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਬੋਲਣ ‘ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਮੁਸਕਣੀ ਜਿਹੀ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਵੱਢਖਾਣੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ‘ਤੇ ਰੰਜ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਉਗਰਾਹੀ’ ਨੂੰ ਉਹ ਵਧ ਹੱਥ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

“ਅਜੀਤਪਾਲ ਗਾਲ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣੀ...। ਇਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੈ। ਮੈਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਅਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ‘ਚ ਲਿਆ ਦੇਣੀ ਐ ਸਾਰੀ ਗੱਲ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਵੱਢਖਾਣੇ ਵਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।
“ਠੀਕ ਐ ਜੀ...ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ।” ਮੈਂ ਸਹਿਜ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬੜੀ ਹੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਗਿਆ।

“ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਆਟਰ ‘ਚ ਚੱਲ! ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਲੂਟ ਮਾਰਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕੁਆਟਰ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸੰਤਰੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ‘ਵੱਢਖਾਣੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਹੀ ਏਵੇਂ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।’

ਕੁਆਟਰ ‘ਚ ਪਹੁੰਚ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵਰਦੀ ਲਾਹ ਕੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਖੁਰੇ ‘ਚ ਵੜਨ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਆ ਗਿਆ।

“ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੱਸਦਾ ਸੀ, ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਧਿਆਨ ‘ਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਐ। ਵੱਢਖਾਣੇ ਨੇ ਆਪ ਟੈਲੀਫੋਨ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਐ। ਤੈਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਬੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਸਵੇਰੇ ਪੇਸ਼ੀ ਐ, ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ, ਦਸ ਵਜੇ।” ਇਕਬਾਲ ਇਕੋ ਸਾਰੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਕਰ ਗਿਆ।
“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਆਊਗੀ। ਉਹਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ ਆਪਾਂ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਇਕਬਾਲ।” ਮੈਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੇ ਆਲਮ ‘ਚੋਂ ਆਇਆ।

“ਤੂੰ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਮਾੜਾ ਵੱਢਖਾਣੇ ਦੇ ਵੱਟ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।” ਵੱਢਖਾਣੇ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ।
“ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਏ।”

“ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇੱਥੇ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਲਾ ਸੱਚ-ਪੁੱਤ ਬਣਦੈ। ਦਸ ਲੀਟਰ ਦੀ ਕੋਨੀ ਤੀਰਥੇ ਨੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ, ਬਈ ਘਰੇ ਰੱਖ ਆਈ।”

“ਤੂੰ ਚਾਹ ਬਣਾਅ, ਮੈਂ ਨਹਾਂ ਲਵਾਂ...” ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਤੌਲੀਆ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਇਕਬਾਲ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਹਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਦੇਵ ਵੀ ਆਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ।

“ਬੱਲੇ ਉਏ ਬਾਈ! ਚੱਕ ਕੰਮ ਫੇਰ...?” ਦੇਵ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

“ਉਹਨੇ ਗਾਲ਼ ਕੱਢੀ, ਆਪਾਂ ਮਾਂਜ ਦਿੱਤਾ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਡੋਲ ਵਾਂਗੂ।”

“ਇਸ ...ਟੋਡੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਏਵੇਂ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ...।” ਦੇਵ ਬੋਲਿਆ।

“ਜਿਵੇਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਓਵੇਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਆਪਾਂ...।”

ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਵਾਹਵਾ ਦੇਰ ਅਸੀਂ ਵੱਢਖਾਣੇ ਵਲੋਂ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ, ਸ਼ੱਕੀ ਖਾੜਕੂ ਵਜੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ, ਬਾਰੇ ਬਲੈਕੀਏ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ-ਪੱਤੀ ਅਤੇ ਮਿ੍ਹੰਦੇ ਮਹਿਰੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਸਾਲੇ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਚਾਹ ਦਾ ਖਾਲੀ ਕੱਪ ਰੱਖ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਦੇਵ ਬੋਲਿਆ, “ਹਾਂ ਸੱਚ, ਅਜੀਤਪਾਲ, ਤੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਬੁਲਾਇਐ। ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਛੇਤੀ ਆਵੇ।”

“ਚੱਲ, ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ। ਮਿਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ।” ਤਿੰਨੇ ਖਾਲੀ ਕੱਪ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਰੱਖ ਮੈਂ ਕੁੜਤਾ-ਪਜਾਮਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸਾਫ਼ਾ ਵਲ੍ਹੇਟਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਚੱਲੀਏ?”

“ਕੋਟੀ-ਕੂਟੀ ਪਾ ਲੈ...ਬੰਦ ਕਰੂਗਾ ਤੈਨੂੰ, ਗਿੱਦੜ ਸਿੰਹ।” ਇਕਬਾਲ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਿੱਦੜ ਸਿੰਘ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਟੰਗਣੀ ਨਾਲੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਮੈਂ ਗਰਮ ਕੋਟੀ ਪਾ ਲਈ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ, ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾ ਕੇ ਚਾਬੀ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਫੜਾ

ਦਿੱਤੀ।

ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਦੇਵ ਤਾਂ ਬਾਣਿਓਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਡਿਊਢੀ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਤਰੀ ਨੇ ਤੜਕ ਦੇਣੇ ਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

“ਹਾਂ ਬਈ ਅਜੀਤਪਾਲ...ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆਂ ਲੱਗਦੈ?” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਸੁਟਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸਨੇ ‘ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ’ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤੇ, ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਇਹੋ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਹਾਂ। ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਿਰਫ ‘ਹਾਂ’ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹਾਂ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਸੰਤਰੀ ਦੇ ਤੜਕ ਦੇਣੇ ਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਔਖ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ।

“ਰਾਮਪਾਲ ਇੱਧਰ ਆ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਦਿਆ।

“ਇਹਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ਨਹੀਂ, ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇ। ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਕੇ ਚਾਬੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਈ। ਤੇਰੀ ਪੇਸ਼ੀ ਐ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ-ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਦੇ।” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਧ ਮੁਨਸ਼ੀ ਤੇ ਪਿਛਾ ਅੱਧ, ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ।

“ਠੀਕ ਐ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

ਰਾਮਪਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਆਰਾਮ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਿਆ, “ਅਜੀਤਪਾਲ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦੇਵੀ।”

“ਰਾਮਪਾਲ! ਇੱਥੇ ਕਰ, ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਪੈਂਨ ਫੜਾਅ ਜਾਹ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਕਿਉਂ? ਕੀ ਕਰਨੈਂ?” ਰਾਮਪਾਲ ਮੇਰੇ ਵਲ ਸ਼ੱਕੀ ਜਿਹੀ ਤੱਕਣੀ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ।

“ਇਸ ਕੁੱਤੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣੈ।” ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਲੋੜ ਈ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣੈ। ਵੱਢਖਾਣਾ ਤੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਭੌਕਿਐ...ਫੋਨ ‘ਤੇ।” ਰਾਮਪਾਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ।

“ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਦੇ ਹੀ ਜਾਹ।” ਮੈਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਪੈਂਨ ਤੇ ਚੁੰਢੀ-ਫੱਟੇ ‘ਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਅੜ੍ਹਾ ਕੇ ਫੜਾ ਗਿਆ।

ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ-ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕੀਤੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨੂੰ ਮੱਛੀਓਂ ਮਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਹਮਣੀ ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਤੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਸੀ।

“...ਤੇ ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਤੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਐ। ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹਵਾਲਾਤ ਈ ਐ।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ- “ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੁਆਈ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁੱਟੀਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ‘ਚ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣਗੇ।” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੇਵ ਰਾਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਦੇਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਿੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਇਆ ਸੀ।

“ਘਬਰਾਈ ਨਾ, ਕੋਈ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਦਾ। ਸਾਅਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਐ। ਸਵੇਰੇ ਪੇਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਪਾਉਣਾ ਪਿਐ ਤੈਨੂੰ।” ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ‘ਕੱਚਾ’ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਵੱਢਖਾਣੇ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ‘ਚ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਜਬੂਰੀ ਵੀ ਸੀ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ ਘਬਰਾਉਣਾ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਐ? ਇਹਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਕੱਢ ਲਈ ਐ?” ਮੇਰੀ ਥਾਂ ਦੇਵ ਬੋਲਿਆ।

“ਲਾਉਣੀ ਐ ਘੁੱਟ ਤਾਂ ਮੰਗਵਾਵਾਂ?” ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ ਮੈਂ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਿਹਰਬਾਨੀ।” ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

“ਅਜੀਤਪਾਲ! ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੀ, ਮੈਂ ਇਥੇ ਈ ਆਂ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਏਨਾ ਕਹਿਕੇ, ਦੇਵ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਜਿੰਦਾ ਲੁਆ ਕੇ, ਚਾਬੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ‘ਚ ਪਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਲ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰੋਟੀ ਖਾ, ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਮੈਂ ਨਿੱਸਲ ਹੋ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ‘ਬੰਦ’ ਸਾਂ ਪਰ ਗੋਧੇ ਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਜੇ ਜਾਗਦਾ ਹੀ ਪਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤੀ ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਦੇਵ ਫਿਰ ਆ ਗਏ। ਦੇਵ ਨੇ ਬਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ, “ਸੌਂ ਗਿਐ ਕਿ ਜਾਗਦੈ?”

“ਜਾਗਦਾ ਈ ਆਂ। ਕਿਉਂ? ਕਿਵੇਂ ਆਏ?” ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

“ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈ ਆਈਏ। ਗੋਧਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਵਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈਣ ਨਾ ਆਉਂਦਾ?” ਇਕਬਾਲ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਟਿੱਚਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ।

“ਚਾਹ-ਚੂਹ ਪੀਣੀ ਐ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆਵਾਂ ਬਾਈ?” ਦੇਵ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਸਹਿਜ ਹੱਸਣ-ਹਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੇਵ ਪੂਰਾ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਯਾਰਾਂ ਦਾ ਯਾਰ।

“ਨਹੀਂ...। ਪੈ ਜਾਓ ਯਾਰ ਜਾ ਕੇ। ਐਵੇਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਔਧੇ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਓ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਰਾਤ ਅੱਧ ਟੱਪ ਗਈ ਐ, ਤੂੰ ਸੌਂ ਜਾਹ ਹੁਣ, ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਆਊਂਗਾ।” ਇਕਬਾਲ ਬੋਲਿਆ।

...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਕਬਾਲ ਚਾਹ ਤੇ ਦੋ ਪਰੌਂਠੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਕਾਫੀ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਚਾਬੀ ਬਾਣੇਦਾਰ ਕੋਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਤੇ ਪਰੌਂਠਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪਲੇਟ ਸਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਤੇ ਦੇਵ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੈਂ, ਸਾਹਬ ਅੱਗੇ। ਟੋਂਡਾ ਵੀ ਜਾਊਗਾ, ਆਵਾਦ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਨੇ ਪਰਚਾ ਕਰਨੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਮੂਣ ਨੇ ਤੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰਫ ਦਰਖਾਸਤ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਐ।” ਇਕਬਾਲ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਉਸਨੂੰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

“ਠੀਕ ਐ....। ਪਰਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਦੈ?” ਮੈਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹੈ-ਨੌਂ ਕੁ ਵੱਜਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਈਂ...।”

“ਤੂੰ ਐਂ ਕਰ- ਮੇਰੀ ਪੈਂਟ-ਸ਼ਰਟ ਤੇ ‘ਨਾਭੀ ਪੱਗ ਦੇ ਜਾਈਂ, ਨਾਲੇ ਚਿੱਟੇ ਬੂਟ ਚੁੱਕ ਲਿਆਈਂ। ਬਟੂਆ ਵੀ ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚ ਪਿਆ ਹੋਊਗਾ।” ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ।

“ਹੋਰ ਕੁਝ?”

“ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਠੀਕ ਐ।”

ਇਕਬਾਲ ਉਨ੍ਹੀਂ ਪੈਰੀਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਅਜੇ ਨਹਾ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਪ੍ਰੈਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੈਂਟ-ਸ਼ਰਟ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨਾਭੀ ਪੱਗ ਤੇ ਬਟੂਆ ਵੀ। ਕਮਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵੀ ਉਹ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆਇਆ ਸੀ।

“ਨੌਂ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਐ, ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ ਛੇਤੀ।” ਇਕਬਾਲ ਘੜੀ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਬੋਲਿਆ।

ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਅਸ਼ੋਕ ਜਿਪਸੀ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਾਣੇ ‘ਚੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਦੇਵ ਨੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜਿਪਸੀ ‘ਚ ਬਹਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਣਿਓਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ, ਉਹਨੇ ਜਿੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਥਕੜੀ ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਰੱਖ ਲਈ ਸੀ।

“ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਇਹ ਹੱਥਕੜੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਐ?”

“ਇਹ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਐ ਬਾਈ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮਰਦਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤੇ।” ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਹ ਵਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ‘ਦੋਸ਼’ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ‘ਚ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦੇਣਾ ਇਕ ਨਾ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਯੋਗ ਜ਼ੁਰਮ ਹੈ।

“ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਾਸਤੇ ਐਨੀ ਕੁ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਐ।” ਇਕਬਾਲ ਟਿੱਚਰ ਕਰਨੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਪਾ ਲੈ ਗੋਧੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ। ਨਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਢੰਟੇ ਵਰਗਾ ਪਿਐ।” ਮੈਂ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।
“ਨਾ ਬਾਈ ਨਾ! ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਤੇਰੇ ਵਾਲੀ ਦਲੇਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ। ਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੋਧੇ

ਮੇਰੀ ਕੀਨੀਆ ਫੇਰੀ: ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਫ ਕੀਨੀਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਫੀ ਆਬਾਦੀ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚਰਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਕੂਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਈਸਾਈ ਮੱਤ 'ਚ ਆਸਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੰਬਾਸਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ

ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂ ਵਸੋਂ ਵੀ ਮੰਦਰ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਟੱਲੀਆਂ ਖੜਕਾਉਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ

■ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ■

ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਨੈਰੋਬੀ, ਮੈਕਿਡੋ, ਮੰਬਾਸੇ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨੈਰੋਬੀ ਦਾ ਰਾਮਗੜੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਮੇਜ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਛਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਕਿਡੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹੈ, ਜੋ ਮੰਬਾਸਾ ਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਐਨ ਮੱਧ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੀਨੀਆ ਆਉਣਾ। 1894-1896 ਈ. ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੀਨੀਆ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਉਪਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਉਨਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਮੰਬਾਸਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਸਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਮੰਬਾਸਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੰਬਾਸਾ ਨੂੰ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਨੈਰੋਬੀ ਕੰਪਾਲਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ।

ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। 1890 ਈ. ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ, ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਦਸਤਕਾਰ ਕਾਰੀਗਰ, ਜੋ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾਲ ਝੰਬੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ। ਕੰਮ ਸੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ, ਰਾਹ ਪੱਧਰੇ ਕਰਨੇ, ਦਰਖਤ ਕੱਟਣੇ, ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣੀਆਂ। ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਰਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵੀ ਆਏ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਰੋਂਟਕ ਹੋਣੀ ਅਰੰਭ ਹੋਈ। ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਠੇਕੇਦਾਰੀ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ, ਲਕੜੀ, ਲੋਹ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਟੋਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਏ। ਜੰਗਲ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਖਤਰਿਆਂ ਭਰਿਆ ਤੇ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਾਲਾ ਸੀ। 1910 ਈ. ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ 400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੇ ਮੂਲਵਾਸੀ ਇਕ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਖਾਜਾ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਖੱਲ ਅਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਕਿਡੋ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਹ ਸਥਾਨ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ।

ਮੈਕਿਡੋ ਵਿਚ 1926 ਈ. ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ

ਹੋਇਆ। 1935 ਈ. ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਇੰਜਨ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਆ ਗਈ। ਲਾਲ ਚੰਦ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਨਟਰੈਕਟਰ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲਈ ਲਕੜ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਆ। ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਨਟਰੈਕਟਰ ਸਨ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਮੁਣਸੀ ਰਾਮ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵੀ ਇਥੇ ਗੁਰੂਘਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹਿਤ ਜੁੜਵਾਂ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਇਕ ਖਾਸ ਸਟਾਈਲ ਦੀ ਪੱਗ ਬੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹਰ ਪਗਤੀਧਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘਾ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਕਿਡੋ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਮੰਬਾਸੇ ਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਮਧ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਡਰਾਈਵਰ ਇਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੇ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਛਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਖੋਜੇ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਜਨਰੇਟਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਲਾਭ ਰਹਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ 24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਕਾਲੀ ਨਸਲ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਘੱਟ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਿੰਨੋਂ ਦਿਨ ਇਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਾ ਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਖਾਸ ਗਲ ਜੋ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ, ਨੇੜੇ ਹੀ ਮਸੀਤ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਛਕਦੇ ਹਨ। ਲੰਗਰ

ਜ਼ਰੀਨਾ ਪਟੇਲ

ਹਾਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਰੰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਛਕਦੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕੀਨੀਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕੀਨੀਆ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਐਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਨਰਸਿੰਘਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, 1921 ਤੋਂ 1923 ਈ. ਤੱਕ ਕੀਨੀਆ ਰਹਿ ਕੇ ਗਦਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚਿਣਗ ਬਾਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਲਾਨੀ ਤੇ ਗਦਰੀ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੀਨੀਆ ਠਹਿਰਾਓ ਕਰਕੇ ਗਏ ਸਨ।

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਮੰਬਾਸਾ ਵਿਖੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁਰਾਹੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਦਾਹੜੀ ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਨੌਚ ਨੌਚ ਲਗੂ ਲੁਹਾਣ ਕਰਕੇ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਮੰਗਲ ਦਾਸ, ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨਕਾਰੂ, ਸੰਘਰ ਜੰਜੀਬਾਰ, ਇਹ ਚਾਰ ਸੂਰਮੇ ਵੀ ਫਾਹੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਰੋਬਰਟ ਜੀ ਗਰੈਸਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੰਬਾਸੇ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਚੌਂਕ ਵੇਖਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਤਮੰਨਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਕੀਨੀਆ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਇਸਟ ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ

ਹੋਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਈਸਟ ਅਮਰੀਕਾ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ, ਨਸਲ, ਧਰਮ, ਜਾਤ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਤੰਗ ਘੇਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ, ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ, ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਮਾਊ ਮਾਊ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ 1950 ਈ. ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਸੰਸਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਫਰੰਟ ਤੋਂ ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਮਾਊ ਮਾਊ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਮੂੰ ਕਨਿਆਟਾ ਆਪਣਾ ਰਾਜਸੀ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਚੇਤਨਾ ਸਮਝ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ, 'ਦਾਸ ਕੈਪੀਟਲ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ' ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1950 ਤੋਂ 1961 ਈ. 11 ਸਾਲ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੁਲਾਟੀਏ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ, ਅਣ-ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਤੇ ਅਣ-ਕਿਆਸੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੀਵਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਿੜਕਾ ਜਾਂ ਡੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਸੀ। ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਹਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਅਨਰਜੀ ਦੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਮਗਰੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੀਨਾ ਪਟੇਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਰੋਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਫਰੇਲਾ ਫਰਾਲੀ ਕਰਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਕਿਤਾਬ 'ਅਨ ਕੁਆਇਟ ਦਾ ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਆਫ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ' ਲਿਖੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਹਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਆਤਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰਤੀ ਸੰਗਰਾਮੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਇਕ ਨਾਟਕ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਰੀਨਾ ਪਟੇਲ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕ ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ਪਰਚਾ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ 1928 ਤੋਂ 1937 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਵੈਸਟ ਲੈਂਡ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ 1952 ਤੋਂ 1960 ਈ. ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਜੁਲਮੀਂ ਕਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਐਨਥਨੀ ਕਲੇਟਨ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ "ਦਾ ਕਿਲਿੰਗ ਫੀਲਡਜ਼ ਆਫ ਕੀਨੀਆ", ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਮੈਂ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਕੁਝ ਕੁ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, "ਰੇਪ ਆਫ ਨਾਨਕੈਨ" ਨਾਨਕੈਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨਰਸਿੰਘਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਪੜਿਆ ਸੀ। ਜਰਮਨੀ ਵਲੋਂ ਜਿਊਜ਼ ਦਾ ਕਨਸਨਟਰੇਸ਼ਨ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੜਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ

ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ, ਮਾਊ ਮਾਊ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ, ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੇਈ ਦੇ ਨਿਰਮੋਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬੇਕਸੂਰੇ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾ ਵਗਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈਆਂ। ਇਹ ਲਹੂ ਦੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਲਹੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ
ਸੁਰਖੀ ਏਸ ਦੀ ਮਗਰ ਜਾਣੀ ਨਹੀਂ
(ਜਗਤਾਰ)

ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੇ ਠਹਿਰਾਓ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬਲਦੇ ਬੁਝਦੇ ਅੱਖਰ' ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਗਾਇਆ ਗੀਤ, "ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੇ ਵੇਖੀਂ ਤੇੜੀ ਨਾ," ਵੀ ਸੁਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਂਭ ਰੱਖੀਆਂ ਵਿਖਿਆਤ ਗਾਇਕਾਂ, ਸ਼ਾਇਰਾਂ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਫੁਟ ਨੋਟਾਂ ਸਮੇਤ ਸੁਚਿਤਰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਛਪਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਵੀ ਜਮਸ਼ੇਰ ਖਾਸ (ਜਲੰਧਰ) ਤੋਂ ਕੀਨੀਆ ਆ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਉਰਦੂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਹੁਨਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੇਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹਨ।

ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਲੱਗਦੀ ਵਿਲੇਜ਼ ਮਾਰਕਿਟ (Village Market) ਵੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਦੇ ਹਾਰ, ਕਾਟੇ, ਗੁਰੂਬੰਦ, ਸਿਰ ਪਟੀਆਂ, ਲੱਕ ਬੰਨ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਹੋਰ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਕੜੀ ਤੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕਲਾ ਕਿਰਤੀਆਂ, ਕਪੜੇ 'ਤੇ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਕੀਨੀਆਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਘਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਦੇ ਸਜਾਵਟੀ ਮਾਡਲਜ਼ ਆਦਿ ਇਥੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਮੁਲ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬੁ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਸੁਗਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦੀਆਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਸਥਾਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਸਾਬਾਸ਼ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਫਰ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅਧੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਇਥੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜੋ ਸਹੇਲੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਨਾ ਲਿਖਾਂ। ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਤੇ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਰਾਜਸੀ

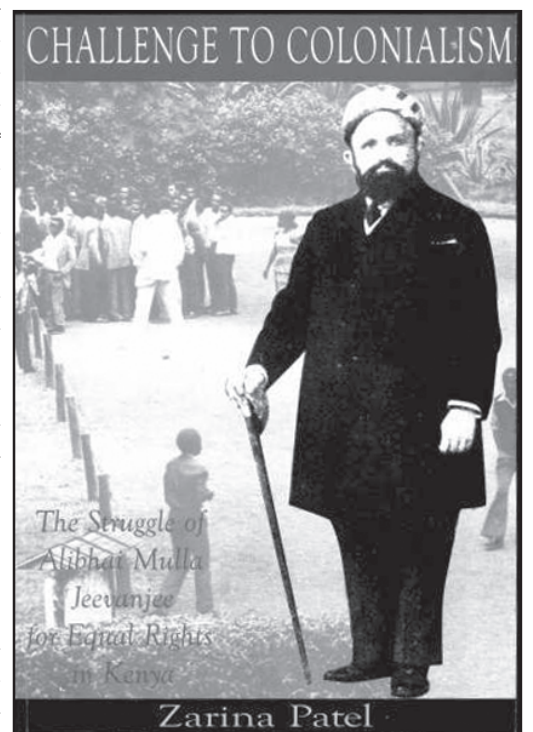
ਮਾਮਲਿਆਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਇੰਸ, ਸਿਹਤ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ, ਖੇਡ ਖਬਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ 'ਦਾ ਡੇਲੀਨੇਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਦਾ ਸਟੈਂਡਰਡ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬੜਾ ਵਸੀਹ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਹੋਰ ਸੈਂਕੜੇ ਚੈਨਲ, ਭਾਰਤੀ ਚੈਨਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਣ ਜਨ ਸਮੂਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਹਨ।

ਕੀਨੀਆ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤਰਜਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਾਸਿਲ ਹਨ।

- 1964 ਈ. ਤੋਂ 1978 ਈ. ਤੱਕ ਜਾਮੂੰ ਕਨਿਆਟਾ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹੇ।

- 1978 ਤੋਂ 2002 ਈ. ਤੱਕ ਡੈਨੀਅਲ ਅਰਾਪ ਮੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇ।

- 2002 ਤੋਂ ਕਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 2007 ਈ. ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਕੌਮੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਾਦਾਂ ਨੇ 1500 ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਇਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 400 ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਗਿਰਜਾਘਰ ਵਿਚ ਸੁਰਣ ਲੈ ਲਈ। ਫਸਾਦੀਆਂ ਨੇ ਗਿਰਜਾਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ, ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਰਾਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ। ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਦਰ ਦਰ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਬਾਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਰਸਿੰਘਾਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਫਸਾਦ ਭੜਕਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਸਕੱਤਰ ਕੌਫੀ ਅਨਾਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਕਬਾਕੀ ਤੇ ਰੈਇਨਾ ਓਡਿੰਗਾ ਦੀ ਚਾਲੀ ਮੈਂਬਰੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਬਾਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਤੇ ਓਰੇਜ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਓਡਿੰਗਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ।

ਜਨਵਰੀ 2008 ਈ. ਕੀਨੀਆ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਡੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣਿਆ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਨੀਆਈ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਅਸ਼ ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਿਆ। ਉਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਬਾਕੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਬੜੀ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਕੁ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ ਉਸ ਦਾ। ਭਾਸ਼ਣ ਡਾਇਜ਼ ਦੇ ਐਨ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਏ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਪੱਤਰ-‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ। ਇਕ ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ‘ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ’। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਜਿੱਤ ਦਾ ਪੱਤਰ’ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੇਖਕ ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਨੂੰ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੰਮੇ ਜੱਟਪੁਰੇ ਤੋਂ ਮੰਨਦੇ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ

ਹਨ ਅਤੇ ‘ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ’ ਬਾਰੇ ਸਭ ਦੀਨੇ ਕਾਂਗੜ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਡਾ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ

ਇਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨਾਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੱ ਦੋ ਕਰੀਬ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ 23 ਸ਼ੇਅਰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਸ਼ੇਅਰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚਿੰਠੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਲਮਗੀਰ ਤੋਂ ਗੁਨੀ ਖਾਂ ਤੇ ਨਬੀ ਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ

ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਪੁੱਜੇ ਜੋ ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਲਮਗੀਰ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਕਨੇਚ ਤੋਂ ਜਾਂ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ? ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਲੰਮੇ ਜੱਟਪੁਰੇ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ, “ਚਿਹ ਸੂਦ ਗਰ ਸ਼ਿਗਾਲੇ ਜਿ ਮਕਰੇ ਰਿਆ। ਹਮੀਂ ਕੁਸ਼ਤ ਦੇ ਬੱਚਾ ਏ ਸ਼ੇਰ ਨਾ।” ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖਦੇ

ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ, “ਦੇ ਆਪੁ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਸਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।” ਕਨੇਚ ਜਾਂ ਆਲਮਗੀਰ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਹੰਦ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੂਰਾ ਮਾਹੀ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਖੇ ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਲਈ ‘ਫਤਹਿਨਾਮਾ’ ਲੰਮੇ ਜੱਟਪੁਰੇ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਫੌਜ

ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ।

ਫਤਹਿਨਾਮਾ

(ਫਾਰਸੀ ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ)

1. ਬਨਾਮੇ ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਤੇਗੇ ਤਬਰਾ।
ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਤੀਰੇ ਸਨਾਨੇਂ ਸਪਰਾ।
ਤੇਗ ਤਲਵਾਰ ਵਾਲੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ,
ਮੈਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ।
ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿਚ ਨੇ,
ਤੀਰ ਨੇਜੇ ਢਾਲਾਂ।

2. ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਮਰਦਾਨੇ ਜੰਗ ਆਜ਼ਮਾ।
ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਅਸਪਾਨ ਪਾ ਦਰ ਹਵਾਂ।
ਜੋ ਰਣ ਵਿਚ ਡਾਢਾ ਸੂਰਮਾ,
ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਮੀ।
ਘੋੜੇ ਭੱਜਦੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਤੋਂ,
ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਾਲੀ।
3. ਹਨਾਂ ਕੁ ਤਰਾਂ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਦਾਦ।
ਬਮਾ ਦੌਲਤੇ ਦੀ ਪਨਾਹੀ ਬਦਾਦ।
ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕੇ,
ਮਿਲੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਤੈਨੂੰ।
ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਧਰਮ ਦੀ,
ਉਸੇ ਸਿਖਾਈ ਮੈਨੂੰ।
4. ਤੁਰਾ ਤੁਰਕਬਾਜ਼ੀ ਬ ਮਕਰੇ ਰਯਾ।
ਮਰਾ ਚਾਰਾ ਸਾਜ਼ੀ ਬਾ ਸਿਦਕੇ ਸਫਾ।
ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ ਲੁੱਟਣਾ,
ਤੇ ਧੋਖਾ ਕਰਨਾ।
ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਸਿਦਕ ਸਫਾਈ,
ਔਖਾ ਧੋਖਾ ਜਰਨਾ।
5. ਨ ਜੋਬਦ ਤੁਰਾ ਨਾਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ।
ਜਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬਾ ਨ ਆਇਦ ਫਰੇਬ।
ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਫਬਦਾ,
ਨਾਂ ਤੇਰਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ।
ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਹੈਂ ਭਰਿਆ,
ਮਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫਰੇਬ।
6. ਤਸਬੀਹਤ ਅਜ ਸੁਜਾਹ ਓ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੇਸ਼।
ਕਿਜਾਂ ਦਾਨਾ ਸਾਜ਼ੀ ਵਾ ਜਾਂ ਦਾਮੇ ਖੇਸ।
ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦਾਣਾ,
ਧਾਗੇ ਨੂੰ ਜਾਲ ਬਣਾਇਆ।
ਤੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਫਹੁਣ ਲਈ,
ਇਹ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ।
7. ਤੂੰ ਖਾ ਕਿ ਪਿਦਰ ਰਾਬਾ ਕਰਦਾਰੇ ਜਿਸ਼ਤ।
ਬਾ ਖੁਨੇ ਬਰਾਦਰ ਬਦਾਦੀ ਸਰਿਸ਼ਤ।
ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ,
ਇਜ਼ਤ ਮਿੱਟੀ ਰੋਲੀ।
ਜਲਾਦ ਬਣ ਕੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀ
ਚੱਤ ਹੱਥੀਂ ਡੋਲੀ।
8. ਵਜਾ ਖਾਨਾਏ ਖਾਮ ਕਰਦੀ ਬਿਨਾ।
ਬਰਾਏ ਦਰੇ ਦੌਲਤੇ ਖੇਸ ਰਾ।
ਤੂੰ ਕੱਚੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ‘ਤੇ,
ਮਕਾਨ ਬਣਾਇਆ।
ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਦਾ,
ਤੂੰ ਤਾਨ ਟਿਕਾਇਆ।
9. ਮਨ ਅਕਨੂੰ ਬਾ ਅਫਜ਼ਾਲ ਪੁਰਸ਼ੇ ਅਕਾਲ।
ਕੁਨਸਜ਼ਿ ਆਬੇ ਆਹਨ ਚੁੰਨਾਂ ਬਰਸਿਮਾਲ।
ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਦਾਤੇ ਨੇ,
ਜੇ ਰਹਿਮਤ ਕੀਤੀ।
ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ ਜੇ,
ਉਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ।

10. ਕਿ ਹਰਗਿਜ਼ ਅਜਾਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੇ ਸੂਮ,
ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਮਾਨਦ ਬਰੀਂ ਪਾਕ ਬੂਮ।
ਤੇਰੀ ਗੰਦੀ ਬਸਤੀ ਦਾ,
ਮੈਂ ਨਾਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।
ਪਾਕ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤ ਨੂੰ,
ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਂਗਾ।
11. ਜਿ ਕੋਹਿ ਦਕਨ ਤਿਸ਼ਨਾ ਕਾਮ ਆਮਦੀ।
ਜਿ ਮੇਵਾਤ ਹਮ ਤਲਖ ਜਾਮ ਆਮਦੀ।
ਤੂੰ ਦੱਖਣ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜਿਆ,
ਭੁੱਖਾ ਅਤੇ ਤਿਹਾਇਆ।
ਮੇਵਾਤੋਂ ਪੱਲੇ ਭਰ ਕੇ,
ਤੂੰ ਹਾਰਾਂ ਲਿਆਇਆ।
12. ਬਰੀਂ ਸੂ ਚੁੰ ਅਕਨੂੰ ਨਿਮਾਹਤ ਰਵੰਦ।
ਕਿ ਆਂ ਤਲਖੀ ਵਾ ਤਿਸ਼ਨਗੀਅਤ ਰਵੰਦ।
ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁਣ,
ਏਧਰ ਹੈ ਕੀਤੀ।
ਕਿ ਲਹਿ ਜਾਉ ਭੁੱਖ ਤੇਹ,
ਸੌਖਿਆਂ ਖਾਧੀ ਪੀਤੀ।
13. ਚੁਨਾ ਆਤਸ਼ੇ ਜੇਰੇ ਨਾਅਲਤ ਨਿਹਮ।
ਜਿ ਪੰਜਾਬ ਆਬਤ ਨਖ਼ੁਰਦਨ ਦਹਮ।
ਅੱਗ ਬਾਲੂੰ ਪੈਰਾਂ ਬੋਲੇ,
ਨਾ ਜੀਣ ਦਿਆਂਗਾ।
ਘੁੱਟ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ,
ਨਾ ਪੀਣ ਦਿਆਂਗਾ।
14. ਚਿਹ ਸੂਦ ਗਰ ਸ਼ਿਗਾਲੇ ਜਿ ਮਕਰੇ ਰਿਆ।
ਹਮੀਂ ਕੁਸ਼ਤ ਦੇ ਬੱਚਾ ਏ ਸ਼ੇਰ ਰਾ।
ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਕ ਗਿੱਦਤ ਹੈਂ,
ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੱਕਾਰ।
ਕੀ ਹੋਇਆ ਬੱਚੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ,
ਨਾਲ ਧੋਖੇ ਲਏ ਡਕਾਰ।
15. ਚੁੰ ਸ਼ੇਰੇ ਜ਼ਿਆਂ ਜ਼ਿਦਾ ਮਾਨਦ ਹਮੇ।
ਜਿ ਤੂ ਇਤਕਾਮੇ ਸਤਾਨਦ ਹਮੇ।
ਬਿਫਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ੇਰ ਤਾਂ,
ਹੈ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦਾ।
ਇੱਕੀ ਦੇ ਇੱਕਤੀ ਪਾਉਗਾ,
ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਨਿਉਂਦਾ।
16. ਨ ਦੀਗਰ ਗਰਾਇਮ ਬਾ ਨਾਮੇ ਖੁਦਾਅਤ।
ਕਿ ਦੀਦਮ ਖੁਦਾ ਵ ਕਲਾਮੇ ਖੁਦਾਅਤ।
ਰੱਬ-ਤਰਸੀ ਦੀ ਤੈਥੋਂ,
ਨਾ ਕੋਈ ਆਸਾ।
ਤੇਰੀ ਰੱਬ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਵੀ,
ਨਹੀਂ ਤੋਲਾ ਮਾਸਾ।
17. ਬਹ ਸੋਗੀਦੇ ਤੂ ਏਤਬਾਰੇ ਨ ਮਾਨਦ।
ਮਰਾ ਜੁਜ਼ ਬਾ ਸਮਸ਼ੇਰ ਕਰੇ ਨ
ਮਾਨਦ।
ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀਆਂ ਸੋਹਾਂ ਦਾ,
ਹੁਣ ਇਤਬਾਰ ਕਿਹਾ?
ਬਿਨਾਂ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ,

- ਨਾ ਚਾਰਾ ਹੋਰ ਰਿਹਾ।
18. ਤੁਈ ਮੁਰਗ ਬਾਰਾਂ ਕਸ਼ੀਦਾ ਅਗਰ।
ਨਿਹਮ ਨੀਜ਼ ਸ਼ੇਰੇ ਜ਼ਿ ਦਾਮੇ ਬਦਰ।
ਮਾਹਰ ਬਖਿਆਤ ਤੂੰ,
ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਹਾਵੇਂ।
ਮੈਂ ਛੱਡਾਂ ਖੂਨੀ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ,
ਤੂੰ ਜੇਕਰ ਚਾਹਵੇਂ।
19. ਅਗਰ ਬਾਜ਼ ਗੁਫਤੋਂ
ਸਨੀਦਤ ਬਾ ਮਾ ਅਸਤ।
ਨਸਾਇਮ ਤੁਰਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਪਾਕੋ ਰਾਸਤ।
ਜੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਚਾਹਨਾ,
ਹੈ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤੇਰੇ।
ਰਾਹ ਸਚਾਈ ਦਾ ਦੱਸਾਂਗਾ,
ਅਜੇ ਢੰਗ ਬਥੇਰੇ।
20. ਬਾ ਮੇਦਾਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਸਫ ਅਮਰਾ ਸੁਵੰਤ।
ਜ਼ਿ ਦੂਰੀ ਬਹਮ ਆਸ਼ਕਾਰਾ ਸੁਵੰਦ।
ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਲੜਨ ਦੀ,
ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਜੇ ਆਵੇਂ।
ਦੇਵੇਂ ਰਣ ਵਿਚ ਜੂਝੀਏ,
ਨਾ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਆਵੇਂ।
21. ਮਿਆਨੇ ਦੇ ਮਾਨਦ ਦੇ ਫਰਸੰਗੇ ਰਾਹ
ਦੇ ਆਰਾਸਤਾ ਗਰਦਦ ਈ, ਰਿਜ਼ਮਗਾਹ।
ਵਿੱਥ ਦੇ ਫਰਲਾਂਗ ਦੀ,
ਤੇਰੀ ਫੌਜ ਖੜੋਵੇ।
ਰਣ ਖੇਤਰ ਜਾਪੇ ਸਜਿਆ,
ਜਿਉਂ ਦੁਲਹਨ ਹੋਵੇ।
22. ਅਜਾ ਪਸਦਰਆਂ ਅਰਸਾਂਦੇ ਕਾਰਜਾਰ,
ਮਨ ਆਇਮ ਬਾ ਨਿਜ਼ਦੇ ਤੂ ਬਾ ਦੇ ਸਵਾਰ।
ਰਣ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ,
ਫਿਰ ਮੈਂ ਵੀ ਆਵਾਂ।
ਦੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਆਪਣੇ,
ਮੈਂ ਨਾਲ ਲਿਆਵਾਂ।
23. ਤੂ ਅਜ ਨਾਜ਼ੋ ਨਿਅਮਤ ਸਮਰਖੁਰਦਾਈ।
ਜ਼ਿ ਜੰਗੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨ ਬਰ ਖੁਰਦਾਈ।
ਨਾਲ ਨਾਜ਼ ਨਿਅਮਤਾਂ,
ਤੂੰ ਪਲਿਆ ਹੋਇਐਂ।
ਜੰਗੀ ਜਵਾਨ ਨਾ ਟੱਕਰਿਆ,
ਤੂੰ ਟਲਿਆ ਹੋਇਐਂ।
24. ਬਾ ਮੈਦਾਂ ਬਯਾ ਖੁਦ ਬਾ ਤੈਗੇ, ਤਬਰ,
ਮਕੁਨ ਖਲਕੇ ਖਲਾਕ ਜੋਰੇ ਜ਼ਬਰ।
ਆਪ ਮੈਦਾਨ ‘ਚ ਆਉਣਾ,
ਲੈ ਢਾਲ ਤਲਵਾਰ।
ਕਾਹਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਮਰਵਾਉਣਾ,
ਜੋ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾਰ।
ਯਾਦ ਰੱਖ ਪੱਥਰ ਭਾਵੇਂ,
ਭੰਨੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਾਸਾ।
ਪੱਥਰ ਪੱਥਰ ਹੀ ਰਹੇਗਾ,
ਸੋਨਾ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਪਾਸਾ।

ਸਿਫਤ ਬਿਨਾ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 14 ਫਰਵਰੀ 2009 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਸਿਫਤਾਂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਫੂਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਬੀਦਾ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ’ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸ. ਕੰਵਲ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਪੱਖ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹਨ। ਹਨੇਰਾ ਪੱਖ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪੱਖ, ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ। ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਤੇ ਮਾੜਾ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਇਕ ਪੱਖ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ? ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣੇ ਤੇ ਫਿਰ ਮੰਗੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਫੂਕ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੁਬੀਦਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾ

ਮਿਲੇ, ਇਨਸਾਫ ਤੇ ਬਣਦਾ/ਸਰਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਕੁਬੀਦਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ -ਭਾਵ ਗਲਤ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਗੋੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਬਾਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ. ਕੰਵਲ ਹੋਰਾਂ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੁੱਚਾ ਤੇ ਸਚਿਆਰਾ ਭਾਵ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਹੀ ਬੀਤ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਚੰਗਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ?

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੰਵਲ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ?

—ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ।

ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਫ ਕੀਨੀਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ...

ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਚੀਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਗੱਪਾਂ ਨਾ ਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦੇ ਹਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ”, ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਉਸ ‘ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਛੇਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੇਟ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਬਣਿਆ।

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਬੇਬਹਾ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਰਾਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਉੱਚ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧੂਰ ਨਿਚਲੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਵੱਢੀ-ਖੋਰੀ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਬੁੜ ਨੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਲ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਏ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੇਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਅਖਬਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਦਫਤਰਾਂ ‘ਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਦ ਮਰਜ਼ੀ ਰੋਡ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਮਿਲੀਅਨ ਮਿਲੀਅਨ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਲਿੰਗ ਖਾਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਲਾਠੀਚਾਰਜ, ਗੈਸ, ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ

ਰਹੀ ਹੈ।
ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਬਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਰੇਡੀਓ ਦਿਨ ਰਾਤ ਭਜਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸ਼ਬਦ, ਖਬਰਾਂ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮੀ ਗਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸੁਣ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਚਾਰ ਤੋਂ ਛੇ ਵਜੇ 2 ਘੰਟੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਭਾ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜਾ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹਨ।

ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੱਤਰਾਂ ਡਾ. ਬੀਬੀ ਟੇਕ ਪਾਲ ਤੇ ਕਾਕਾ ਪ੍ਰਦੀਪ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਲਿਖਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਕੀਨੀਆ ਫੇਰੀ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿਸ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਐਨ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੀਆਂ, ਕੁਤਮਾਈ, ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣਾ, ਲੋਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ, ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ, ਨਾਨਕਾ ਮੇਲ ਦਾ ਧੜਮੱਚ, ਬਰਾਤ ਦਾ ਆਉਣਾ, ਮਿਲਣੀਆਂ, ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ, ਡੋਲੀ ਤੋਰਨਾਂ, ਰੀਸੈਪਸ਼ਨ ਆਦਿ। ਪਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਜੋ

ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੀਲਾਨੀ ਐਲਡਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਆਹ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ, ਡਿਸਕੋ ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਆਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਕਾਕਾ ਲਖਜੀਤ ਲੱਕੀ ਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਦੂਰ ਦੁਰੇਡੀਆਂ ਬਾਵਾਂ ਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕੀਤੀ।

ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਬੋਝੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੇਵਲ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਠਹਿਰਾਓ ਸਮੇਂ ਦਾ ਐਨਾ ਕੁ ਹੀ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੇ ਕੀਨੀਆ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਕੀਨੀਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਬਾਮਾ ਤੋਂ ਬੜੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਮਾਣ ਤੇ ਫਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਜ਼ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਫੋਟੋ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਟਾਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲੇ, ਕਲੰਡਰ, ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕੀਨੀਆ ਵਾਸੀ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਖਰੀਦਦੇ ਆਮ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ - 1

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਉਸ ਸਾਹਿਬ ਕੁਰ ਵਲ ਉਂਗਲ ਕੀਤੀ, “ਇਹਨੇ ਕਿਸੇ ਜਵਾਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਕਲ ਦਿੱਤੀ ਐ? ਪੁੱਛ ਇਹਨੂੰ। ਮੈਂ ਕੁਸ ਹੋਰ ਸੋਚਦਾ ਆਂ। ਇਹ ਸਾਲੇ ਹੋਰ ਸੋਚਦੇ ਐ। ਵਿਗਾੜੇ ਈ ਇਹਨੇ ਐ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕੀ ਜਾਹ ਸੀ, ਉਹ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਬਾਣੇ ਦਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਕੰਬਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਅੱਖ ‘ਚ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੜਕਦਾ।”

“ਤੂੰ ਬਾਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ।” ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੇ ਚੌਤੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਰਾਸੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਏਨੀ ਕਾਬਜ ਸੀ ਕਿ ਡੱਕੇ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। “ਰਹੀ ਗੱਲ ਜਵਾਕਾਂ ਦੇ ਡਰਨ ਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਣਾ ਬੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਗੋਲਦਾ। ਮੈਂ ਆਂਹਨਾ ਜੇ ਮੈਂ ਆਬਣੋਂ ਘਰ ਨਾ ਆਵਾਂ, ਤੇਰੇ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਸਿਲਤ ਜੀ, ਭਾਣਜਾ ਈ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਟ ਆਉਂਦਾ। ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕਮਲੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਐ।”

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਪੈਂਗ ਪੀ ਕੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਚਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਅਖੀਰ ਜਗਦੇਵ ਕੋਲ ਇੰਦੋਰ ਭੇਜਿਆ। ਇਕ ਅਹੁ ਬੈਠਾ ਐ, ਫੰਘ ਜਿਹਾ। ਇਹ ਘਰ ਈ ਨਹੀਂ ਵੜਦਾ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਪਾਲ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ। “ਅਜੇ ਧੀਰਾ ਫੇਰ ਚੰਗਾ ਐ। ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਐ। ਜਿਹੜਾ ਬੇੜੇ ਕੋਲ ਦਫਾ ਹੋਇਆ, ਉਹਦਾ ਪਤਾ ਈ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਬਈ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕੀ ਐ?”

ਸਾਹਬ ਕੌਰ ਨੇ ਮੱਧਮ ਜਿਹੇ ਬੁੜਬੁੜ ਕੀਤੀ। “ਧੀਰਾ ਤਾਂ ਆਪੇ ਚੰਗਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਐ। ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਚਾਹੀਦੀ ਐ ਮੁੰਡਾ ਭਾਵੇਂ ਭੰਗੀ ਪੋਸਤੀ ਬਣ ਜਾਏ।”

“ਹੈਂ।” ਬਾਣੇਦਾਰ ਕੰਨ ਵਲੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਲ ਕੀਤੀ, “ਕੀ ਭੌਂਕਦੀ ਐ? ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੇਮਤਲਬ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੀ ਐ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਦੜ ਵੱਟ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਤੋਰਨ ਬਾਰੇ ਫੇਰ ਗੱਲ ਛੇੜ ਲਈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਗਦੇਵ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਡੀ ਪਾ ਲੈਣਾ। ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਹਰ ਵਾਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਮਾਰਦੀ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਤਾਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਘਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਾਵਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੇ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਗੱਡੀ ਪਾਉਣੀ ਹੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ।

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਹੌਲੀ ਕੁ ਦੇ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਐ, ਪਰ...।” ਉਹ ਉਸਦੇ ਵੈਂਗਣੀ ਤੋਂ ਘੋਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰੰਗ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ।

“ਪਰ...ਕੀ?”

“ਏਹੀ ਬਈ।” ਉਸਨੇ ਹਲੇਮੀ ਨਾਲ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, “ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਮੱਤ ਐ, ਸ਼ਰੀਕ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਹੁੰਦੇ। ਨਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਐ, ਇਹ ਸੁਰਮੁਖ ਜਗਦੇਵ ਹੋਰੀ ਐ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੇੜੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਵੰਡ ਵੰਡਾਈ ਵੇਲੇ ਈ ਬਬੇਰਾ ਘਾਟਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਐ।”

“ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਲਟ ਸੋਚੂ। ਕੱਲਾ ਬੰਦਾ ਕੀ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੁੰਦਾ ਐ। ਬੰਦਾ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਈ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਐ, ਤੇਰੀ ਇਸ ਆਕੜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੱਟੀ ਮੋਸ ਕੀਤੀ ਐ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਗੰਦੇ ਐ। ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂਝੇ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਡੇਮੇਂ ਲੈਣੇ ਐ। ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਫੜ ਰੱਖ ਘੁੱਟ ਕੇ।”

“ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਾ ਜੀਅ ਸਦਕੇ ਜਾਉ। ਅੱਗੇ ਕਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ ਪੁੱਛ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਐ।”

ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਅਖੀਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੇ ਇੰਦੋਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ

ਲਿਆ। ਸੁਰਮੁਖ ਕੋਲ ਦੋ ਅਤੇ ਜਗਦੇਵ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੱਡੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੰਦੋਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਝੱਜੂ ਪਿਆ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਘੱਲ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਿੱਧਾ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਡਕਟਰ ਜਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਘਰ ਗੇੜਾ ਵੀ ਨਾ ਮਾਰਿਆ।

ਸਿਆਲ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੀਂਹ ਨਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਕੱਚੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਰੇਤਾ ਪੀਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿੱਘੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਲਸਾਏ ਚਿਹਰੇ ਬੁਝੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਮੋਹ ਖੋਰੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਰਕਦਾ, ਤਦ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਂਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਵਲੋਂ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਬਣਿਆ। ਸਾਹਿਬ ਕੁਰ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰੋਟੀ ਪਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਹ ਜਿੰਦ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਕਈ ਬਾਰ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਇਕ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਸਾਰੇ ਫੂਕ ਕੇ ਛੱਡੂੰਗਾ। ਬੇੜੀ ਮਾਂ ਦੀ....ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਂਵਲੇ ਐ।”

“ਬੇਸ਼ਕ ਨਾ ਛੱਡ” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਠਰੰਮੇ ਨਾਲ ਆਖਦੀ, “ਤੇਰੀ ਕਮਾਈ ਐ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ? ਰੱਖ ਚਾਹੇ ਉਡਾ ਦੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖੀ! ਤੇਰੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ। ਮੇਰਾ ਕੀ ਐ? ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਕੀ ਐ?”

ਸੁਣਕੇ ਮਨ ਹੋਰ ਭਖ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਹ ਲਈ ਖੁਦ ਹੀ ਅੱਡੇ ਉਬਾਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਓਪਰੀ ਜਿਹੀ ‘ਹੱਛਾ’ ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੱਲਦਾ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਮਗਰ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੱਕ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦੀ ਅੜੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਇੰਦੋਰ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਦਾਅ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਉਸ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪੱਤਰ ਵੀ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਉਦਾਸੀ ਪਰਤਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਧੀਰਾ ਖੇਤੀ ਦਾ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਦੂਸਰੇ ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਮਗਰੋਂ ਇਕਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ, ਸੁੰਨਾ ਸੁੰਨਾ ਘਰ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਧੀਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝਕੇ ਪਾਲ ਤੇ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ‘ਤੇ ਰੋਹਬ ਜਮਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਧੀਰੇ ਨੂੰ ਘੁਰਨ ਲੱਗਦੀ, ਉਹ ਅੱਥਰਿਆ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਭੱਜ ਭੱਜ ਪੈਂਦਾ।

ਅੱਜ ਹੀ ਧੀਰਾ ਘਰ ਗਰਮੀ ਵਿਖਾ ਕੇ ਗਿਆ

ਸੀ ਕਿ ਪਾਲ ਸਕੂਲੋਂ ਆ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਪਰ ਪਾਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੰਟੇ ਨਾਲ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪਿੱਡ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰ ਕਦਮਾਂ ਤੁਰ ਕੇ ਸ਼ੌਂਕ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਖੜੇ ਜਾਂਦੇ। ਪਾਲ ਨੇ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋਏ ਜੰਟੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਣਕ ਦੇ ਹਰੇ ਨਾੜ ਦੀ ਪੀਪਨੀ ਠੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਹਿੰਦੇ ਸੂਰਜ ਵਲ ਝਾੜ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਹੋਰ ਹੀ ਮੂੰਹ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਆ ਚੱਲੀਏ।”

“ਉਇ ਚਲਦੇ ਆਂ।” ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਪੀਪਨੀ ਸੂੜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੀ, “ਗਾਹਾਂ ਬਹੁ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਐ?”

ਜੰਟੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਗੱਡੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਉਛਾਲ ਕੇ ਮੋਢੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ, ਅੱਕ ਕੇ ਪੈਰ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਨਾ ਜਾਹ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਲਿਆ ਢੀਠ ਐ। ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਵੀ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਐ।”

ਆਖਦਿਆਂ ਉਸ ਲੰਮੀਆਂ ਕਦਮਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਜੰਟਾ ਮਗਰੋਂ ‘ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਉਇ ਖੜੇ ਜਾ ਚਲਦੇ ਆਂ।”

ਪਰ ਪਾਲ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਮਗਰੋਂ ਹਾਕ ਸੁਣੀ। ਮੋੜ ਮੁੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਸਰਸਰੀ ਭਉਂ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਧੂੜ ਦੇ ਵਰੋਲੇ ਉਡਦੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਸੇ। ਧੂੜ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਇਕ ਬੰਦਾ ਗੋਲੀ ਵਾਂਗ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਾਲ ਬੋਹੜ ਕੋਲ ਭਵੰਤਰ ਕੇ ਖੜੇ ਗਿਆ। ਜੰਟਾ ਉਹਤੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਕਦਮਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੱਜਿਆ ਆਉਂਦਾ ਬੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰਦਾ ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਪਲ ਧੂੜ ਵਰੋਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲਲਕਾਰੇ ਸੁਣ ਜੰਟਾ ਨੱਠ ਕੇ ਪਾਲ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਘੋੜੀ ਸਵਾਰ ਨੇ ਖੜੋਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ।

“ਮੁੜ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਵੜੋਦਾ ਏ। ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਮੱਥਾ ਲਾ ਉਇ ਵੱਡਿਆ ਰਾਇਆ।”

ਪਾਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਿਆ, ਧੂੜ ਖਿੰਡ ਗਈ, ਘੋੜੀ ਸਵਾਰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਾਵੇਂ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਤਾਰੇ ਰਾਇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰਛੀ ਘੁਮਾਉਂਦਿਆਂ ਬੱਬ ਮਾਰੀ, “ਦੇਖਾਂ ਉਇ ਤੇਰੀ ਸੂਰਮਤਾਈ। ਤੂੰ ਆਖਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਗਰੀਬ ਨੇ। ਆ ਤੈਨੂੰ ਦੁਆਵਾਂ ਫੇਰੇ ਵੱਡਿਆ ਚੰਧਰੀਆ।”

ਲੋਕ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕੱਛਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਦੇਈ ਖੜੇ ਸਨ। ਤਾਰਾ ਰਾਇ ਸਿੱਖ ਫੁਕਾਰੇ ਛੱਡਦੀ ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਹੋਈ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੀ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਝੱਗੋ-ਝੱਗ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ- “ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਐ ਬਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ, ਇੱਜ਼ਤ ਤਾਂ ਗਰੀਬ-ਅਮੀਰ ਦੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੇਜਰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਹਲਕਿਆ ਫਿਰਦਾ ਐ।”

ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਉਸ ਅੱਗੋਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, “ਸਰਦਾਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕੀਤੀ ਐ। ਸਾਡਾ ਛੋਹਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਲੰਘ ਜੇਗਾ।”

“ਓ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਆਂਹਨੇ ਆਂ। ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਊ, ਡੱਕਰੇ ਕਰ ਦਿਉ, ਹੁਣ ਜਾਹ ਠੰਢਾ

ਹੋ।” “ਮੁੜ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਮੈਂ ਜਾਨਾ ਆਂ। ਮੁੜ ਕਿਤੇ ਇਹ ਉਥੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤੇ ਅਸਾਂ ਉਹ ਕਰਨੀ ਏ, ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੁਖੀ ਬੜੇ ਹੋਏ ਪਏ ਆਂ।”

“ਕੋਈ ਨਾ ਧੀਰਜ ਫੜ, ਘੁਰਾਂਗੇ।”

ਤਾਰਾ ਚਾਰ ਕੁ ਕਦਮਾਂ ਜਾ ਕੇ ਫੇਰ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ, ਅਜੇ ਬੋਹੜ ਹੀ ਟੱਪਿਆ ਸੀ, ਭੀੜ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੜਾ ਗੁਲਸਾੜਿਆ ਬਈ ਰਾਆ।”

“ਮਖਿਆ ਪੁੱਛ ਨਾ!” ਦੂਜੇ ਨੇ ਮੋੜ ਕਰਿਆ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਈ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਸੁਣਦੀ ਐ। ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚ ਵੇਚ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਆਫਰੇ ਪਏ ਐ।”

ਕੋਲ ਖਲੋਤਾ ਭਜਨ ਮਾਸਟਰ ਬੋਲ ਪਿਆ, “ਯਾਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਿਆਣੇ ਓ। ਗਰੀਬ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨੇ ਐ, ਇੱਜ਼ਤ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਐ।”

“ਆਹੋ, ਆਹੋ, ਨਹੀਂ ਬਈ ਇੱਜ਼ਤ ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ।” ਭੀੜ ਉਸਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜੰਟਾ ਤੇ ਪਾਲ ਵੀ ਭੀੜ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੂਰਜ ਬਿਲਕੁਲ ਥੱਲੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਠੰਢ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਕੌੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, “ਤੂੰ ਏਥੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਉਇ?”

ਧੀਰੇ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਲ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਘਸੀਟ ਲਿਆ, ਪਾਲ ਪੈਰ ਜਿਹੇ ਅੜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਨਾ ਮੇਰਿਆ ਸਾਲਿਆ, ਏਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਐ?”

ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੋਹ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਉਇ ਮੁੰਡਿਆ ਧੱਕਾ ਨਾ ਕਰ। ਪਲੇਸ ਕੇ ਲੈ ਜਾ।”

“ਜਾਂਦਾ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ। ਇਹਦੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੀ ਜਾਣਗੇ।” ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਅੜੇ ਖਲੋਤੇ ਪਾਲ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਧੀਰੇ ਨੇ ਘਸੁੰਨ ਜੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡਾ ਪੀੜ ਨਾਲ ਦੂਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਖੀ ਘੁੱਟੀ, ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਝੋਲਾ ਸਾਂਭਦਾ ਹੋਰ ਮਾਰ ਪੈਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਧੀਰਾ ਪਾਲ ਨੂੰ ਘਸੀਟਦਾ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਆਹ ਦੇਖ ਲੈ ਬੇ ਜੀ, ਬੋਹੜ ਕੋਲ ਮੌਜ ਨਾਲ ਈ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।”

“ਕਿਉਂ ਵੇ?”

“ਖੜਾ ਕਿਥੇ ਸੀ ਬੇ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ।” ਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਰਮ ਬੋਲ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਹੌਸਲਾ ਫੜਿਆ, “ਬੇ ਜੀ ਇਹਨੇ ਮੇਰੀ ਵੱਖੀ ‘ਚ ਘਸੁੰਨ ਮਾਰਿਆ, ਨਾਲੇ ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਧੀਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਗਭਰੇਟ ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਉਤਰ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਮੁੰਡਿਆ ਅਕਲ ਨੂੰ ਬਹੁ ਕਰ ਲੈ। ਮੁੜਕੇ ਜੇ ਗਾਲ ਕੱਢੀ ਐ! ਨਾਲੇ ਮਾਰਿਆ! ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਹਾਣਦਾ ਐ?” ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਐ!” “ਛੋਟਾ ਐ, ਤਾਂ ਖਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਐ। ਮੈਂ ਕੱਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬੋਡਾ ਸੀਰੀ ਆਂ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਧੀਰੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਲ ਨੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹ ਪੀ ਲਈ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲੇ ਉਸ ਬੋੜਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਗੋੜਿਆ ਸੀ, ਖਿੜਕ ਖੜਕ ਪਿਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵਲ ਵੇਖਿਆ,

ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਦੀ ਮਾਸੀ ਭਜਨ ਕੁਰ ਆਈ, ਉਹਨੇ ਪਾਲ ਵਲ ਸਰਸਰੀ ਦੇਖਿਆ, ਸਿੱਧੀ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ।

“ਵੇ ਪਾਲ, ਅੱਜ ਬੋਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ?”

ਪਾਲ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਨਾ, ਰਾਣੇ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਚੜੇ ਸਾਹ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, “ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਨਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਭੈਣ ਜੀ ਨੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਨਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਯਾਦ ਕਰਨੇ ਦੱਸੇ ਐ। ਉਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਉਂਦੇ ਐ। ਪਰ ਬੋੜੇ ਕੁ ਘੱਟ ਆਉਂਦੇ ਐ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਏਂਗਾ ਹੈ?”

ਪਰ ਪਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਧੀਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕਾਰਨ ਚੁੱਪ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬੇਧਿਆਨ ਹੋਇਆ ਨਲਕਾ ਗੇੜੀ ਗਿਆ।

“ਮਰ ਜਾਣਿਆ, ਬੋਲਦਾ ਨੀ ਵੇ?”

“ਠਹਿਰ ਜਾਹ ਤੂੰ, ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਕਢਾਉਨੀਆਂ ਗਾਲਾਂ।” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕੀ ਦਿੱਤੀ, “ਭਰਾਵਾਂ ਪਿੱਟੀ ਏ, ਮਟੁੱਕ ਮਟੁੱਕ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀ ਜਾਨੀ ਐ। ਤੇਰਾ ਵੀਰ ਐ।”

“ਨਹੀਂ ਬੋਬੇ।” ਕੁੜੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾ ਭਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਉਸਦੀ ਝਿੜਕ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, “ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਬੁਲਾਈ ਜਾਨੀ ਆਂ, ਗੂੰਗਾ ਪੇੜਾ ਬੋਲਦਾ ਈ ਨਹੀਂ।”

ਰਾਣੇ ਦੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਗੱਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਚੁੱਕੀ ਆਉਂਦਾ ਧੀਰਾ ਵੀ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਵਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਣੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਢਾਕਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਲਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਨੀ ਮੇਜਰ ਤਾਂ ਹੋਂ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਚੂਹੜਿਆਂ ਨੇ ਦਬੋਲਿਆ।”

“ਉਂ ਤਾਂ ਬਖਤਾਵਰੀਏ ਵੱਜਦੇ ਐ।”

“ਆ, ਸੱਤਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੁਆਹ ਐ, ਬਖਤਾਵਰੀ।” ਫੇਰ ਰਾਣੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਬਦਲੀ, “ਲਿਆ ਦੇਹ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ, ਜਾਵਾਂ ਕੰਮ ਸਾਰਾ ਪਿਆ।”

“ਕਿਉਂ ਬਹੁਆਂ ਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ?”

“ਬਹੁਆਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸੱਸਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਵੱਡੀ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਰੱਟਾ ਐ, ਹਾਇ ਅੱਡ, ਹਾਇ ਅੱਡ। ਛੋਟੀ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ, ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।”

“ਤੇ ਮਾਸੀ ਬਾਈ ਹੋਰੀਂ ਨਹੀਂ ਕੁਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ?” ਨਹਾ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਧੀਰੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਵੇ ਪੁੱਤ, ਬਾਈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ, ਝੱਜੂ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਂਦਾ। ਬਿਗਾਨੀ ਮਾਂ ਵਾਗੂੰ, ਸੱਸਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਕੁਸ਼ ਆਖਿਆਂ ਨਹੀਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟਦਾ। ਉਂ ਤਾਂ ਕਿੱਥੇ.....ਆ.....ਅਥੇ ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ, ਖਾਵੇ ਕੋਹੜੀ, ਛੱਡੋ ਕਲੱਕੀ।”

ਰਾਣੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਸ ਬੁੱਕ ਲੰਘਾਇਆ ਤੇ ਬੋਲੀ, “ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਭਾੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਨਾ, ਰਾਣੇ ਐਥੋਂ ਕਾਹੜਨੀ, ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਲਾਹ ਕੇ ਫੜਾਈ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ, ਬੋਬੇ ਮੇਰੀ ਗੁੱਤ ਪੁੱਟਗੀ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਈ। ਰਾਣੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਭੌਂਕਿਆ ਨਾ ਕਰ ਨੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜ਼ਬਾਨ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਜਾਹ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈ! ਸਤੌਲ ਮਗਰ ਈ ਭੱਜ ਲੈਂਦੀ ਐ।” ਉਹਨੇ ਦੋਬਾਰਾ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚਪੇੜ ਚੁੱਕੀ, “ਜਾਹ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ। ਫੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੀਵਾ ਸਾਂਝ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਨੀ ਐ। ਉਧਰੋਂ ਕੰਮ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਐ।” ਪਰ ਰਾਣੇ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਟੱਪਦਿਆਂ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਦਿਆਂ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਠੋਂਗਾ ਵਿਖਾਇਆ, “ਮੈਂ ਕਾਹੜੋਂ ਕਰਾਂ? ਸਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਚੜਾਈਆਂ! ਤੂੰ ਹੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿ।”

ਖਿੜਕ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨਲਕਾ ਗੇੜਦੇ ਪਾਲ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਆਕੜ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਝਾਕਿਆ। ਪਰ ਬੋਲਿਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਰਾਣੇ ਨੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਅਟੇਰਦਿਆਂ ਮੱਥਾ ਸਕੋੜਿਆ, “ਆਕੜ ਤਾਂ ਬਬੇਰੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਐ, ਸੜੇ ਜਿਹੇ ‘ਚ।”

“ਤੂੰ ਜਾਂਦੀ ਐ ਕਿ ਨਹੀਂ ਇਥੋਂ!” ਪਾਲ ਨਲਕਾ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਆ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਖਿੜਕ ਨਾਲੋਂ ਹੱਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਠੋਂਗਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਬੋਲਦੀ ਨੱਠ ਗਈ, “ਪਾਲੀ-ਘੜਾਲੀ! ਮਰ ਜਾਣਾ, ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ।”

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਤਸਵੀਰ:ਜਨਮੇਜਾ ਜੌਹਲ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ‘ਪਰਜਾਨੀਆ’

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 952 ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਵਧ ਕੇ 1180 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ 7 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਆਚ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਫਿਲਮ ‘ਪਰਜਾਨੀਆ’ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਣਾ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਦੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹਿੰਸਾ, ਰੇਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਿਤੁ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਘੋਚੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨਾਂਹ ਮੁਖੀ ਗੱਲਾਂ ਵਲ ਹੀ ਕਿਉਂ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਚਮਕਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾੜੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਂ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਮੁਖੀ ਪੱਖ ਵਲ ਨਿਗੂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਫਿਲਮ ‘ਪਰਜਾਨੀਆ’ ਸਾਨੂੰ ਇਸ

ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਸਾਂ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗੇ ਵਾਪਰੇ ਢੋਲਕੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ

ਸ਼ੋਭਾ ਨਾਰਾਇਣ

ਪਲਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਢਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ? ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਧਰੀ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਢੋਲਕੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਅਤੇ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਜਾਨੀਆ ਨੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਲੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮਾਨਵੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮੋਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਪਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਜੋਂ ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀ ਹੈਰਾਨੀ ਸਾਰਿਕਾ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਕਾਰ ਕਮਲ ਹਸਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰਿਕਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਾਰਿਕਾ ਨੇ ਅਨੰਤ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਫਿਰਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਝੱਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੁੱਖਾਂ ਉੱਪਰ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਂਹ ਮੁਖੀ ਪੱਖ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਪਰਜਾਨੀਆ ਨਿਰਾਸ਼ਾਮਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਪੁਲਿਸ, ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਬਿਉਰੇਕੁੰਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੂਪਾ ਅਤੇ ਦਾਰਾ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਸ ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਅਜ਼ਹਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਗੁਲਬਰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਧਰੇ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦਸ ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਨਾ ਜਿਉਂਦਾ ਨਾ ਮੁਰਦਾ।

ਪਰਜਾਨੀਆ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰੀ ਰਿਵੀਊ ਅਤੇ ਕਾਲਮ ਛਪੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਵੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗਤਬਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਜਿਹਾ, ‘ਬਜਰੰਗੀ’ ਹੈ, ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਲ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪਰਜਾਨੀਆ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ ਪਰਜਾਨੀਆ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੁਲ ਢੋਲਕੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਫਿਲਮ ਪਰਜਾਨੀਆ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਕਿ ਗੁਆਚਣ ਵਾਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਦਾਰਾ ਮੋਦੀ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਢੋਲਕੀਆ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮਸਾਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਫਿਲਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਢੋਲਕੀਆ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਇਆ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸੈੱਟ ਉੱਪਰ ਫਿਲਮਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਢੋਲਕੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕੈਨਵਸ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਬੁਸ਼ਸਟੇਕ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਸੈੱਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ‘ਸ਼ਿੰਡਲਰਜ਼ ਲਿਸਟ’ ਅਤੇ ‘ਟੋਰੀ’ ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਸਕੂਪ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹੂੱਬਵੇਂ ਕੈਮਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਤਕਨੀਕ ਵਿਚ ਸਿੰਗਲ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਖੂਨ ਭਿੰਜੇ ਕੈਨਵਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਚਿਤਰਣ

ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਧੇਰੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਕ ਮਾਂ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉੱਪਰ ਗਿਰਝਾਂ ਮੰਡਰਾਉਂਦੀਆਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜਿਆ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵਾਰੋ-ਵਾਰ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਧੱਕੇ-ਧੌੜੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਤੱਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਲਈ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾਰਾ ਅਤੇ ਰੂਪਾ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਤ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੱਚਾ ਗੁਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਚਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਰ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੈਡੀਲੀਨ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਹਰ ਮੋਦੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ।

ਪਰਜਾਨੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਢੋਲਕੀਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੇਖੋ, ਜੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੀ ਹੈ।

‘ਰੇਸ-2’ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਦਿਸਣਗੇ ਸੈਫ-ਕਰੀਨਾ

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੀਕਵੈਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ‘ਗੋਲਮਾਲ’ ਦੀ ਸੀਕਵੈਲ ‘ਗੋਲਮਾਲ ਰਿਟਰਨਜ਼’ ਵਿਚ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕੀ ਬੇਬੇ ਹੁਣ ‘ਰੇਸ’ ਦੀ ਸੀਕਵੈਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅੱਬਾਸ ਮਸਤਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ ‘ਰੇਸ’ ਵਿਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ‘ਰੇਸ-2’ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਲਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ‘ਰੇਸ’ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਅਨਿਲ ਕਪੂਰ ਤਾਂ ਰਹਿਣਗੇ ਹੀ, ਪਰ ਸੈਫ ਦੀ ਸੁਣੇ, ‘ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੀਕਵੈਲ ਦੇ ਆਫਰ ਆਏ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ‘ਰੇਸ’ ਦੀ ਸੀਕਵੈਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਆਫਰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੀਕਵੈਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਸਲੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।’

ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਾਰ ਸੈਫ ਨਾਲ ਕਰੀਨਾ ਜੇ ਹੈ।

ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੈਰਿਸ ਵੇਖ ਕੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਹੋਈ ਬਿਪਾਸ਼ਾ

ਜੀ ਨਹੀਂ, ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਿਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪਿਆਰ ਹੈ – ਪੈਰਿਸ ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾ ਕੇ ਪਰਤੀ ‘ਬਿਲੋ ਰਾਣੀ’ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਰੀਫਾਂ ਕਰਦੀ ਬੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ‘ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਨਿਕਲੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮ ਉੱਠੀ..... ਮੈਂ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਹੋ ਗਈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਪੈਰਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ!’ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ‘ਬਿਲਕੁਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਫਲਰਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ.... ਉਹ ਗਾਣਾ ਤਾਂ ਗਾ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਨਵਾਂ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ।’ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੈਰਿਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਮਾਧੁਰੀ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਕ

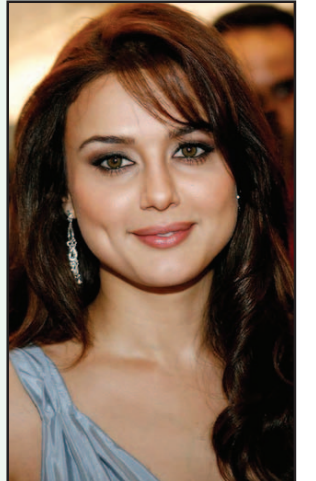

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਤ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ‘ਚ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਵਲੋਂ ਮੁੰਬਈ ‘ਚ ਗੋਲਡਨ ਗਲੋਬ ਐਵਾਰਡਾਂ ‘ਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਅਤੇ ਆਸਕਰ ਐਵਾਰਡਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਫਿਲਮ ‘ਸਲੱਮ ਡਾਗ ਮਿਲੀਨੇਅਰ’ ਦੇ ਆਯੋਜਿਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ‘ਤੇ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਦਮਕਦੀ ਮਾਧੁਰੀ ਹੀ ਸਭ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਧੁਰੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਰੈਸਟ ਰੂਮ ‘ਚ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗ ਗਈ।

ਪ੍ਰਿਟੀ ਵੀ ਬੋਲੀ ‘ਸਲੱਮ ਡਾਗ ਮਿਲੀਨੇਅਰ’ ਬਾਰੇ

ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਆਸਕਰ ਐਵਾਰਡਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਫਿਲਮ ‘ਸਲੱਮ ਡਾਗ ਮਿਲੀਨੇਅਰ’ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਟੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਰੋਖਾਕਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵਜੋਂ ਹੀ ਜਾਣਨ ਲੱਗੇਗੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਲਾਗ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ‘ਸਲੱਮ ਡਾਗ ਮਿਲੀਨੇਅਰ’ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਗੰਦੇ, ਗਰੀਬ ਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਹੈ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਸੈਕਸੀ-ਜਾਨ

ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸੂ ਦੀ ਜਿਸ ਗਰਮ ਲੁੱਕ ਦੇ ਕਾਇਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦ ਦੋਸਤ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਿਮ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੈਕਸੀ ਮਹਿਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ! ਜੀ ਹਾਂ, ਜਾਨ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੈਕਸੀ ਔਰਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਹੀ ਤਾਂ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਜਾਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੇਹੱਦ ਸਿੱਪਲ ਕੁੜੀ ਹਾਂ।’ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਕੁੜੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ‘ਅਸਾਧਾਰਨ’ ਹੀ ਅਖਵਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

Cascade Banquets

800 W. Irving Park Rd., Bensenville, IL 60106

Owned & Managed By
Sher-A-Punjab Restaurant
Capacity upto 700 people
Catering Available For All Events

- *Anniversary*
- *Birthday Party*
- *Engagement & Wedding Celebration*
- *Graduation Celebration*
- *Baby Shower & Bridal Shower*

SPECIAL

Call (630) 860-0086
 or Mr. Arun Gupta (630) 310-2795
 or Mr. Joginder Singh (773) 931-6196
www.cascadebanquet.com

**\$20.99
 PER
 PERSON**